

Museum Sydøstdanmark

Årsrapport 2015

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Museum Sydøstdanmark	9
Organisationsplan	11
Kulturarvsenheden	14
Administrationsstrategi.....	14
Lovpligtigt arbejde.....	14
Journalisering.....	15
Sagsadministration	15
Projekter og handleplaner for kulturarv 2015.....	17
Arkæologi.....	19
Organisering	19
Administrationsstrategi og forvaltning	20
Ansvarsområder og forvaltning	21
Administration af bygge- og plansager	22
Danefæ 2015	23
Undersøgelser 2015	24
Prøvegravninger og udgravninger 2015	25
Tilsyn med fredede fortidsminder.....	34
Nyere Tid	35
Organisering	35
Ansvarsområder og forvaltning	35
Arkiv	36
Indsamling	38
Museets indsamlingsstrategi.....	38
Projekter og handleplaner for indsamling 2015	39
Registrering	41
Museets registreringsstrategi.....	41
Projekter og handleplaner for registrering 2015.....	42
Konservering og bevaring	46
Bevaring.....	46
Museets bevarings- og kassationsstrategi.....	46
Projekter og handleplaner for bevaring og kassation 2015-2018	47
Forskning	49
Museets forskningsstrategi	50
Forskningsudvalg.....	50
Publicering	51
Forskningsformidling.....	51
Projekter 2015.....	52
Ældre stenalder.....	54
Borge	56
Kunsthåndværk.....	60
Handel, industri og infrastruktur	64

Andet.....	69
Publikationer	72
Formidling og undervisning	73
Formidling	73
Kulturarvsenhedens formidlingsarbejde.....	73
Afdelingernes formidlingsarbejde.....	74
Museerne	75
Danmarks Borgcenter 2015	78
Køge Museum.....	83
Helligåndshuset	86
Boderne	89
Møns Museum	92
Museumsgården	96
Køng Museum.....	96
Byrum og kulturlandskabet	97
Camønoen	98
Middelalderby Stege	103
Undervisning	107
Skoletjeneste Museum Sydøstdanmark	107
Undervisningstilbuddene på Museum Sydøstdanmark i 2015.....	110
Oversigt: arrangementer, foredrag, omvisninger	116
Næstved Museum	116
Danmarks Borgcenter	116
Møns Museum	117
Køge Museum.....	118
Foredrag andre steder end på museerne	118
PR, kommunikation og markedsføring	121
Organisering	121
Nettet og trykte medier.....	121
Økonomi og administration	130
Økonomi.....	130
Administration	130
Personaleadministration	130
Butikker og publikum.....	131
Besøgsstatistik.....	133
Drift	134
IT og teknik	134
Lokaler og bygninger	135
Plan- og udviklingsarbejde.....	139
Projekter.....	139
Bestyrelse og Personale	147
Bestyrelse	147
Personale.....	147
Ledelse	147
Økonomi og Administration.....	147
Arkæologi.....	147

Nyere tid.....	149
Formidling	150
Kommunikation	150
Drift	150
Publikum og Butik	151
Kurser, efteruddannelse, symposier, faglige møder o.a	152
Repræsentation og medlemskaber	153

Forord

Køge Byhistoriske Arkiv blev i 2015 en del af museet. Byarkivet og museet har indgået en samlokationsaftale, som betyder, at arkivet deler administrationslokaler og offentlige lokaler med museet og, at arkivets leder Birte Broch blev ny afdelingsleder på Køge Museum og leder af Nyere Tid ved Museum Sydøstdanmark. Det passede fint med at Køge Museums afdelingsleder Flemming Rieck havde valgt at lade sig pensionere i starten af 2015. Flemming Rieck sagde et fornemt farvel med genåbningen af Køge Museum.

Det er ved at blive en tradition, at museet åbner et nyt museum hvert år og meget tyder på, at den tradition fortsætter. I 2014 åbnede vi Danmarks Borgcenter, i 2015 åbnede vi Køge Museum og i 2016 åbner vi attraktionen Vikingeborgen og Møns Museum. Køge Museum åbnede den 19. juni 2015 med et ny istandsat hus, to nye udstillinger, en butik, en café og en legeplads i museets have. AP Møller Fonden og Nordea Fonden har sammen med Køge kommune finansieret det ny museum med ca. 25 mio. kr. De fredede bygninger fremstår igen på ypperligste vis, og er markante historiske repræsentanter for Køges usædvanlig mange renæssancebygninger. Udstillingerne respekterer huset, dvs huset fremstår også som en renæssancebygning indvendig. Den ene udstilling er en caféudstilling om Køges historie fra nutiden til ældre stenalder. Udstillingen bærer titlen: "Gaver fra fortiden". Den anden udstilling: "Krudtbrødre - mod har ingen alder" er en oplevelsesudstilling henvendt til børn og deres familier. Udstillingen strækker sig ud i museets have med en tematisk legeplads, der forholder sig til udstillingens indhold.

Caféudstillingen, "Gaver fra fortiden" er et kontinuerligt bånd af smukke, moderne montréer med genstande og tilknyttede historier. Rumforløbet er kronologisk. Undervejs i kronologien er placeret tre rum, hvor museets profilforskere formidler den forskning, de er i gang med.

"Krudtbrødre - mod har ingen alder" er braget. Udstillingen fortæller om to drenge dramatiske oplevelser gennem den skæbnesvanger dag den 4. oktober 1710. På denne dag leder Ivar Huitfeldt den danske flåde mod svenskerne i en træfning ud for Mandehoved på Stevns. Under slaget bryder Huitfeldt skibs, Dannebrog, i brand. I stedet for at trække sig ud af kampen og dermed bringe uorden i den danske flådes slagorden, holder Ivar Huitfeldt sin position og kæmper videre. Skibet springer i luften, og næsten 600 mand inkl. de to drenge omkommer.

Det ny museum er er tilrettelagt i overensstemmelse med Museum Management Modellen. Modellen er et systematisk redskab til at skabe synergi mellem museets indsatser og dermed udnytte økonomiske og tidsmæssige ressourcer bedst muligt eller sagt på en anden måde Museum Management Modellen arbejder med de mulighedsrum, der er i samarbejdsfladerne mellem forskning, formidling, økonomi og samfundsmæssig betydning. I Køge Museums tilfælde har vi fokuseret på det nære samfund omkring museet.

Museum Management Modellen har fungeret som arbejdsredskab i arbejdet med at udvikle museets publikumsrettede elementer. Det giver rigtig god mening at arbejde med en model, fordi det gør vores arbejde mere præcist. I udviklingsfasen fik vi eksempelvis ved hjælp af modellen øje på de rum, som museet deler med byen. Det er museets have, museets butik og muligheden for digital formidling i byrummet. Museets og byens fælles rum kunne have været udmøntet på mange måder. Vi valgte at skabe en historisk legeplads i haven, der knytter sig til udstillingen "Krudtbrødre - mod har ingen alder" og Køges identitet som renæssanceby, og en butik i museets forhus, der ligger i byens gågade og dermed hovedhandelsgade. De to initiativer har vist sig at være nogle af de mest succesfulde elementer.

At lade profilforskere drive individuelle udstillinger er en af de bedste ideer i Museum Management Modellen. Forskerne fremlægger i hvert deres udstillingsrum deres forskning, efterhånden som de producerer den. De er synlige som personer i udstillingen, og de tre forskere står hver især for en blog

på iPadguiden samt en række formidlingsarrangementer i deres udstillinger. Som driftsmodel har dette dynamiske udstillingskoncept vist sig bæredygtigt, fordi det sikrer kontinuerlig fornyelse og stor motivation hos profilmforskerne til at producere forskningsresultater og til at formidle.

Dansk kulturarv blev verdenskendt i 2014 da arkæologer fra Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet kunne afsløre, at de havde fundet en hidtil ukendt vikingeborg fra slutningen af 900-tallet på Vallø Stifts marker få kilometer fra Køge. Den nye borg har været en stor cirkelrund fæstning med en diameter på 142 meter og er den femte vikingeborg af trelleborgtypen.

Vikingetidens ringborge er en central del af fortællingen om det danske rige i vikingetiden og et af Danmarks bud på UNESCO verdensarv. Borgene er stort set identiske, og de må være opført af den samme bygherre. Men hvad blev de brugt til, har Harald Blåtand opført dem og hvorfor forsvandt de igen? Det arkæologiske kendskab til disse vigtige anlæg bygger i dag på ældre og utidssvarende undersøgelser. Siden 1970 er der kun foretaget mindre udgravninger på trelleborgene.

Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet har derfor i 2015 sammen udarbejdet et forsknings- og formidlingsprojekt som udnytter den enestående mulighed Borgring giver for at udforske og løse den historiske gåde som trelleborgene stadigvæk frembyder. Det er håbet, at med nye metoder vil det på Borgring være muligt at udrede borgbyggeriets praksis og organisation, hvor hurtigt man byggede borgene, deres relative alder, hvilket miljø, landskab og geografi de var en del af og dermed forstå disse meget store anlæg i relation til vikingetidens historie og til Danmarks tidlige historie som politisk rige. A.P. Møller Fonden og Køge kommune fandt projektet så interessant, at de tilsammen støtter det med ca. 24.5 mio kr. og det betyder, at museet i de næste tre år både undersøger og formidler Borgring. Beliggenheden ved en afkørsel til motorvejen, tæt på Køge og kun 20 km fra København medfører et forventet stort antal besøgende. Museet har derfor skabt et formidlingsprojekt som sikrer mulighed for, at offentligheden kan følge direkte med i udforskningen juni-august i 2016, 2017 og 2018. Projektet forankres i Danmarks Borgcenter og vil være borgcenterets hovedforskningsindsatsområde i de kommende tre år.

Danmarks Borgcenter er altid i udvikling. Vi besluttede fra starten, at eksperimenterende formidling skal understrege centrets position som en førende historisk attraktion og samtidig bidrage til kontinuerlig fornyelse og dermed at fastholde interessen. Formidlingen og udstillingerne relaterer sig til centerets vision og overordnede temaer: Borge, konger og magt. 28. marts åbnede borgcenteret derfor en nye aktivitet: 'Under Belejring', som er en animationsfilm omkring en fiktiv borgbelejring af Vordingborg anno 1370. Publikum i Gåsetårnet kan nu, når de står oppe på øverste etage i Gåsetårnet opleve, at muren bliver ramt af et projekt fra en kastemaskine, så muren styrter sammen lige for næsen af dem. Når støvet har lagt sig, kan det måbende publikum stå og kigge ud over en slagmark med bål og brand, og opleve hvordan en belejring af borgen har foregået, samtidig med de får et indblik i hvordan borgen så ud. Slaget bølger frem og tilbage i et par minutter, hvor forskellige elementer på slagmarken bliver gennemgået. Til sidst, så bliver der skudt et skud fra en kastemaskine af som rammer direkte ind i hovedet på publikum (tror de). Ud over at give publikum et lille chok, så bliver den ødelagte mur trukket tilbage og genrejst, og så er man tilbage i nutiden og slaget slut. Gåsetårnet er borgcenterets topattraktion og med den nye animation har vi skabt yderligere et reason to go op i Gåsetårnet. Borgcenteret kunne med tilfredshed notere sig, at ikke mindre end 105.000 besøgte borgen i 2015 og dermed også en lille besøgsfremgang.

I Næstved havde vi i 2015 håbet på at kunne få klarhed over om Det Ny Holmegaard bliver til noget. Det fik vi ikke. Men her er intet nyt også godt nyt, for det betyder at projektet lever endnu og endda i bedste velgående. Året blev brugt til at styrke projektet i relation til Kulturmiljøet gennem en donation fra Realdania. Sammen med konsulentfirmaet Carlberg & Christensen blev projektet analyseret og gennemskrevet så det byggede miljø, historien og fremtiden smelter sammen. Kort fortalt vil Det Ny

Holmegaard genindføre kunsthåndværkets viden, æstetik og kvalitet i den danske kultur. I det historiske miljø på Holmegaard Glasværk vil vi skabe et sted, hvor forskning, uddannelse, formidling, kunst og historie går hånd i hånd med udvikling af lokalsamfund og erhvervsliv. Projektet er et nytænkende eksempel på den levende bygningsarv og museets rolle i samfundet. Det Ny Holmegaard viser, hvordan forståelse for og brug af kulturarven på én og samme tid kan give viden om historien og inspiration til at forme vores fremtid, samt medvirke til at udløse glasværkets uudnyttede potentiale og samfundsmæssige værdi i et lokalområde og i regionen. Holmegaard Glasværk har en næsten 200-årig tradition for at koble håndværk, kunstnerisk udviklingsarbejde og erhvervsmæssig og teknologisk udvikling. I partnerskab med ledende danske kunsthåndværkere og -virksomheder samt kultur- og uddannelsesinstitutioner er det ambitionen, at Det Ny Holmegaard bringer traditionen til live og løfter den danske designtradition op på et niveau, som den ikke har haft siden dens storhedstid i 1950'erne og 1960'erne. 2016 bliver året hvor Det Ny Holmegaards og dermed Danmarks sidste bevarede glasværks skæbne bliver afgjort.

Holmegaard består af en stor bygningsmasse og rigtig mange kvadratmeter. I 2015 undersøgte museet muligheden for at anvende en del af disse, Tørvehallerne, til løsning af museets magasinproblem. Vi har siden 2012 arbejdet for og undersøgt muligheden for etablering af et fællesmagasin i Køge. Trods flere forsøg er dette desværre ikke lykkedes, og hver gang pga. for høje etableringspriser med deraf høje driftsomkostninger. I stedet valgtes i foråret at eftersøge alternative løsninger. Af disse var Holmegaard den bedste mulighed, idet et magasin her kan etableres til en leje svarende til museets nuværende magasinomkostninger. Museets har derfor forfulgt denne løsning sammen med Næstved Kommune. Og det lykkedes, museet kan nu se frem til at komme i den eksklusive lille gruppe af danske museer, som lever op til de anbefalede krav som Kulturstyrelsen stiller til opbevaring af samlingerne. Vi forventer at kunne rykke ind i det nye magasin i løbet af 2017.

Med Borgring, Danmarks Borgcenter og Det Ny Holmegaard dyrker museet markant den unikke, nationale kulturarv som vi er så heldige at have i vores baghave. Vi aktiverer den fordi vi ser en mulighed for fortælle en vigtig del af danmarkshistorien og styrke den lokale identitet, og ikke mindst for at medvirke til skabe turisme, lokal udvikling og vækst. Dette er helt i tråd med den nye museumslovs fordring om, at museerne skal bidrage til det omgivende samfund ved at deltage i løsningen af andre opgaver end de museale. Turisme er for museerne her et helt naturligt arbejdsområde. Turisterne efterspørger viden og historier om det område de er landet i og den bedste information findes hos os på museerne. Derfor opfatter vi også os selv som en slags udvidet turistinformation og har i forlængelse heraf valgt, at turisme er et vigtigt arbejdsområde for museerne. Det betyder bl.a. at der på Danmarks Borgcenter også findes en rigtig turistinformation, og at vi vil udbrede dette koncept til flere museer.

På Møn har vi involveret os i to turistprojekter Middelalderbyen Stege og Camønoen hvor vi forsøger at bidrage til udviklingen af turismen i en by og på en ø. Idéen bag Middelalderbyen Stege er at bygge videre på en udvikling, der har været i gang de sidste 10-15 år, hvor Stege by er ved at blive et oplevelsessted og en turistattraktion i sig selv. Steges middelalderhistorie udgør et oplagt, og indtil nu kun delvis udnyttet potentiale for oplevelses- og attraktionsudvikling. Projektets hovedmål er således at udvikle oplevelsesmuligheder, baseret på byens middelalderhistorie, til en samlet oplevelse, der kan styrke byens samlede attraktivitet og tiltrækningskraft - så der kommer flere turister til byen, og så de, der er kommet af andre grunde, bliver der i længere tid. Og sigtet med dette igen, er at styrke Møns og Vordingborg Kommunes erhvervsudvikling ved at øge omsætning og jobskabelse i byens og kommunens turistrelaterede virksomheder.

Camønoen er en kulturel og eventyrlig vandrerute på Møn, som museet har skabt i samarbejde med Vordingborg Kommune og et netværk af enkeltpersoner, virksomheder og turismeorganisationer. Camønoen er et turistprodukt som grundlæggende bygger på en mangfoldig kulturarv og som gerne skal medføre vækst i de mange turismemikrovirksomheder rundt omkring på Møn. Ruten vil udgå fra Møns Museum i Stege og går gennem sjældne natur- og kulturlandskaber på øerne Møn, Nyord og Bogø. Men det mest særlige er nok Camønoens netværk af ildsjæle, som museet har klædt på til at give de besøgende en rigtig god oplevelse. Vandrere kan vælge at gå alle 175 km langs Danmarks længste kystlinje, hvilket tager ca. en uge, men det er også fint at gå færre kilometer. Der kommer fine oplevelser med i rygsækken alligevel. Camønoen er støttet af Realdanias program Stedet Tæller med 2.4 mio kr. Projektet indvies den 18. juni 2016

Museum Sydøstdanmark har i 2015 til fulde levet op til sin mission og vision. Vi har gennem løsning af museumsloven og de indbyrdes forbundne opgaver; indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling aktualisere viden om kulturarv og gjort den tilgængelig og vedkommende, udviklet anvendelse og betydning af kulturarv for borgere og samfund og sikret kulturarv for fremtidens anvendelse. Det er ovenstående og de efterfølgende 150 sider dokumentation for. Som sædvanlig skal lyde en stor tak til museets medarbejdere og de mange frivillige, som endnu en gang fik det hele til at gå op i en højere enhed.

Vordingborg d. 27.3.2016

Museumsdirektør Keld Møller Hansen

Museum Sydøstdanmark

Museum Sydøstdanmark er en selvejende institution.

Museum Sydøstdanmark er et statsanerkendt kulturhistorisk museum efter museumslovens §15.

Vedtægter

Vedtægterne afspejler den lovgivning – museumsloven – som institutionen hviler på. Vedtægterne er den selvejende institutions grundlov, der fastlægger det formelle grundlag for dens virke, og som giver rammerne for dens virksomhed. Bestyrelsen defineres i vedtægterne og er sammensat på baggrund af Kulturministeriets anbefalinger.

Samdriftsaftale

Der er udarbejdet en samdriftsaftale mellem kommunerne Næstved, Køge og Vordingborg og museet om museumsvæsenet, serviceniveau og budgetprocedure.

Ansvarsområde

Museets ansvarsområde omfatter: nyere tids kulturhistorie i Næstved Kommune, Køge Kommune, Solrød Kommune og Vordingborg Kommune samt arkæologi i Næstved Kommune, Køge Kommune, Vordingborg Kommune, Faxe Kommune, Stevns Kommune, Greve Kommune og Solrød Kommune.

Indsamling, registrering, forskning og formidling skal finde sted inden for den geografiske, tids- og emnemæssige afgrænsning af museets godkendte ansvarsområde.

Inden for sit ansvarsområde har museet et særligt fokus på middelalderborge med udgangspunkt i Vordingborg; Kähler-keramik, Holmegaard-glas og industrihistorie i Næstved samt Handel og søfart i Køge.

Museets virksomhed i andre museers geografiske ansvarsområde skal ske i forståelse med disse.

Museet kan yde museumsfaglig bistand til ikke-statsanerkendte museer i ansvarsområdet, såfremt de faglige og økonomiske ressourcer gør det muligt.

Mission

Gennem de indbyrdes forbundne opgaver; indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling skal museet i et lokalt, nationalt og globalt perspektiv:

- aktualisere viden om kulturarv og gøre den tilgængelig og vedkommende
- udvikle anvendelse og betydning af kulturarv for borgere og samfund
- sikre kulturarv for fremtidens anvendelse

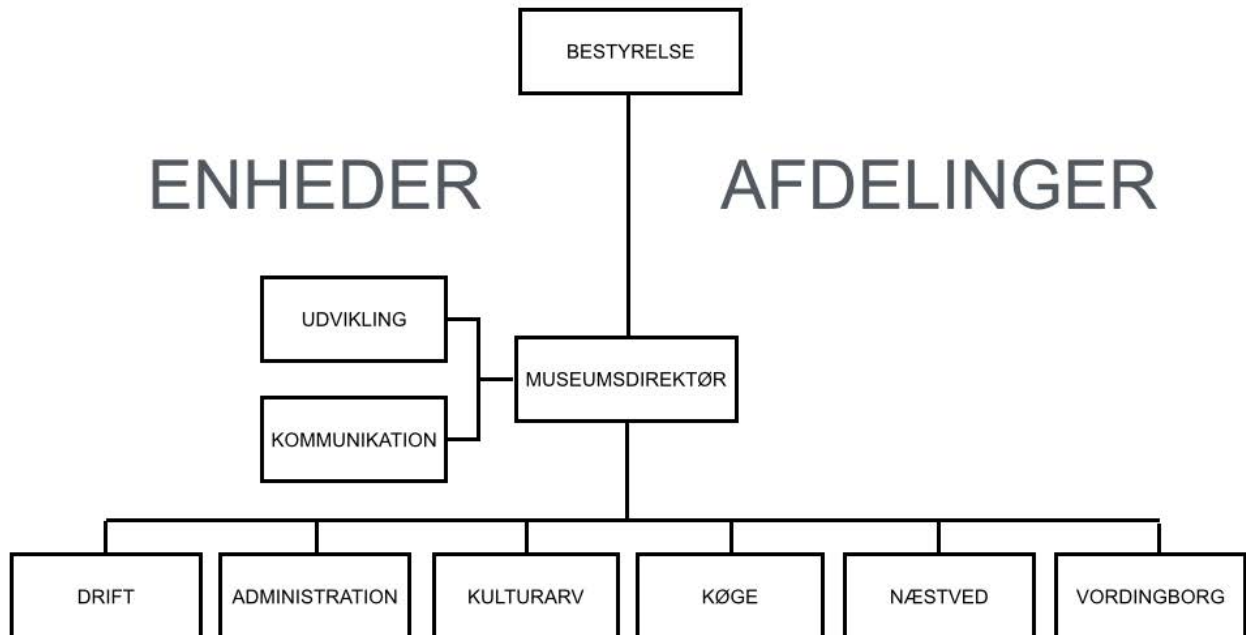
og bidrage til Næstved, Køge og Vordingborg Kommunes identitet og udvikling nationalt og internationalt,

Vision

I 2022

- Findes tre "nye" lokale kulturhistoriske museer i henholdsvis Næstved, Køge og Vordingborg Kommune.
- Indtager Danmarks Borgcenter en førende rolle inden for borgforskning og er et stærkt internationalt turistmål.
- Er det nye Holmegaard etableret og nationalt kompetencecenter for kunsthåndværk og et stærkt internationalt turistmål.
- Er der etableret et fællesmagasin
- Vil Museum Sydøstdanmark være et internationalt orienteret museum med løbende forsknings- og formidlingsmæssigt samarbejde med udenlandske museer og universiteter og med løbende international publicering.
- Bidrager Museum Sydøstdanmark væsentligt til Næstved, Køge og Vordingborgs roller nationalt og internationalt.
- Er Borgring etableret som en attraktion og er et stærkt internationalt turistmål.

Organisationsplan

Bestyrelse

Bestyrelsen har ansvaret for den overordnede strategiske ledelse, udvikling, drift, økonomi, afrapportering til kommuner og Kulturstyrelse. I den forbindelse følges Kulturministeriets anbefalinger til god ledelse.

Museumsdirektør

Direktøren er museets øverste administrative leder og virker under ansvar over for bestyrelsen. Særlig vigtig er direktørens forpligtelser i arbejdet med udvikling af det samlede museum, der foregår i samarbejde med bestyrelsen og et ledelsesteam bestående af chefer og afdelingsledere. Museumsdirektøren er leder for chefer og afdelingsledere. Direktøren har det samlede udviklingsansvar for museet. Direktøren kan i samarbejde med dette ledelsesteam fastlægge udviklingsaftaler for den generelle eller særlige udvikling af hver enkelt museumshus og faglige fællesområder.

Enheder/chefer

Fem enheder er ansvarlige for: udvikling, kommunikation, drift, administration og kulturarv. Udvikling og kommunikation er stabsfunktioner til direktøren.

Hver enhed ledes af en chef. Enhedscheferne er forpligtet af de beslutninger, som bestyrelsen, ledelsesteamet eller museumsdirektøren træffer. Ligeledes forventes det, at cheferne bidrager konstruktivt til opfyldelse af de planer, herunder strategiske, som bestyrelsen, direktøren eller ledelsesteamet beslutter.

Afdelinger/ledere

Museet består af tre afdelinger: Køge, Næstved og Vordingborg med ansvar for: Boderne, Helligåndshuset, Køge Museum, Danmarks Borgcenter, Møns Museum, Museumsgården og Køng Museum.

Hver afdeling ledes af en afdelingsleder. Afdelingslederen på Danmarks Borgcenter og Møns Museum er direktøren.

Afdelingslederen har ansvar for publikum og butikker, arrangementer, skoletjeneste, udstillinger og den daglige interne og eksterne kommunikation samt kontakten til foreninger og frivillige.

Afdelingslederen er forpligtet af de beslutninger, som bestyrelsen, ledelsesteamet eller museumsdirektøren træffer. Ligeledes forventes det, at afdelingslederen bidrager konstruktivt til opfyldelse af de planer, herunder strategiske, som bestyrelsen, direktøren eller ledelsesteamet beslutter.

Medarbejdere i enheder og afdelinger

Medarbejderne er organiseret i enhederne og afdelingerne.

Enhedernes medarbejdere er spredt ud på alle hovedafdelingerne, således at der alle steder opretholdes en faglig bemanning. Nyere Tid og Arkæologi er lagt sammen i én enhed:

Kulturarvsenheden. Kulturarvsenheden vil i den kommende periode primært lokalisere sig med chef og forvaltningsmedarbejdere samt hovedparten af arkæologer i Næstved. Nyere tid fusionerer med Køge Byhistoriske Arkiv hvilket medfører, at den primære administration og ledelsen af Nyere tid sker fra Køge. Udviklings- og Kommunikationsenhederne samt Drift og Administrationsenhederne er i høj grad mobile, men findes som udgangspunkt primært i Vordingborg.

Afdelingerne har tilknyttet en fast medarbejderstab bestående af publikumsansvarlige, museumsværter og undervisere som alle referer til afdelingslederen.

Til alle afdelinger er tilknyttet et flerfagligt team. Teamet består af faginspektører fra Kulturarvsenheden samt medarbejdere knyttet til den daglige drift af den lokale afdeling.

Afdelingslederen og det flerfaglige team indstiller forud for et nyt år hvilke udstillinger, undervisningsforløb og formidlingsaktiviteter, der skal tilbydes museets gæster. Desuden tilrettelægger teamet en kommunikationsindsats, der kan oplyse potentielle gæster og samarbejdspartnere om de publikumsrettede tilbud.

Opbygning af udstillinger, produktion af grafisk materiale og kommunikation på alle platforme sker i tæt samarbejde med museets enheder for drift og kommunikation.

Medarbejderne er forpligtet af de beslutninger, som bestyrelsen, ledelsesteamet eller museumsdirektøren træffer. Ligeledes forventes det, at medarbejderne bidrager konstruktivt til opfyldelse af de planer, herunder strategiske, som bestyrelsen, direktøren eller ledelsesteamet beslutter.

Kulturarvsenheden

I 2015 blev museets to afdelinger for arkæologi og nyere tid slået sammen til en enhed: kulturarv, der er ledet af én Kulturarvschef. Kulturarvsenheden har ansvar for forskning, formidling, indsamling, registrering og bevaring inden for Museum Sydøstdanmarks fagområder Arkæologi, Nyere tid, Borge og Kunsthåndværk. Arkæologi og Nyere tid har de samme opgaver blot adskilt af den metode der bliver brugt til undersøgelser og af at nyere tid sætter ind omkring 1660 e. Kr. Enheden varetager myndighedsopgaver i henhold til museumsloven inden for arkæologi, nyere tid samt fortidsminder.

Rammer, værdier og målsætninger for arbejdet i Kulturarvsenheden på Museum Sydøstdanmark er beskrevet i en samlet strategi som relaterer sig til indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling. Strategierne inden for de fem områder ses i tæt sammenhæng med hinanden. Strategierne opfattes som dynamiske strategier, der løbende udvikler sig i tæt sammenhæng med museets øvrige aktiviteter. Strategierne findes på museets hjemmeside og er indarbejdet i årsplanerne.

Kulturarvsenheden varetager myndighedsopgaver i henhold til museumsloven inden for arkæologi, nyere tid samt fortidsminder.

Kulturarvsenheden bidrager med medarbejdere til de flerfaglige team som er tilknyttet de enkelte afdelinger og forpligter sig herigennem til at tage medansvar for den enkelte afdelings drift og udvikling. Det flerfaglige team består af 3-4 personer og ledes af en af museets afdelingsledere eller chefer. Teamet kan naturligvis udvides ad hoc, hvis særlige projekter, udstillinger eller andet kræver det.

Administrationsstrategi

Gennem Museumsloven er kommuner og museum forpligtet til at samarbejde omkring plansagsarbejde, såsom kommuneplaner, lokalplaner, VVM-redegørelser, byggesager, landzonetilladelser osv.

Museets administrationsstrategi sikrer, at museet udfører sit lovpligtige kapitel 8 arbejde på en fyldestgørende og hensigtsmæssig måde. Strategien danner desuden grundlag for at evaluere og udvikle museets arbejde indenfor dette område. Museet har som erklæret mål at udføre det administrative arbejde således at museet kan rådgive og vejlede bedst muligt, samt reagere hurtigt og professionelt overfor bygherrer, kommuner og andre anlægsmyndigheder.

Lovpligtigt arbejde

Museets Kulturarvsenhed arbejder primært inden for Kapitel 8 i museumsloven (Sikring af kultur- og naturarven i forbindelse med den fysiske planlægning og forberedelse af jordarbejder m.v., herunder arkæologiske og naturhistoriske undersøgelsesopgaver i tilknytning hertil). Der arbejdes primært med § 23 og § 25 udtalelser, henholdsvis plansager og forundersøgelser. Egentlige arkæologiske udgravninger udføres efter § 27.

Samtlige kommuner i museets ansvarsområde har deres egen sagspostkasse hvortil kommunen fremsender alle typer af plansager. Museet screener sagerne for at bestemme den videre behandling. Hvis sagen omhandler lovliggørelse af tidligere udførte arbejder, arbejde over jorden eller lign. kan sagen afsluttes med det samme for den arkæologiske afdelings vedkommende og overgives til Nyere tids afdelingen.

Journalisering.

Museet opererer grundlæggende med to journaliseringssystemer. Alle indkomne plansager registreres med et plan ID i museets database efter et fortløbende nummersystem. Såfremt der udarbejdes en egentlig udtalelse efter § 23 og denne indeholder en anbefaling om en forundersøgelse eller undersøgelse overgår sagen til at blive en museumssag. Museumssager oprettes og tildeles journalnummer i Regin. Der henvises i alle udtalelser til de områder i museumsloven som udtalelsen falder ind under.

Sagsadministration

Museet svarer som udgangspunkt på alle egentlige høringer som fremsendes f.eks. lokalplaner, nedrivninger, naturgenopretning, skovrejsning osv. egentlige tilladelser som fremsendes til museet til orientering f.eks. landzonetilladelser eller byggetilladelser reageres der kun på såfremt screening og arkivalsk kontrol viser, at der er arkæologiske eller nyere tids interesser i området. I princippet modtager og behandler museet tre typer af sager som hører under både § 23 og § 25. Det drejer sig om **plansager, egenbetalte forundersøgelser og bygherrebetalte forundersøgelser/undersøgelser**. Disse behandles på samme måde da det i praksis er svært at adskille dem fra hinanden og det varierer på hvilket tidspunkt museet bliver inddraget i processen.

Plansager er sager hvor museet efter screeningen beslutter, at udføre en arkivalsk kontrol i henhold til museumslovens § 23. Den arkivalske kontrol har til formål at afdække omfanget af arkæologiske og nyere tids interesser i et givent område. Museet udbeder sig altid uddybende materiale, f. eks kort, med henblik på at i videst muligt omfang at definere det geografiske areal for den arkivalske kontrol og den eventuelle efterfølgende udtalelse efter § 23. Når plansagsdokumentet udgives (f.eks. en VVM rapport) følger museet op på om indholdet stemmer overens med den oprindelige § 23 udtalelse. Når alt er i orden stilles sagen i bero og genoptages først ved egentlige anlægsarbejder inden for det geografiske område for plansagen.

Egenbetalte forundersøgelser er sager, hvor museet i sin § 23 udtalelse har anbefalet bygherre at få foretaget en forundersøgelse, idet museet i den arkivalske kontrol har konstateret, at der er en risiko for at påtræffe og skade væsentlige skjulte fortidsminder. Forundersøgelsen skal konstatere og belyse omfanget af fortidsminder, og derved give bygherre en mulighed for at omdefinere, begrænse eller flytte sit anlægsprojekt. Museet bekoster selv disse mindre forundersøgelser som typisk vil være hos private i forbindelse med mindre jordarbejder eks. jordvarme eller opførelse af beboelseshuse og lign. på en enkelt matrikel. Efter endt forundersøgelse afleverer museet en udtalelse efter § 25. Denne udtalelse kan frigive arealet helt eller delvist, men den kan også indeholde et budget godkendt af kulturstyrelsen, på hvad en arkæologisk udgravning vil koste bygherre.

Bygherrebetalte forundersøgelser og undersøgelser er sager som har et sådan omfang at forundersøgelsen betales af bygherre. Museet behandler disse sager på samme måde som de egenbetalte forundersøgelser, dog med den forskel, at der udarbejdes et forundersøgelses budget som godkendes i kulturstyrelsen. Forundersøgelsen er altid frivillig for bygherren men tilbydes som et redskab der kan hjælpe bygherre med at undgå fordyrende arbejdsstop midt i en anlægsproces. Efter endt forundersøgelse afleverer museet en udtalelse efter § 25 som ved egenbetalte undersøgelser. Alle arkæologiske udgravninger afsluttes med en udtalelse inkl. kortbilag, som kortlægger frigivne områder. Desuden tilbydes bygherre en kulturhistorisk rapport eller lign. tiltag som kan formidle de arkæologiske resultater, der er fremkommet ved undersøgelsen.

Ved nedrivning af anlæg eller bygninger, som vurderes til at være bevaringsværdige eller have stor lokalhistorisk betydning, dokumenterer museets nyere tids afdeling gennem opmålinger, fotoregistreringer og indsamling af viden.

Projekter og handleplaner for kulturarv 2015

Strategier for kulturarv

Formål: Rammer, værdier og målsætninger for arbejdet i Kulturarvsenheden på Museum Sydøstdanmark.

Vilkår og forudsætning: De definerede strategier i arbejdsplan.

Kulturarvsenheden er dynamisk, således at den løbende tilpasses til de behov, som den fysiske planlægning i ansvarsområdet kræver, idet der til stadighed tilsigtes at enheden besidder de faglige kvalifikationer, som erfaringsmæssigt er nødvendige for varetagelsen af arkæologi og nyere tid. Der arbejdes målrettet på løbende at effektivisere alle styrings- og arbejdsprocesser indenfor afdelingen. I de sjældne tilfælde, hvor afdelingen ikke besidder den påkrævede faglige specialviden, træffes der aftaler om ekstern bistand.

Der investeres løbende i det nødvendige udgravnings-, opmålings-, dokumentations- og it-udstyr med henblik på at opnå kvalitet og effektivitet i såvel undersøgelses- som afrapporteringsfasen. Der investeres bl.a. i digital udvikling indenfor opmåling, registrering og afrapportering.

Der arbejdes løbende med at etablere en effektiv forvaltningspraksis og er udarbejdet fælles administrative og økonomiske retningslinjer og procedurer for arkæologisk og nyere tids sagsbehandling.

Konceptet "Arkæologien som værdiskaber" er implementeret i forvaltningen og anvendes i samarbejdet med bygherrer i forbindelse med arkæologiske undersøgelser.

På museets hjemmeside fremgår den arkæologiske afdelings virke, og om de ydelser museet tilbyder i forbindelse med varetagelsen af den fysiske planlægning og arealudnyttelsen.

Økonomi: Der afsættes i planperioden den nødvendige økonomi og tid.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Museets strategier følges

1. kvartal: På museets ny hjemmeside fremgår den arkæologiske afdelings virke, og om de ydelser museet tilbyder i forbindelse med varetagelsen af den fysiske planlægning og arealudnyttelsen.

Resultat: Gennemført

Varetagelsen af den fremtidige arkæologiske og nyere tids virksomhed i kommunerne, Greve, Solrød, Stevns og Faxe

Formål: Økonomisk kompensation for varetagelsen af museumslovens kap. 8.

Vilkår og forudsætning: Museum Sydøstdanmark varetager Kap. 8-ansvaret for nyere tid og arkæologi i Solrød Kommune samt Kap. 8-ansvaret for arkæologi i Greve, Stevns og Faxe Kommune mod økonomisk kompensation.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden og direktør

Handleplan

2015:

1. kvartal: Der udarbejdes forslag til aftale i samarbejde med kulturstyrelse og kommuner

Resultat: Museet har afsøgt grundlag for indgåelse af aftale med kommuner og indhentet lignende aftaler fra museer med tilsvarende udfordringer. Der udformes i 2016 aftaler med de berørte kommuner.

Efteruddannelse og kompetenceudvikling

Formål: Museets faglige medarbejdere opretholder og udvikler kompetencer

Vilkår og forudsætning: Museet og dets faglige medarbejdere skal kunne leve op til kulturstyrelsens definerede krav. Der udarbejdes en politik som følges.

Økonomi: Der afsættes i planperioden den nødvendige tid og økonomi.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

1. Kvartal udarbejdes politik. Politik følges.

Resultat: Gennemført. Politiker findes på museets Intra.

Arkæologi

Mål: At besidde et solidt fagligt fundament, som sikrer en professionel faglig administration af museumsloven og kvalificeret rådgivning til udformning og gennemførelse af kommuners og statens målsætninger på kulturarvsområdet. På forskningsområdet arbejdes ud fra et alment forskningsbegreb og internationale standarder.

Organisering

Arkæologi ved Museum Sydøstdanmark er en del af Kulturarvsenheden. I 2015 var der ti arkæologiske museumsinspektører udover en arkæologiske forskningsleder og kulturarvschef. Disse sørgede for varetagelsen af de lovpligtige opgaver, herunder sagsbehandling, administration og tilrettelæggelse af undersøgelser.

Til undersøgelserne er der tilknyttet en række arkæologer i projektførte ansættelser. I løbet af 2015 har der været 21 projektansatte arkæologer ansat på museet.

Det arkæologiske virke er organiseret således, at der hentes stordriftsfordele, men også således, at den lokale forankring sikres i Næstved, Køge og Vordingborg. Den centrale administration blev i 2015 varetaget fra Skt. Peders kirkeplads 14 i Næstved.

Museets arkæologer er hovedsageligt tilknyttet kirkepladsens skole i Næstved. Til dagligt er der også arkæologiske kontorpladser i Vordingborg og i Køge – både fast og som det er mest hensigtsmæssigt i forbindelse med undersøgelser.

Den arkæologiske enhed var i 2015 struktureret, således at den kan leve op til Kulturstyrelsens krav om en effektiv og professionel forvaltning og administration, som kan samarbejde med Kulturstyrelsen, planmyndigheder, bygherrer og andre efter bestemmelserne i museumsloven.

Enheden skal på baggrund af den lokale kulturarv udarbejde regionale strategier og sørge for, at nationale og regionale strategier implementeres i prioriteringer, tilrettelæggelse og gennemførelse af

konkrete undersøgelser. Det er en vision, at den enhed der opbygges får en styrke, der indebærer, at enheden fremover vil være den indlysende centrale juridiske enhed i region Sjælland.

Den arkæologiske enhed er dynamisk, således at den løbende tilpasses til det behov for arkæologi, som den fysiske planlægning i ansvarsområdet kræver, idet der til stadighed tilsigtes at enheden besidder de faglige kvalifikationer, som erfaringsmæssigt er nødvendige for varetagelsen af arkæologien. Der arbejdes målrettet på at effektivisere alle styrings- og arbejdsprocesser indenfor enheden.

I de sjældne tilfælde, hvor enheden ikke besidder den påkrævede faglige specialviden, træffes der aftaler om ekstern arkæologisk bistand.

Der investeres løbende i det nødvendige udgravnings-, opmålings- og it-udstyr med henblik på at opnå kvalitet og effektivitet i såvel undersøgelses- som afrapporteringsfasen. Der investeres bl.a. i digital udvikling indenfor opmåling, registrering og afrapportering.

I 2015 skulle Museum Sydøstdanmark melde tilbage til Kulturstyrelsen hvorvidt de fra 1. januar 2016 ville leve op til de arkæologiske kvalitetskrav som kulturstyrelsen tidligere har meldt ud. De eneste hængepartier museet havde i den forbindelse var et mindre registreringsefterslæb, dette bliver afviklet efterhånden som igangværende sager afsluttes.

Administrationsstrategi og forvaltning

Gennem Museumsloven er kommuner og museum forpligtet til at samarbejde omkring plansagsarbejde, såsom kommuneplaner, lokalplaner, VVM-redegørelser, byggesager, landzonetilladelser osv.

Museets administrationsstrategi sikrer, at museet udfører sit lovpligtige kapitel 8 arbejde på en fyldestgørende og hensigtsmæssig måde. Strategien danner desuden grundlag for at evaluere og udvikle museets arbejde indenfor dette område. Museet har som erklæret mål at udføre det administrative arbejde således at museet kan rådgive og vejlede bedst muligt, samt reagere hurtigt og professionelt overfor bygherrer, kommuner og andre anlægsmyndigheder.

Som en naturlig del af enhedens virke – først og fremmest de mange undersøgelser og arkæologiske udgravninger afledt af planarbejdet – fremlægger enheden foreløbige resultater på museets hjemmeside, facebook, i udstillinger, publikationer og foredrag på såvel populært som videnskabeligt niveau. Foredragsrækker foregår så vidt muligt i samarbejde med Museumsforeningerne.

Den arkæologiske enhed bidrager med materiale til museernes skoletjeneste.

Museet samarbejder med de kommunale planmyndigheder. Planmyndighederne skal underrette museerne om planforslag og om bygge- og nedrivningstilladelser. Museerne rådgiver planlægningsmyndigheden om sikring af væsentlige bevaringsværdier. Hvor dette ikke er muligt, dokumenterer museet forholdene.

I det omfang det lader sig gøre, indgår kulturarvsafdelingen på et så tidligt tidspunkt som muligt i sagsbehandlingen for at sikre så optimale arbejds- og planlægningsvilkår for såvel bygherre som afdelingen.

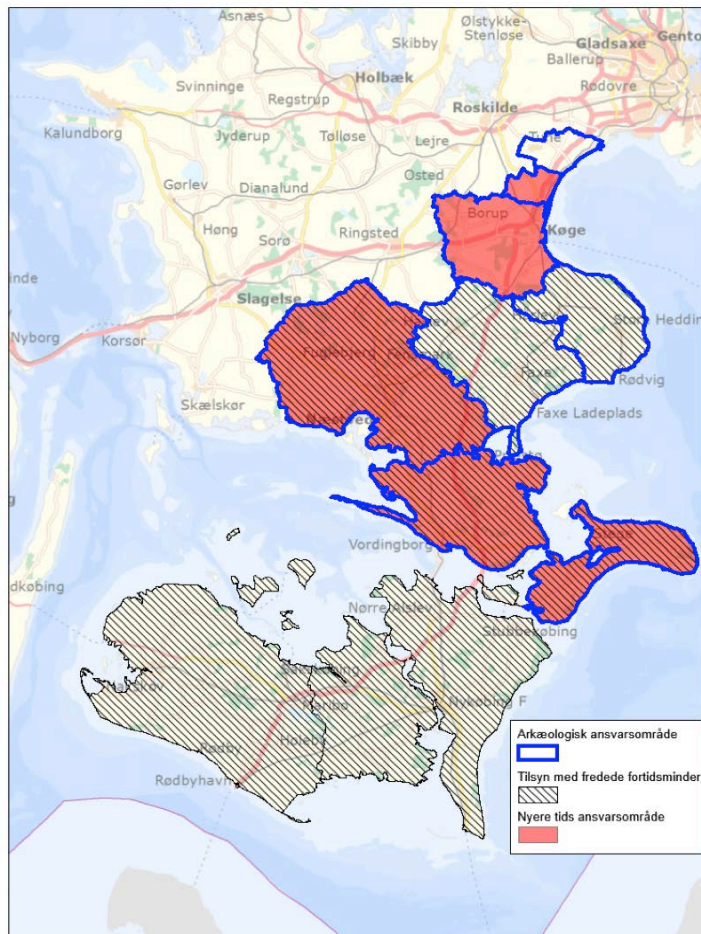
For at styrke plan- og forvaltningsarbejdet deltager Arkæologi enheden i relevante råd og udvalg nedsat af Næstved, Køge og Vordingborg kommune og/eller sådanne som opstår på initiativ af lokale kræfter.

Løbende besvarelse af henvendelser vedr. såvel det fagligt dækkede område som museets samling er også en del af ansvaret og af stor betydning i bestræbelserne på at holde sig i aktuel kontakt med museets brugere. Af samme grund prioriteres hurtige og fyldige besvarelser højt.

Ansvarsområder og forvaltning

Ansvarsområde

Arkæologi arbejder med afsæt i museumslovens kapitel 8 og agerer på vegne af Kulturstyrelsen indenfor sit ansvarsområde, som omfattes af Solrød, Greve, Køge, Næstved, Vordingborg, Faxe og Stevns kommune.

Museum Sydøstdanmark juridiske ansvarsområder

Administration af bygge- og plansager

Som det ses af nedenstående skema er der stor forskel på mængden af sager museet modtager fra de enkelte kommuner. Dette skyldes flere forskellige ting. Der er naturligt nok forskel på mængden af f.eks. landzonesager i Solrød Kommune, som er en udpræget by kommune og Næstved Kommune som er en udpræget land kommune. En anden årsag er at måden at sagsbehandle forskellige sager på ikke nødvendigvis er den samme for kommunerne. En kommune kan kalde en sag for en byggesag mens den i en anden kommune kaldes en nedrivningssag. Ydermere er der den årsag at museet normalt slet ikke modtager en sagstype fra en kommune. Dette kan f.eks. ses i at museet kun har modtaget en landzonesag fra Køge Kommune på trods af at kommunen har et større areal som ligger i landzone. Der er selvfølgelig også en naturlig forskel på hvilke typer af sager de forskellige kommuner har og behandler, grundet anlægsaktivitet, geografisk placering osv.

Museets kapitel 8 afdeling vil fortsætte arbejdet med så vidt muligt at ensrette den information som modtages fra kommunerne, således at alle kommuner sender alle typer af sager til museet som beskrevet i museumsloven. Dette forsøges gjort gennem årlige møder med alle kommuners plansagsafdelinger og tættere personlig kontakt mellem kommunernes medarbejdere og de sagsbehandlende museumsinspektører. I Greve Kommune har dette været gjort i flere år og erfaringer herfra er ganske gode.

Det totale antal plansager som Museum Sydøstdanmark har behandlet i 2015 er 3539. Disse er blevet screenet og arkiveret. Hvis det har været nødvendigt er de blevet sagsbehandlet af museets museumsinspektører.

Type/Kommune	Faxe	Greve	Køge	Næstved	Solrød	Stevns	Vordingborg
Byggesager	3	156	89	2	1	43	21
Infrastruktur	3	0	2	2	0	1	1
Landzonesager	4	0	1	105	8	1	81
Lokalplan/ Lokalplan-forslag	11	14	34	8	24	26	19
Jordvarme	0	30	27	22	16	9	14
Læhegn	0	0	0	0	0	0	0
Naturgenopretning	13	2	1	11	1	1	3
Nedrivning	0	18	10	1	0	3	7
Renovering	0	0	0	0	0	1	0
Råstof	2	0	0	4	0	1	0
Sagslister	0	571	275	1194	226	0	343
Diverse/VVM osv.	18	1	16	14	6	7	11
Total	54	792	455	1363	282	93	500

Plansager 2015

Dette tal er noget højere end tallet for 2014 som var 2771. Stigningen skal ses i lyset museets arbejde med at få alle kommunerne til at fremsende samtlige relevante sagstyper.

Driftskommunerne Køge, Næstved og Vordingborg står samlet for 2318 behandlede sager hvilket svarer til 65% af den samlede mængde behandlede sager. De resterende 1221 sager eller 35% stammer fra de ikke tilskudsgivende kommuner Faxe, Greve, Solrød og Stevn.

Danefæ 2015

Et arbejdsområde som for mange arkæologiske museer er i rivende udvikling er arbejdet med Danefæ. Mængden af indleveringer er kraftigt stigende, for Museum Sydøstdanmark er antallet af indleverede genstande til Danefæbedømmelse steget med 35% fra 2014-2015. Oplysninger omkring de enkelte fund er tillige steget og stort set alle indleverede fund kommer med et sæt koordinater som kan bestemme fundets nøjagtige placering.

Fund og deres dertilhørende oplysninger er en fantastisk supplerende kilde til den arkæologiske data som findes på mange lokaliteter. Andre steder er detektorfundene den eneste kilde til lokaliteten og derfor af stor vigtighed for det overordnede arkæologiske billede.

I 2015 har museets Danefæenhed koncentreret arbejdet om at få ryddet op i en stor del af de gamle sager som lå fra før museets fusion. Desuden har Danefæenheden arbejdet med en artikel til museets årbog omhandlende Danefæ og den nytte de gør. Et ekstra travlt efterår for alle i enheden har desuden betydet at antallet af indleverede genstande kun er ca. halvdelen af tallet for 2014.

Ud af 78 nye sager museet har oprettet i 2015 er 38 af disse nye detektorlokaliteter.

Fundmaterialet omfatter mange forskellige fundtyper lige fra "skuffefund" over dele af bronzealdersværd til middelalderlige salmebogsbeslag. Særligt en fundtype er dog meget rigt repræsenteret i det indleverede og det er mønterne. Her er det hovedsageligt middelaldermønter der gør sig gældende men også et skattefund på det sydlige Møn bestående af både hele og dele af 35 arabiske sølv mønter fra vikingetid.

Denne skat havde så godt et potentiale, at museet valgte at foretage en mindre forundersøgelse på stedet for at prøve på at lokalisere flere mønter og få et billede af de omstændigheder hvorved skatten var begravet. Det lykkedes ikke at finde selve nedgravningen for skatten, men meget tæt derved fandtes et treskibet langhus som typologisk dateres til samme tid som mønterne, nemlig begyndelsen af 800-tallet.

Indleveret til Museum Sydøstdanmark 2015	Behandlet på Museum Sydøstdanmark 2015	Afleveret på Nationalmuseet 2015	Klar til aflevering på Nationalmuseet	Genstande under behandling
1355	320	735	152	2742

Det er som tidligere år meget forskelligt hvor stor en mængde genstande der kommer fra de forskellige kommuner i museets ansvarsområde. Nedenstående skema indeholder en opgørelse over dette.

Kommune	Faxe	Greve	Køge	Næstved	Solrød	Stevns	Vordingborg
Danefæ	0	21	60	164	24	392	694

Som det ses er der langt flest genstande fra Vordingborg Kommune og her kommer de fleste som tidligere år fra Møn.

Nationalmuseet modtog i 2015 9756 stykker danefæ til vurdering hvilket betyder at Museum Sydøstdanmark er en af de helt store bidragsydere til denne pulje.

Skattefund fra Møn 2015. Skatten, der består af 30-35 mønter og stumper af mønter, er blevet dateret til mellem 770-880 efter Kristus, og hører dermed til i den tidlige vikingetid.

Undersøgelser 2015

I 2015 var der en markant nedgang i den arkæologiske aktivitet ved Museum Sydøstdanmark. Efter at have haft rekordmange undersøgelser i 2013 og 2014, med ekstraordinært mange projektansatte arkæologer, landede 2015 på en omsætning på omkring 60% af de forgående år. Det betød ikke at vi havde mindre travlt i 2015. Tværtimod. De færre sager blev i 2015 fordelt ud på færre arkæologer således at arbejdsbyrden blev oplevet som den samme. Dertil kom at mange af udgravningsledernes opgaver skiftede fra at være feltarkæologer til at være rapportskrivere bag skrivebordet. Nedgangen i feltarkæologi skyldes ikke at opgaverne forsvandt, snarere at de ekstraordinært store sager omkring Vejdirektoratets og Banedanmarks udvidelser i Køgeområdet blev afsluttet i 2015.

Den store nedgang i de samlede antal udgravninger til trods, fik vi i 2015 udført nogle bemærkelsesværdige undersøgelser til gavn for museets samlinger og den videnskabelige verden.

I 2015 foretog vi 41 arkæologiske undersøgelser ved Museum Sydøstdanmark. Hovedparten af undersøgelserne fandt sted i Køge kommune, 24 stk. I de øvrige kommuner var der kun enkelte undersøgelser, Næstved 6, Faxe 3, Stevns 4 og Vordingborg 6. I Greve og Solrød var der kun undersøgelser i forbindelse med større projekter, der krydsede kommunegrænserne.

I det foregående afsnit kunne man læse om vores stigning i antal af danefæsager. I de seneste år har vi arbejdet strategisk med at lave efterundersøgelser på de mest spektakulære af fundsteder med Danefæ. I denne sammenhæng spiller Møn en vigtig rolle, således at øen nu reelt er oppe og udfordre Bornholm som den mest spændende ø med arkæologiske danefæ. Næsten i hvert fald. Det viste udgravningen på Kraneledvej (KNV00336), hvor der blev fundet bebyggelse i forbindelse med de mange arabiske mønter fra vikingetiden. Et andet vigtigt fundsted med danefæ fra vikingetiden og tidlig middelalder – Ågård (KNV00100) – blev også undersøgt i 2015. Her blev der også fundet markante spor efter bebyggelse fra Vikingetiden.

Udgravningerne langs Køge bugt blev i 2015 suppleret af en større udgravning ved Køge campus, hvor der blev registreret ikke mindre end 40 huse hovedsageligt fra jernalderen. Det betyder at vi fra Køge bugt gravningerne har udgravet over 600 huse! Dette er et fantastisk kildemateriale som vi de følgende år skal bruge til at beskrive bebyggelsesudviklingen i området. Da vi har arbejdet strategisk med naturvidenskabelig datering af husene har vi et kildemateriale der er unikt selv i et europæisk perspektiv!

De kommende års store arkæologiske satsning på Museum Sydøstdanmark – undersøgelsen af vikingeborgen Borgring ved Lellinge – fyldte også lidt blandt udgravningerne i 2015. Omkring Næstved har der også foregået arkæologisk aktivitet, hovedsageligt i forbindelse med infrastruktur. Vi har undersøgt cykelsti lang rute 22 og afsluttet undersøgelserne omkring den nordlige omfartsvej. Interessant for de kommende års udgravninger har vi også afsluttet en større rapport omkring økonomi og fremgangsmåde når Næstved om få år skal forbindes med sydmotorvejen.

I 2015 fortsatte det arkæologiske arbejde i forbindelse med byudviklingsprojektet Køge Kyst, idet de sidste forundersøgelser indenfor det nuværende projekt blev gennemført. Samtidig fortsatte museet på slutudgravninger på forskellige byggearealer. Da bygherre i de fleste tilfælde har valgt at opføre piloterede bygningerne uden kældre er der alene blev udgravet de "areal-stumper", hvor de skulle grave ud til f.eks. elevatorgruber og forsyningsledninger. De sidste undersøgelser forventes udført i 2017.

I oversigten kan man se undersøgelsen Jnr, navn, ansvarlig inspektør, type undersøgelse (FU= forundersøgelse, UDGR=udgravning, OVERV= overvågning, ARK Analyse= arkæologisk analyse), udgravningens periode og kommune.

Prøvegravninger og udgravninger 2015

KNV00047 Lellinge Øst JU FU 9/11-1/12 Køge
Søgegrøfter udlagt over 18 ha. på sydsiden af Køge Å mellem motorvejen og Lellinge Kirke. Øst for slugten med den nordgående bæk var et mindre område på hældet mod ås-engen med små kogegruber og spredte fyldskifter, der hører til i bronzealder. Vest for slugten, på det højeste punkt i prøvegravningsområdet, fandtes to fyldskifter nærmest Ringstedvej, det ene med lidt oldtidskeramik og det andet med en jernslagge. Nærmest Lellinges østlige udkant fandtes flere gruber, heraf en med

østersøkeramik, og stolpehuller, der ikke kunne sammensættes til plausible konstruktioner. Ca. 130 m nord for Ringstedvej fandtes et mindre øst-vest-orienteret treskibet hus, der - ud fra stolpesætningen - kan henføres til den ældre del af yngre jernalder. Ikke så langt herfra var yderligere en stolpehuls- og grubekonzentration, men uden at konstruktioner kunne erkendes. En hulvej med 2 sæt hjulspor kunne erkendes over et stykke på 175 m med NNV-SSØ retning mellem et punkt ca. 100 m øst for Lellinges nuværende bygrænse og Køge Å. Hjulsporene var fyldt op med vingetegl, som introduceres i senmiddelalderen.

KNV00100 Ågård JU FU 3/8-28/8 Køge

Et mindre felt omkring en hustomt, der blev påvist ved en ledningsgravning i 2013, og søgegrøfter omfattede et samlet areal på 3 ha. Det kendte hus blev færdigudgravet, og i tilgift kunne et hegn knyttes til bygningen. Søgegrøfterne viste, at der var to mindre trelleborghuse med væggrøfter 25-30 m syd for førstnævnte bygning. Hertil kommer adskillige mindre områder med stolpehuller, mens der var bemærkelsesværdigt få affaldsgruber. Bemærkelsesværdigt var ligeledes det meget begrænsede antal fund fra en lokalitet, som ellers har afgivet en del metaldetektorfund fra yngre germanertid, vikingetid og middelalder. Gravningen blev gennemført som seminargravning for Saxo-Instituttet.

Ågård. Hus fra vikingetid.

KNV00209-01 Kapelvej MKS UDGR 01.02-30-04.2015 Køge

I forbindelse med etablering af regnsvandsbassin vest for Kapelvej ved Ølsemagle udgravede Museum Sydøstdanmark et bopladsområde med flere gårdsenheder, gruber og hegnsløb -

formentlig fra jernalder. Desuden blev der udgravet en meget dyb brønd af genanvendte kridtsten. Brøndens alder kunne ikke afgøres ud fra fund, da der kun fandtes enkelte ukarakteristiske skår i toppen. Brønden afventer C-14 datering.

KNV00293-01 Katrinebjerg MM/PRS FU og UDGR 03.03.-30.04.2015 Vordingborg

Forud for erhvervsudstyknig samt etablering af et regnvandsbassin foretog Museum Sydøstdanmark i marts-april 2015 en forundersøgelse af et 47.620 m² stort areal, som mod vest stødte op til en senneolitisk boplads, erkendt ved en forundersøgelse i 2000. Ved nærværende forundersøgelse fremkom fortidsminder i form af to helt eller delvist fremdragede treskibede konstruktioner, hvoraf det ene på baggrund af fundkontekst kan dateres til yngre jernalder. Desuden blev fundet yderligere to stolpekonstruerede bygninger fra oldtid. I området ved den tilstødende senneolitiske lokalitet kunne, på baggrund rekognoscering samt anlægsforekomst i søgegrøfterne, afgrænses et aktivitetsområde knyttet til den senneolitiske bopladslokalitet. Der blev derfor indstillet og udgravet et felt på 1.580 m², indeholdende stolpehuller samt gruber. Desuden blev der soldet jordprøver fra pløjelaget med henblik på at udvinde mere fundmateriale.

KNV00298-01 Hastrupvej Øst MM/TV FU 15.04.-29.04.2015 Køge

Forud for byggemodning af matr. 1ad og 2t i Hastrup by, Herfølge, blev der fundet spor af formodentlig to separate enkeltgårde fra yngre bronze- eller jernalder. Der blev desuden fundet spor fra neolitikum i form af en grube med neolitisk keramik samt et mindre kogegrubefelt og større gruber med oldtidskeramik, foruden nyere grøfter, hvoraf en enkelt havde stolper langs den ene side. I arealets nordvestlige del skulle der være fjernet en høj i starten af 1800- tallet. Denne kunne der dog ikke påvises spor af ved forundersøgelsen.

KNV00298-02 Hastrupvej Øst MM/TV UDGR 07.05.-02.06.2015 Køge

Udgravning af jernalderbebyggelse bestående af et gårdsanlæg, flere økonomibygninger eller mindre hovedhuse samt et grubekompleks fra MN A (TRB).

SMV884 Vintersbølle MM/DB FU 26.08.-31.08.2015 Vordingborg

I forbindelse med forundersøgelse af 1,7 ha ved Nyråd forud for byggemodning kunne afgrænses et godt 600 m² stort neolitisk kulturlag (TN/MN) som strakte sig syd for udgravningsgrænsen. Bygherre valgte at friholde arealet fra udstykning og byggemodning. Ud over det neolitiske kulutrag fremkom spredte stolpehuller og kogestensgruber.

KNV00336 Kraneledvej 4 JU FU 9/6-11/6 Vordingborg

Sammenlagt blev afrømmet 630 m² søgegrøfter samt udvidelser. I alt er registreret 35 hele eller dele af dirhemmonter, som alle er fremkommet i muldlaget. Der kunne ikke erkendes et oprindelsessted for mønternes nedgravning. Under udgravningen af lokaliteten blev dog i tilgift til møntfundene fundet et treskibet langhus, som typologisk samstemmer med dateringen af de fremkomne mønter tidsfæstet i ældre vikingetid.

KNV00354-01 Fuglebæk allé MM/PRS FU 13.10.-15.10.2015 Køge

I forbindelse med forundersøgelse af 2,2 ha forud for etablering af ældreboliger kunne registreres en brønd, enkelte kogegruber og et stolpehul. Den nordvestlige halvdel af arealet var stærkt forstyrret da der her tidligere havde været etableret en anstillingsplads.

KNV00364-01 Bregnegårdsvej MM/HH FU 19.-30.10.2015 Køge
 Forud for etableringen af en arbejdsplads øst for S-togsbanen ved Ølsemagle forundersøgt ca. 3 ha. Der fremkom et større antal koge-gruber, enkelte spredte stolpehuller og gruber. Arealet blev frigivet efter endt forundersøgelse.

KNV00368-01 Højelsevej 15-17 MM FU 02.-03-12.2015 Køge
 Forundersøgelse af ca. 3000 m² på en byggegrund sydvest for Højelse kirke afslørede et større antal anlæg i form af lertagningsgruber, større og mindre grøftforløb, stolpehuller, og affaldsgruber. Der konstateredes enkelte nedbrydningslag fra 1700-talsbygning samt en større middelalderlig grøft overlejret af lerkappe mod nord. Fundmaterialet bestod hovedsageligt af middelalderligt og efterreformatorisk byggemateriale. Anlæggene er primært middelalderlige men det kan ikke udelukkes at enkelte skal placeres i jernalder. Arealet indstilles til egentlig udgravning.

FU og

KNV00300-01 til 06 Stolpegård LGL UDGR periodisk 2015 Stevns
 Forud for byggemodning og udstykning af parcelhusgrunde foretog Museums Sysøst Danmark arkæologiske forundersøgelser og udgravninger af udstykningsetaperne ved Stolpegård. Der blev udgravet hustomter, gruber fra yngre bronzealder - jernalder, samt "nistolpeanlæg/ økonomibygninger formentlig fra jernalder. Et fint bevaret treskibet langhus med vægstolper og let buet vægforløb - skal formentlig dateres til yngre jernalder - blev også udgravet på lokaliteten.

KNV00202-01 Billesborgvej LGL/MM/PRS FU 01.-30.10.2015 Køge
 Overvågning af udgravning af vejkasse til cykelsti mellem Egøje og Billesborgvej. Enkelte anlæg bl.a. en række stolpehuller fra en tagbærende konstruktion i to faser, samt en stor grube - formentlig fra før romersk eller romersk jernalder.

KNV00087-02 Campus Køge LGL/LMC UDGR 04.-30.07.2015 Køge
 Udgravning af areal forud for Køge Kommunes etablering af Camus Køge. Udgravning af bopladsområder i flere faser og fra flere af oldtidens perioder - overvejende jernalder. Meget stor anlægstæthed - på udgravningen blev der registreret 105 konstruktioner - overvejende treskibede langhuse og hegnsforløb.

KNV00289-01 Skredbjerg II LGL/PRS FU 01.-30.01.2015 Næstved
 Forundersøgelse af et 3.74 ha stort areal forud for anlæggelse af grusgrav. Der blev ved forundersøgelsen påtruffet 41 anlæg. Tre af gruberne blev dateret til MNA V ud fra fund af keramik i St. Valby stil. Desuden blev fundet en grube med fund fra neolitikum og to gruber med fund fra neolitikum eller bronzealder.

KNV00017-07 ECO Park LGL/MV FU 01.-30.05.2015 Faxe
 Forundersøgelse i forbindelse med udstykning til industriel bebyggelse. Under forundersøgelsen fandtes et stort antal recente/naturlige fyldskifter og kun få forhistoriske anlæg. De forhistoriske anlæg udgjorde ikke nogen konstruktioner eller helhed i øvrigt.

KNV00345-01 Stevnsvej LGL FU 01.05-30.07.2015 Stevns
 Forundersøgelse i forbindelse med etablering af regnvandsbassin. Ved forundersøgelsen blev fundet spredte forhistoriske anlæg. Generelt var store dele af forundersøgningsarealet præget af moderne dræn.

KNV00301-01 Kloakrenovering St. Heddinge JC/DWJ OVERV 01.09.2015-2016 Stevns
Overvågning af kloakarbejde. Hidtil fund af blandt andet vejbelægninger og en stenkiste.
Overvågningen fortsætter i 2016.

KNV00320-01 Panteren Vordingborg JC/DWJ FU 29.04.-30.04.2015 Vordingborg
Forundersøgelse af 1,5 hektar. Fund af med BA keramik, glas fra MA og frem samt to firkantede
materialegruber. Yderligere undersøgelser ikke nødvendige.

KNV00331-01 Marie Grubbes Vej 8 JC FU 19.08.2015 Vordingborg
Forundersøgelse i forbindelse med jordvarmeanlæg. Ingen fund.

KNV00272-01 Kriegers Flak JC/MV Ark Analyse 01.-31.01.2015 flere kommuner
Arkæologisk analyse af landtrace for 71 kilometers kabel til Kriegers Flak havmøllepark. Der blev
udpeget 85 lokaliteter indenfor museets område, hvoraf mange ikke er tidligere resgistreret. Lavet i
samarbejde med Roskilde og Kroppedal Museum

KNV00340-01 Næstved - Rønnede JC/MV Ark Analyse 01.-31.12.2015 Næstved, Faxe
Arkæologisk Analyse af 7 linjeføringer til en ca. 12 km lang motorvej mellem Næstved og Rønnede.
Der blev lavet en terrænmodel over det forhistoriske landskab og udpeget 42 lokaliteter, hvoraf en del
ikke tidligere er registreret.

KNV00358-01 Næstved Landevej Sneslev II JC/PRS FU 15.10.-24.11.2015 Næstved
Forundersøgelse af 42.660 m² forud for anlæggelse af cykelsti mellem Fuglebjerg og Kyse. Der
fremkom 3 treskibede huse og 2 staklader fra ÆJA samt fundamentrester og grøfter fra 1800-tallet.

KNV00305-01 Ore Strand, Berberisvej DWJ UDGR 19.05.-21.05.2015 Vordingborg
Efter stormen Bodils hærgen i december 2013 blotlagdes fodknogler fra menneske i kystskrænten.
Stormen Ergon accentuerede en udgravning af, hvad der viste sig at være skelettet af skelettet af en
yngre mand tilfældigt henkastet, som om han var blevet kastet ned ved hænder og fødder. Under
højre bækken fremkom en jernkniv med benskæfte.

Parkeringskælder

KNV00096-05 og -6 B9 AK OVERV 04.03-29-04.2015 Køge
Udgravning af tørvebygget vold og voldgrav, der har udgjort byens østligste grænse. I kanten af
volden sås en pælerække, der er dateret ud fra en relativt ny dateringsmetode kaldet wigglematch
datering. Meget kort fortalt er metoden en kombination af C14 og dendrodatering og kan anvendes på
træ, hvor der ikke er årringe nok til en konventionel dendrodatering. Det gav en datering til anden
halvdel af 1300 årene. Kun de allernederste dele af vold og voldgrav var bevarede, men det synes
tydeligt, at der ikke var tale om en stustantielt, militært forsvarsanlæg, men i stedet en tydelig
markering af byens grænse .

KNV00097-01 og -2 Kulturhus Køge AK FU 15.02-23.07.2015 Køge
Forundersøgelse af areal på godt 1600m² umiddelbart vest for Kulturhuset i Køge. Området blev
forundersøgt ved fem søgegrøfter, hvor der sås forskellige konstruktioner: vestligst på arelaet en
brolagt vej og en brønd og mod øst forskellige hegnsforløb. Disse hegnsforløb tolkes som forskellige
former for kantsikring, enten anlagt som en del af byggemodningen af området, hvor der ønskedes en

sikring af arealet mod kysten og eventuelle højvandssituationer, eller som en del af en afgrænsning/befæstning af byen. Disse hegnsløb var konstruktionsmæssigt af en helt anden type end de hegnsløb, der blev undersøgt på området øst for Jernbanegade. Anlæggelsestidspunktet for de forskellige konstruktioner er endnu ikke præciseret (vi afventer forskellige naturvidenskabelige dateringer), men sløjfningen er sket 1650-1750, formodentlig i forbindelse med generel opfyldning og niveauhævning af området. Konstruktionerne er indlejrede i kulturlag af ca. 0,5 tykkelse, dvs. de omfatter ca. 800-900m³. Disse vurderes at være så væsentlige for forståelsen af Køges sydvestlige havnekvartier i senmiddelalder og renæssance, at de bør afdækkes og udgraves forud for en destruktion på grund af anlægsarbejde.

KNV00123-03 Forlægningen af Ivar Huitfeldts vej AK FU 15.02-23.07.2015 Køge
I begyndelsen af 2015 blev det lange tracée forud for forlægningen af vejene Ivar Huitfeldts Vej og Bag Haverne færdigudgravet. Her fremkom meget forskellige anlæg: rester af forskellige hegnsløb, hvor det ældste kan dateres slutningen af 1400 årene og det yngste formodentlig stammer fra 1800 årene, samt forskellige brønde og affaldstønder. Desuden var der bevaret tykke kulturlag. Udgravningen er endnu ikke afrapporteret, ligesom de forskellige naturvidenskabelige undersøgelser ikke er afsluttede, men det forventes at undersøgelsen vil give et godt billede af den sydøstlige del af Køge og hvordan området blev udnyttet.

KNV00126-03 og -04 Biografgrunden AK UDGR 01.01-30.03.2015 Køge
I vinteren 2015 begyndte opførelsen af Køges nye biograf. Da denne bygges uden kælder, havde museet kun mulighed for at foretage en meget begrænset undersøgelse af ventilationsgruber og lignende inden piloteringsarbejdet startede. De højmiddelalderlige lag og konstruktioner, som blev påvist i forbindelse med foreundersøgelsen i 2014 kunne således ikke udgraves. Men udgravningen påviste alligevel mange forskellige bebyggelsesspor fra 1600-1800 årene. Der blev udgravet rester af huse i flere faser i form syldstensforløb og gulve af enten ler eller pikstensbrolægninger, samt brolagte vejforløb. Der blev også påvist spor af smedeaktivitet. Et stort jordanker tyder på, at der har stået en slags kran på stedet. De massive kulturlag indeholdt mange fund, der fortæller om hvordan området blev brugt, som f.eks. de mange fragmenter af kar og bøtter fra den tid, da arealet hørte til apoteket.

Bevaret murværk fra opfyldt kælder. KNV00126 Biografgrunden.

KNV00245-01 Nordlige vejttunnel AK FU 02.01-30.12-2015 Køge

Afslutning af forundersøgelse i forud for anlæggelse af en nordlig vejttunnel under banen i Køge. Undersøgelsen, der forgik meget periodisk, gav vigtigt nyt til forståelsen af geologien ved Køge, men der fremkom her ikke væsentlige, arkæologiske fortidsminder.

Fjernvarmetracée Jernbanegade til

KNV00287-01 Køge Rådhus

AK OVERV 12.03-09.07.015 Køge

Museet fulgte udgravningen til en ny fjernvarmeledning fra Jernbanegade til Køge Rådhus. Af de vigtigste resultater kan nævnes undersøgelsen af de velbevarede rester af et stenbygget hus med kælder og brolagte gulve. Murene var opført af teglsten, kridt-, flinte- og granitsten, og var bevaret i op til ca en meters højde. Vi kunne datere sløjfningen af bygningen til slutningen af 1600 årene - et af rummene var nemlig fyldt op med bla. resterne af en nedbrudt kakkelovn. Opførelsestidspunktet er endnu usikkert, og bygningens funktion kan diskuteres - måske er der tale om resterne af den byport, der i begyndelsen af 1400 årene blev opført i den nyanlagte Lovportstræde.

KNV00306-01 Strædet AK UDGR 01.04-22.12.2015 Køge

Som en del af Køge Kyst projektet vil der i løbet af 2016-17 blive anlagt en ny vej i Køge centrum. Vejen fik "arbejdstitlen" Strædet. Her fulgte museet udgravningen til nye forsyningsledninger og undersøgte de forskellige konstruktioner i form af brønde, affaldstønder, vejforløb osv. Der var også mulighed for at dokumentere et snit gennem en af byens voldgrave. På baggrund af keramikfund kunne sløjfningen af den her undersøgte voldgrav dateres til slutningen af 1600 årene / begyndelsen af 1700 årene. Dateringen af anlæggelsestidspunktet afventer naturvidenskabelige undersøgelser. Desuden undersøgte kulturlagene ved udtagning af en del prøver. Disse skal belyse generelle spørgsmål om de enkelte lags genese og væksthistorie, dvs. hvor kommer lagene fra (er der f. eks. tale om affaldslag fra en by og eller sand eller muld hentet fra vådområder eller dyrkede områder), og hvordan er de afsat (er de f.eks. kørt på i en omgang, vokset naturligt eller påført/afsat langsomt over flere år.) Implicit belyses herved også lagenes primære og eventuelt sekundære funktion. Prøverne skal kunne besvare specifikke spørgsmål om konsum i byen i bredeste tænkelige forstand – hvilke vegetabiliske produkter, pattedyr og fisk blev spist, var der tale om hele dyr eller specielle dele og muligvis forarbejdede produkter, er der tale om lokale eller importerede produkter, kan der siges noget om kvarterets eller byens sociale stratigrafi, om kvarterets eller byens økonomiske pondus og arten af nationale og internationale kontakter, og ikke mindst om og i så fald hvordan alle de ovennævnte forhold forandres over tid

Bevaret træskål fra KNV00306 Strædet

KNV00321-01 Sydlige underføring AK FU 14.06-20.09.2015 Køge
 Museet har periodisk udført en forundersøgelse i form af tre grøfter. Vest for banelegemet tegnede der sig et billede af et areal i den østlige udkant af området inden for byens volde med en ekstensiv arealudnyttelse, enkelte konstruktioner i form af brønde, affaldstønder og hegn og kulturlag. Øst for banen var fundbilledet et helt andet, i det der her sås forskellige bolværk. De ældste faser stammer formodentlig fra en nye havn, der i begyndelsen af 1400 årene blev anlagt langs stranden som afløser for den gamle åhavn langs Fændediget. Der sås mange faser af bolværk, hvoraf de yngste må formedes at stamme fra 1809-1810.

KNV00328-01 Rådhusudvidelsen AK UDGR 02.09-15.10.2015 Køge
 I forbindelse med en udvidelse af Køge Rådhus mod øst blev der gravet tre større felter. Her blev der undersøgt fundamenter til flere på hinanden følgende bygninger. Den yngste bygning har formentlig huset Frelsens Hær frem til den omfattende nedrivning af Bygårdsstræde i begyndelsen af 1970'erne, forud for byggeriet af det nuværende rådhus. Denne yngste bygning er opført i perioden 1915-1920 som afløser for en ældre bygning, hvis alder fortaber sig bagud i tid. Den yngre bygnings vægfundamenter sås som render, der var gravet ned oven i det ældre fundament. Disse render var fyldt op med mørtel blandet med gule og røde teglbrokker. Det ældre fundament ser ud til at have ligget på stedet i en noget længere periode. Adskillige gulvlag afløser hinanden, hvoraf den øverste

med en nydelig teglstensbelægning. Centralt står et ca. 2x2 meter meget massivt fundament, antagelig til en centralt placeret skorsten med aftræk gennem flere etager og mulighed for bilæggere i tilstødende rum. Denne bygning kan med nogen forsigtighed placeres et kort fra 1863. I hvert fald er der sammenfald mellem facadelinjen og de sydligste fundamentssten. Ved undersøgelsen af gulvlag og diverse funderingslag blev der fundet det sædvanlige inventar af stjørtpotteskår, grønslaserede kakler og mængder af tegl og knoglestumper. Det er bemærkelsesværdigt at der ikke er set en eneste stump af en kridtpibestilk, hvilket tyder på til et grundlægningsstidspunkt før ca 1650. Nord for denne bygning blev der fundet et rektangulært, 6x8 meter stort syldstensforløb, uden spor af gulvlag, men med en smule pigstensbelægning på den østlige side. Denne bygning er ikke umiddelbart til at se på nogen kort. I lagene herunder fremkom et formodet latrin bestående af to genanvendte tønder, stående ovenpå hinanden. Endvidere har vi i et af ledningstracéerne fundet kanten af Bygårdsstræde (formodentlig). Vejen var hovedfærdselsåre fra 1400-talshavnen og ind til Torvet, hvortil der var adgang gennem rådhuset ("byens gård"). Jordprøver fra de underliggende lag kan måske afsløre brugen af området før denne tid.

KNV00329-01 Fændediget AK OVERV 04.06-30.11.2015 Køge
Overvågning af ledningstracée, hvor der ikke fremkom væsentlige konstruktioner, men alene yngre kulturlag.

KNV00352-01 og -2 Stationspladsen, B6 og B8øst AK UDGR 01.10.-31.12.2015 Køge
Byggefelt umiddelbart vest for Køge Station. Her opføres en piloteret bygning uden kælder, så der skal alene udgraves elevatorskakt og grøfter til de nye forsyningsledninger. Elevatorskakter er undersøgt, og der fremkom ingen væsentlige konstruktioner. Arbejdet med grøfterne fortsætter i 2016.

KNV00359-01 Stationspladsen, B8vest AK UDGR 01.10.-31.12.2015 Køge
Byggefelt umiddelbart vest for Køge Station. Her opføres en piloteret bygning uden kælder, så der skal alene udgraves elevatorskakt og grøfter til de nye forsyningsledninger. Elevatorskakter er undersøgt, og der fremkom ingen væsentlige konstruktioner. Arbejdet med grøfterne fortsætter i 2016.

KNV00367-01 Stationspladsen AK UDGR 02.12-31.12.2015 Køge
Byggefelt umiddelbart vest for Køge Station. Her opføres en piloteret bygning uden kælder, så der skal alene udgraves elevatorskakt og grøfter til de nye forsyningsledninger. Elevatorskakter er undersøgt, og der fremkom ingen væsentlige konstruktioner. Arbejdet med grøfterne fortsætter i 2016.

KNV00356 Sømosen KBP FU 17.08-28.08.2015 Næstved
I forbindelse med en feltskole for overbygningstuderende fra Saxo-instituttet på Københavns Universitet blev der foretaget undersøgelser på bopladsen Sømosen, der ligger øst for Broksø. Sømosen er en gammelkendt lokalitet, hvorfra der er opsamlet et righoldigt materiale fra Maglemosekulturens periode 3. Ved undersøgelsen blev der foretaget intensive opsamlings på marken, der blev gravet prøvehuller og boret efter organisk materiale i de våde aflejringer. Resultatet blev, at det blev slået fast, at der er tale om en meget stor boplads, hvor der kan være bevarede strukturer under pløjelaget. De organiske aflejringer viste sig at være i så dårlig bevaring pga dræning, at det ikke er muligt at finde bevarede organiske oldsager.

KNV00357 Holmegård KBP FU 17.08-28.08.2015 Næstved
I forbindelse med en feltskole for overbygningstuderende fra Saxo-instituttet på Københavns Universitet blev der foretaget undersøgelser omkring de rige Maglemosebopladser, der ligger ved

glasværket. Hovedsageligt vha boringer blev det skået fast, at der stadig er et stort potentiale når det gælder muligheden for at finde bevarede kulturlag med bevarede organiske oldsager.

Tilsyn med fredede fortidsminder

Der blev udført 244 periodiske tilsyn 244 i fem af museets 9 tilsynskommuner. Der blev udført 75 ad hoc tilsyn både med fredede fortidsminder og beskyttede sten- og jorddiger. Kulturstyrelsen bestilte ikke sær opgave hos museet i 2015.

Kulturstyrelsen (nu Slots- og Kulturstyrelsen SLKS) afholdt to seminarer med obligatorisk deltagelse. Seminaret i januar om ændringer i den nye kontrakt for 2015-2017, konkrete tilsyn, sagsbehandling i SLKS og fredningstekster og seminaret i september om sammensætningen af periodiske tilsyn og sær opgaver i 2016 og 2017, det gode tilsyn og digeindsatsen. Museets tilsynsførende bidrog med et oplæg om museets sær opgave i 2013-2014 fortidsminder i skov i et udvalgt sogn – Øster Egesborg i Vordingborg kommune.

Nyere Tid

Mål: Et solidt fagligt fundament som sikrer en professionel faglig administration af museumsloven og kvalificeret rådgivning til udformning og gennemførelse af kommuners og statens målsætninger på kulturarvsområdet. På forskningsområdet arbejdes ud fra et alment forskningsbegreb og internationale standarder.

Organisering

Nyere tid ved Museum Sydøstdanmark er én enhed under Kulturarvsenheden. Enheden består af en leder (afdelingslederen for Køge Museum) og fire museumsinspektører. Disse varetager indsamling, registrering og udvælgelse til bevaring samt forskning i og deltagelse i formidling af kildemateriale. Dertil kommer sagsbehandling, administration og tilrettelæggelse af aktiviteter i forhold til planbehandling samt varetagelse af lokalarkiver.

Nyere tids virke er organiseret således, at der hentes stordriftsfordele, men også således, at den lokale forankring sikres i Næstved, Køge og Vordingborg. Den centrale administration blev i 2015 varetaget fra Køge Museum.

Nyere tids inspektører er principielt tilknyttet museet i Køge. Til dagligt er der også nyere tids kontorpladser i Vordingborg og i Køge – både fast og som det er mest hensigtsmæssigt i forbindelse med diverse opgaver og undersøgelser.

Ansvarsområder og forvaltning

Enheden Nyere Tid arbejder med afsæt i museumslovens kapitel 8 og agerer på vegne af Kulturstyrelsen indenfor et nærmere fastlagt ansvarsområde. Nyere tids ansvarsområde er defineret som Solrød, Køge, Næstved og Vordingborg Kommune.

Arkiver

En museumsinspektør ved Museum Sydøstdanmark er også arkivar for lokalarkivet for Møn og for lokalarkivet i Vordingborg.

Derudover fungerer arkivaren som konsulent for lokalarkiverne i hele det tidligere Storstrøms Amt. Dette indebærer rådgivning til lokalarkiverne med henblik på en øget professionalisering.

Administration af bygge og plansager

Bygge og plansager bliver administreret centralt af museets kulturarvsenhed (se 4.2.). Af disse. Alle bygge- og plansager fra Vordingborg, Næstved, Køge og Solrød er blevet screenet, og der er lavet en række indsigelser mod nedrivninger.

Udover sagerne fra planmyndigheder fik vi i 2016 182 henvendelser, der specifikt gik på nyere tid. Disse fordelte sig på 54 henvendelser angående nyere tid i Køge Kommune, 61 henvendelser angående Næstved kommune, fire henvendelser angående Solrød kommune og 59 henvendelser angående Vordingborg kommune. Disse tal viser, at vi spiller en størst rolle i de kommuner, hvor vi har et museum. Derudover fik vi også henvendelser fra kommuner, hvor vi ikke har nyere tids ansvar: Stevns (1), Greve (1) og Faxe (2)

Henvendelser

Året igennem modtager og besvarer museets inspektører mange hundrede henvendelser fra borgere i ansvarsområdet. Henvendelserne kan være spørgsmål om genstande museet har eller spørgeren selv har, museets viden og er ofte af lokalhistorisk karakter. En meget stor del af henvendelserne retter sig mod museets to store samlinger af Kähler keramik og Holmegaards glas samt museets viden i den forbindelse.

Formidling

Som en naturlig del af enhedens virke – først og fremmest de mange undersøgelser afledt af planarbejdet – fremlægger enheden løbende foreløbige resultater på museets hjemmeside, i udstillinger, publikationer og foredrag på såvel populært som videnskabeligt niveau. Foredragsrækker foregår så vidt muligt i samarbejde med de lokale museumsforeninger. Enheden Nyere Tid bidrager med materiale til museets skoletjeneste.

Arkiv

Lokalarkiv for Møn.

Indtil 31. juli 2015 ved Else Gyldenkærne. Fra 1. August 2015 ved Susanne Outzen.
Statistik for henvendelser: 51 skriftlige, 14 telefoniske, 91 besøgende.

Som noget helt nyt kan man fra 2015 finde data fra alle de lokalarkiver, der er medlem af SLA på hjemmesiden www.arkiv.dk. Her er der registreret 2426 visninger og 1411 unikke visninger for Lokalarkiv Møn. At man nu selv kan søge i arkivalier fra sin egen PC, mobiltelefon eller tablet kan give et fald i antallet af henvendelser til arkiv og museum, men flere har nu direkte adgang til vores arkivalier.

Arkivet har nu digitaliseret registreringen af de første ca. 550 arkivfonde ud af de i alt 1100, der hidtil har været registreret på papir. Derudover mangler registrering af de omkring 20 hyldemeter arkivalier, indkommet mellem 1914 og 1985, der kun er indkomstregistreret.

Den digitale registrering omfatter ved årsskiftet 2014/15: 481 a-fonde (når antallet er færre end 500 skyldes det, at nogle af de hidtidige a-fonde er omregistreret til andre typer), 1 lydfil, 37 film, 102 enkeltartikler 259 bøger, 5 tidsskrifter, 274 emnesamlinger, 78 kort, 17 tegninger og 3 plakater.

Frivillig arbejdskraft: 1430,5 timer

47 nye indkomster

Aktiviteter

Arkivernes Dag lørdag d. 14. November om kz-fanger fra Stutthoff, der ankom til Klintholm Havn d. 5. Maj og den efterfølgende redning af disse menneskers liv.

Facebook: Fra august er der regelmæssigt lagt ugentlige Facebook opslag ud på Møns Museums Facebook-side fra arkivet om forskellige aktuelle emner samt fotos fra aviser.

2015 var et år med mange skelsættende begivenheder i dansk historie med bl.a. 70 året for befrielsen i 1945. For Møns vedkommende skete der en helt særlig særlig begivenhed, nemlig at de lokale på Klintholm Havn om morgenen d. 5. maj 1945 fandt en pram med kz-fanger ombord, der var slæbt til Møn af tyske soldater i en anden båd. Dette vakte stor opstandelse og en række lokale trådte straks til for at redde disse menneskers liv - de fleste var dødssyge efter det lange ophold i kz-lejren Stutthoff, hvorfra de kom, samt den strabadserende tur over Østersøen. De blev indkvarteret rundt om på Møn, og man reddede de flestes liv. Begivenheden blev omtalt dels i mønsk men også national presse, der blev taget en del fotos både d. 5. maj og de efterfølgende dage og måneder. Desuden findes der en beretning fra læge R.J. Fenger, der fulgte kz-fangerne fra d. 5. maj og indtil de var raske nok til at vende hjem. På udstillingen blev vist fotos fra museets foto-samling, avisudklip og beretningerne om hændelsen.

LASA

Deltagelse i generalforsamling. Afholdelse af Arkibaskurser Udvalgsarbejde SLA styrelsesmøder: 6 møder i årets løb (Sammenslutningen af Lokalarkiver) Uddannelsesudvalg: 2 møder samt planlægning og afholdelse af kursusrække i forbindelse med årsmødet i SLA. Deltagelse i udvikling af nyt registreringsprogram (Arkibas5), udvikling af digitaliseringskursus. Deltagelse i Erfa-dage for undervisere i Arkibas5 og arkivlederuddannelsen.

Indsamling

Kulturarvsenheden er ansvarlig for indsamling.

Museet belyser almene og særlige historiske forhold, det typiske og det sjældne, i Næstved, Køge, Solrød og Vordingborg Kommune samt for arkæologiens vedkommende også i Greve, Fakse og Stevns Kommune. Museets faglige personale skal derfor i princippet indsamle genstande til belysning af alle historiens væsentligste sider (såsom fx byernes grundlæggende fysiske udvikling, befolkningsforhold, næringslivet, sociale, politiske, uddannelsesmæssige, religiøse og militære sider af historien).

Museets indsamlingsstrategi danner grundlag for en reflekteret indsamlingspraksis og dermed et langsigtet arbejde mod en samling, der tilgodeser forsknings- og formidlingsbehov, nu og i fremtiden. Museet følger Kulturstyrelsens retningslinjer for indsamling.

Museets indsamlingsstrategi

- Museets indsamler inden for sit ansvarsområde, defineret i museets vedtægter.
- Museets indsamling reflekterer den 4-årige arbejdsplan.
- Museets indsamling er styret af museets forsknings- og indsamlingsplan og af museets fastlagte dokumentationspolitik.
- I sammenhæng med registreringen af en accession skal begrundes, hvorfor genstanden(e) indlemmes i museets samling.
- Hvis ikke museet allerede har undersøgt den genstandsmæssige dækning af et emne på andre museer, skal museet senest i forbindelse med en evt. beslutning om en større hjemtagelse undersøge genstandsbestanden på andre museer, således at dublering af indsamling undgås.
- Museet skal i forbindelse med enhver accession vurdere bevaringsomkostningerne - såvel konserveringsudgifter som udgifter magasinering - set i relation til genstandens betydning.
- Museet vil som alternativ til indsamling overveje andre former for dokumentation. Fotos, opmålinger, modeller og beskrivelse kan i nogle tilfælde erstatte - eller være at foretrække - fremfor hjemtagelse af genstande eller store helheder

Praksisvejledning

I museets virksomhed skelnes mellem aktiv og passiv indsamling:

Aktiv indsamling

- Ved udgravning skal alt så vidt muligt hjemtages, så længe det lever op til nedenstående kriterier. Størrelse og omfang kan være grund til, at man fravælger indsamling. Det kan f. eks gælde kværnsten.
- Udgravningsmetoden bestemmer indsamlingsstrategien. Derfor er det vigtigt med en problemformulering, inden udgravningen går i gang. Undervejs kan man ændre prioritering på en udgravning, hvilket også kan ændre den konkrete indsamlingsstrategi.

- Forudsætter en dynamisk indsamlingsstrategi.
- Indenfor nyere tid foretages aktiv indsamling ud fra den fastlagte indsamlingsstrategi.

Passiv indsamling

- Genstande, der ikke er danefæ.
- Danefæ – museet beholder genstande af særlig kulturhistorisk værdi, der ikke bliver erklæret som danefæ.
- Genstande fra nyere tid som gives til museet af private

Indsamlingen skal foregå inden for følgende kriterier:

- **Relevans.** Genstandene skal forholde sig til museets forskningsstrategi generelt samt museets visions- og strategiplan.
- **Proveniens.** Genstandene skal have en sikker proveniens.
- **Fremtidssikring.** Vi skal sørge for at vores samling kan besvare videnskabelige spørgsmål samt sikre formidling i fremtiden.
- **Repræsentativ.** Indsamlingen skal sikre at vores samling afspejler museets ansvarsområde samt de skiftende videnskabelige temaer.

I forbindelse med passiv indsamling skal museet opprioritere genstande der forholder sig til museets overordnede visions- og strategiplan.

Specifikt for prøvetagning gælder, at naturvidenskabelige prøver ikke indlemmes i samlingen. Prøver skal til gengæld fremgå af udgravningsrapporterne, der vil fungere som inventarliste. Prøver, der er behandlet, indgår i samlingen og opbevares som sådan. Jordprøver skal kasseres, hvis de ikke er blevet behandlet senest et år efter beretningens afslutning.

Næstved Museums gavefond

Bestyrelsen for Næstved Museums Gavefond har af årets afkast investeret i følgende genstande og kunstværker, som er overdraget til Næstved Museum som gave:

- To krukker fra Kählers Keramiske Værksted, ca. 1910, sign. Signe Steffensen
- 30 originaltegninger til pragtudgave af Howard Pyle: *Robin Hood*, 1908, ill. Karl Hansen Reistrup
- Div. bøger ill. Karl Hansen Reistrup
- Bowle, Atlantis, Michael Bang, Holmegaard

Projekter og handleplaner for indsamling 2015

Indsamlingsstrategi og praksisvejledning

Formål: Implementering og fastholdelse af rammer, værdier og målsætninger for indsamling på Museum Sydøstdanmark.

Vilkår: Museets definerede indsamlingsstrategi.

Forudsætninger: Der afsættes i planperioden den nødvendige økonomi og tid til gennemførelse af museets indsamlingsstrategi

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Indsamlingsstrategien implementeres og evalueres løbende i forhold til de enkelt undersøgelser og udgravninger og museets overordnede visions- og strategiplan.

Resultat: Indsamlingsstrategi implementeret.

Registrering

Kulturarvsenheden er ansvarlig for registrering.

Opgaven er placeret hos et samlingsteam og omfatter registrering af genstande og sager inkl. genstande udtaget til udstilling, undersøgelser eller forskning. Registrering af indlån, udlån, donationer og inddeponering (inddeponering gælder især danefæ). Digitalisering af analoge arkiver, fotomateriale mm. Magasinforvaltning; placering af nyindkomne genstande og genstande fra nedtagne udstillinger, fremfindning af genstande til udstillinger samt fotografering af genstande. Registrering i Møns Lokalarkiv.

Registrering foregår på REGIN/Museernes samlinger, Fund og Fortidsminder, MUD, Arkibas 4 og museets biblioteksdata-baser for bøger og tidsskrifter, som er offentlig tilgængelig på museets hjemmeside.

Museets registreringsstrategi

Museet indberetter løbende til de centrale kulturarvsregistre og museerne samlinger.

Museet overfører eksisterende lokale systemer til disse.

Museet registrerer arkæologiske genstande i MUD, hvorfra de overføres til Regin i det omfang de indlemmes i museets samling.

Museet overholder kulturstyrelsens minimumskrav til registrering, dvs. museet udfylder altid flg. felter i Museernes Samlinger (www.kulturarv.dk/mussam):

- Museumssag
 - Journalnummer
 - Sagsbetegnelse
 - Periode
- Sagsoplysninger
- Sted/registrant
 - Museumsgenstand
 - Genstandsnummer
 - Betegnelse
 - Indkomstdato
 - Periode
 - Beskrivelse
 - Aktør
 - Sted/registrant

Registreringsstrategien skal sikre, at museet opfylder den lovpligtige indberetning til statens databaser samt at registreringerne udføres og arkiveres således, at data kan danne grundlag for forskning, formidling, bevaring og indsamling – både nu og i fremtiden.

Digitale registreringer giver stor værdi i forhold til kapitel 8 arbejde, indsamling, formidling, og forskning. Den digitale viden deles og tilgås let i et museum med mange spredte arbejdspladser og et stort ansvarsområde. Der satses i Museum Sydøstdanmark derfor på en opkvalificering af museets registreringer. Digitale registreringer muliggør formidling – både i form af tilgængelighed på

Museernes Samling, men også som museets redskab i forbindelse med udvælgelse af genstande til udstillinger, samt ved henvendelser fra borgere og andre institutioner. Samtidig danner registreringerne grundlag for forskning internt på museet samt ved henvendelser fra ind- og udland i forbindelse med forskningsprojekter.

I 2015 er der oprettet 84 museumssager i alt i Regin - undersøgelsessager 55 %, detektorfund/danefæ-sager 46 % hvoraf to førte til en undersøgelse, efterslæb 1 %, indleverede genstande 8 % (7 sager heraf var 4 sager udelukkende fotos).

I 2015 oprettede museet 160 lokaliteter i Fund og Fortidsminder – lokaliteterne fordeler sig på kulturhistoriske som fx forundersøgelser, udgravninger, detektorfundsteder og gravhøje og administrative fx byggesager.

Danske Museer i tal.

Om samlingen har museet indberettet til staten Danske Museer i Tal et samlet antal registrerede inventarnumre på 212.651, der indeholder anslået ca. 422 000 genstande. I 2014 registrerede og indberettede museet ca. 7705 genstandsnumre.

Projekter og handleplaner for registrering 2015

Registreringsstrategi

Formål: Implementering og gennemførelse af registreringspolitik/strategi og fastholdelse af rammer, værdier og målsætninger for registrering på Museum Sydøstdanmark.

Vilkår: Museets definerede registreringspolitik/strategi.

Registreringen dækker museets ca. 190.000 inventarnumre, syv magasiner, fem udstillingssteder, tre topografiske arkiver, to lokalarkiver, to bygningsarkiver, fire biblioteker og et digitalt journalarkiv samt fremtidige ny erhvervelser, indsamlede genstande og data, herunder GIS og fotos. Dertil kommer udlånte genstande og indlånte genstande fra andre museer. Museet har oplysninger om samlingen og journaliserede sager i fire analoge arkiver og i et digitalt arkiv. Det digitale arkiv er på museets egen server i Kornerups Rådhus i Vordingborg og med backup Danmarks Borgcenter, Vordingborg. Lokalarkivet for Møn er en del af museets samling.

Forudsætninger: Et samlingsteam med ansvar for registrering, bevaring og samlinger inklusive kassation arbejder med at kvalitetssikre museets registrering.

For at sikre implementering af registreringsstrategien afsættes nødvendige ressourcer mht. timetal, medarbejdere, kurser og materialer. Implementering af registreringsstrategien følger en 4-årsplan, der udarbejdes af samlingsteamet. 4-årsplanens periode følger museets overordnede strategi fra 2015 til 2018.

Ressourcetræk: Kulturarvsenhedens samlingsteam

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Registreringsstrategien følges.

Handleplan (4-årsplan) for afvikling af efterslæb inkl. oversigt over arbejdsopgaver,

Afvikling af efterslæb påbegyndt.

Resultat: Registreringsstrategi følges, handleplan for afvikling af efterslæb, afvikling af efterslæb påbegyndt.

Digital registrering

Formål: Alle museets registreringer bliver digitale.

De arkæologiske og nyere tids genstande er en af grundstenene i både formidling og forskning, og for at kunne bruge genstandene aktivt, sætter Museum Sydøstdanmark fokus på at opkvalificere museets nye og gamle registreringer. Registreringerne er samtidig en forudsætning for museets kapitel 8 arbejde (screeninger, udtalelser mm.).

For at opkvalificere museets registreringer før 2013 vil det være essentielt at indlede projekter, der har som målsætning at gennemgå de tidligere museers analoge arkiver og digitalisere museets registreringer. Det er målsætningen, at der både ses på registreringer og indberetninger i begge statslige databaser *Regin* og *Fund & Fortidsminder*.

Vilkår: Arkæologiske og nyere tids registreringer fra de tidligere museer: Vordingborg, Næstved, Møn og Køge findes fortrinsvis i *Regin*, men også analogt i de tidligere museers arkiver. Museum Sydøstdanmark indgår i relevante faglige netværk og samarbejder med andre museer og vidensinstitutioner om registreringsarbejdet og udviklingen heraf.

Forudsætninger: Nye digitale løsninger finansieres delvist af eksterne midler.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Museet fortsætter den digitale registrering af nytilkomne genstande imens der sideløbende arbejdes på at få digitaliseret tidligere analoge registreringer. Der udarbejdes en handleplan som tager udgangspunkt i, at udbygge eller etablere nye registreringssystemer med en række faciliteter. eks. kombinationer med identifikation, kortdata og fotoarkiv.

Resultat: Gennemført

Fælles museums IT

Formål: I 2016 vil museet anvende det nye "Fælles museums-it" udviklet af Kulturstyrelsen.

Fælles museums-it er det foreløbige navn på et nyt system til samlingsregistrering og -administration på de danske statslige og statsanerkendte museer. Det skal afløse Regin, som har været i brug siden 2004.

Det nye Fælles museums-it har ligesom Regin i dag to formål. Ud over den daglige registrering på et museum kan systemet benyttes til museets lovpligtige indberetning af museumsgenstande og værker til de to centrale registre, Museernes Samlinger og Kunstindeks Danmark. Fælles museums-it rummer desuden mulighed for, at museet kan gemme digitale fotos og dokumenter – en avanceret form for online arkiv.

Vilkår: Fælles museums IT er udviklet.

Forudsætninger: Fælles museums IT stilles til rådighed

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Fælles museums IT udvikles af Kulturstyrelsen. Museet bidrager om muligt med input og forslag. Der formuleres en revideret og uddybende registreringspolitik, der relaterer sig til det igangværende arbejde med en national IT-løsning.

Bibliotek

Formål: Der etableres én biblioteksdatabase for museets bøger og tidsskrifter,

Vilkår: Biblioteksdatabase skal være offentlig tilgængelig.

Forudsætninger: Der afsættes i planperioden tid og midler til biblioteket

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Handleplan udarbejdes

Resultat:

Biblioteksdata fra Næstved, Køge og Vordingborg sammenkøres i ét online databasesystem, som vil være offentligt tilgængeligt via link på museets hjemmeside. Den fysiske bogbestand i Næstved gøres tilgængelig ved, at bøgerne ordnes i de dertil indrettede lokaler på Skt. Peders Kirkeplads 14.

Holmegaards glassamling

Emne:

Formål: En registrering af Holmegaard Glasværks Prøvesamling på 30-35.000 glas, som Næstved Museum har modtaget som gave i 2010 og 2012. Samlingens highlights er godt publiceret. Men samlingen i sin helhed er aldrig tidligere registreret.

Samarbejdspartnere: Frivillige i stort antal samt en række eksterne glasspecialister.

Vilkår: Den samlede registrering foregår direkte i Regin/Mussam med en særlig brugerflade på museets hjemmeside, udviklet af Aabne Samlinger.

Forudsætninger: En bevilling fra Detlefs' Fonde gør det muligt for museet at få registreret hele samlingen i løbet af 3 år, bevillinger sikrer arbejdet til og med 3. kvartal i 2015.

Ressourcetræk: Susanne Outzen (80%) og Else Gade Gyldenkærne (20%) med skiftende medhjælpere (kommunale løntilskudsjob o.l.)

Ansvarlig: Kulturarvsenheden, Susanne Outzen

Handleplan

2015:

Registrering af samling, ansøgning om yderligere midler til fortsættelse af arbejdet i 2016.

Resultat:

Registrering af Holmegaard Glasværks Prøvesamling varetages af museumsinspektør Susanne Outzen ved hjælp af midler fra Detlefs fond ind til 1. oktober 2015. Herefter har museet selv afsat midler i form af tre dage om ugen til registreringen.

Det seneste år har vi indtastet 5000 stk. glas! I 2015 har der ikke været nogen i løntilskudsjob og arbejdet med registreringsarbejdet blev i august kortet ned til tre dage om ugen i stedet for fem dage om ugen.

Antallet af frivillige ligger stadig omkring de 30. De frivillige har i alt lagt 4961 arbejdstimer i glassamlingen i 2015, hvilket er en lille smule mindre end 2014, men ikke meget. Vi har siden 2014 arbejdet på at få vasket og rensset hele flaskesamlingen fra Ardagh. Denne opgave blev færdig inden udgangen af 2015.

I 2015 er rensning og samling af de to ovnmodeller i glassamlingen blevet gjort færdig, og vi fik nye glas til deres montrere sponsoreret af en lokal glasmester i Næstved.

I 2014 kom der lige knap 100 henvendelser om glas. En del af henvendelserne kommer via Holmegaard/Rosendahl, men en del finder også vej direkte til museet.

Rosendahl har besøgt glassamlingen flere gange og bl.a. fundet inspiration til en ny klukflaske, der blev lanceret 5. november 2015 – på 190 årsdagen for glasværkets start. Vi fik i august tilsendt nye Holmegaard glas fra 2013 og 2014 og foråret 2015, således at samlingen er opdateret med de nyeste Holmegaard produkter.

I foråret sendte vi billeder af glas til et boligmagasin i Australien og til antiktivetsbladet Retro i Sverige. I august havde glassamlingen besøg fra Rosendahl sammen med en flok journalister fra forskellige dagblade og boligmagasiner. Det besøg resulterede i to andre besøg nemlig fra Dr1s Skattejægerne herunder Antik og Auktion samt P1 Kultursøndag. De to første kommer til foråret 2016. Det sidste har været sendt i begyndelsen af december. Tidligere på året havde vi også besøg af TV-Sydsjælland. De lokale aviser har ikke været så interesseret, men det er skønt, at vi endelig er nået længere ud.

3. januar 2016 har vi været i gang med at registrere glas i 5 år. Nogle af de frivillige startede januar 2011, så det er noget af en bedrift.

Eksterne samarbejdspartnere i løbet af 2015:

Anders Tybjerg, glassamler

Tom Hansen, glassamler

Poul Lyng, flaskesamler

Jan Kock, tidligere lektor på Århus Universitet

Torben Jørgensen, designer

Christel og Christer Holmgren, designere

Holmegaard Glasværks Venneforening

Rosendahl/Holmegaard

Fynske Glasvenner

Glashistorisk Selskab Aalborg 1976

Glashistorisk Selskab Holbæk

Glas museet, Ebeltoft – Den østdanske venneforening.

Konservering og bevaring

Mål: Museum Sydøstdanmark indgår i en fælles opgavevaretagelse på magasin- og konserveringsområdet.

Bevaring

Kulturarvsenheden er ansvarlig for bevaring af museets samlinger.

Opgaven placeres hos et samlingsteam og indebærer koordinering med bevaringscentre inkl. udtagning af genstande til konservering. Gennemgang med henblik på kassation. Korte kurser til medarbejdere vedr. genstandshåndtering, nummerering o. lign. Møns Lokalarkiv og bevaring af arkivalier. Planlægning af overflytning og flytning til nyt fællesmagasin.

Museum Sydøstdanmarks samlinger befinder sig på flere forskellige magasiner og i en række udstillinger med stærkt varierende opbevaringsforhold. Museet har et alvorligt opbevaringsproblem.

I Næstved rådes over et godt og velfungerende magasin.

I Køge rådes over og lejes to utidssvarende magasiner.

I Vordingborg rådes over og lejes seks utidssvarende magasiner spredt ud over hele kommunen.

I museets samlinger findes betydelige mængder af genstande, der ikke er bevaringsværdige, og som der ikke bør kostes konservering eller magasinplads på. Den væsentligste årsag er, at museerne i tidens løb har accepteret at modtage gaver, hvoraf en del var løsrevet fra enhver sammenhæng, uden oplysninger om genstandenes brug eller proveniens og uden relation til museets forsknings- og formidlingsmæssig prioritering.

Museum Sydøstdanmark tegnede i 2015 17 andele i Bevaringscenter Næstved og 45 andele i Bevaringscenter Øst med henblik på at få konserveret dels akut nødlidende dele af de gamle samlinger, dels nye genstande i forbindelse med, at de indgår i museets samling og dels at de to konserveringscentre bidrager til at løse museets løbende tilsyn med samlingerne.

Der foretages en løbende prioritering og i forbindelse med nye udstillinger gennemgås alle udstillingsgenstande med henblik på evt. konservering.

Museets bevarings- og kassationsstrategi

- Bedst mulig bevaringstilstand og håndtering af samlingerne.
- Bevaringsindsatsen prioriteres i henhold til museets forsknings- og formidlingsstrategi.
- Museet benytter Bevaringscenter Næstved og Bevaringscenter Øst.
- Bevaringscentre har opsyn med museets magasiner og sikrer at museet bedst muligt lever op til Kulturstyrelsens retningslinjer for bevaring. Centrene dokumenterer i tekst og billeder indsatsen i en årlig konserveringsrapport.
- Bevaringscentre foretager en bevaringsmæssig vurdering af udlån fra museets samlinger, og at udlån håndteres efter museets retningslinjer.
- Der etableres et fællesmagasin i Køge.
- I forbindelse med flytning af samlinger til andre magasiner gennemgås disse med henblik på kassation. Denne foretages på baggrund af en nøje vurdering af hver enkelt genstand og efter Kulturstyrelsens vejledninger.

Projekter og handleplaner for bevaring og kassation 2015-2018

Bevarings- og kassationsstrategi

Formål: Gennemførelse af museets bevarings- og kassationsstrategi.

At formulere en revideret og uddybende bevarings- og kassationsstrategi, der relaterer sig til Kulturstyrelsens standarder for bevaring og håndtering af kulturarvsgenstande. Disse standarder sikrer kvaliteten af bevaringen på et acceptabelt niveau og sikrer, at brugere og ansatte omgås genstandene korrekt.

Vilkår og forudsætninger: Kulturstyrelsens standarder for bevaring og håndtering af kulturarvsgenstande.

Ressourcetræk: Kulturarvsenhedens samlingsteam.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Gennemførelse af museets bevarings- og kassationsstrategi.

At formulere en revideret og uddybende bevarings- og kassationsstrategi, der relaterer sig til Kulturstyrelsens standarder for bevaring og håndtering af kulturarvsgenstande

Resultat:

Museet har ansøgt Kulturstyrelsen om tilskud til fælles prioriteret samling på Museum Sydøstdanmark. Museet ønsker med en fælles samlingsgennemgang at tage hånd om de problemer, der er ved de nuværende opdeltede samlinger, inden de bliver flyttet på fællesmagasin. På den måde vil museet skabe en fælles strategisk prioriteret samling, der vil være et stort aktiv for den fremtidige forskning og formidling. Desuden vil det muliggøre en strategisk bevaringsindsats fremadrettet. Kulturstyrelsen har bevillet 350.000 kr til projektet. Projektet igangsat 2015.

Bevaringscentre 2016-

Formål: Der udarbejdes en politik der forholder sig til den ny museumslov på konserverings- og bevaringsområdet og udmønter de ekstramidler museerne kan disponere over.

Vilkår: De eksisterende driftstilskud til bevaringscentre afvikles i en overgangsperiode og fra 1. januar 2016 overføres midlerne til de statsanerkendte museer.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden og direktøren

Ansvarlig: Direktøren

Handleplan

2015:

Der udarbejdes en politik for museets forbrug af bevaringsmidler i relation til bevaringscentre.

Resultat: De statslige driftstilskud til bevaringscentre bliver overført til museerne. Museum Sydøstdanmark vil videreføre disse til Bevaringscenter Øst.

Fællesmagasin

Formål: Etablering af magasin der lever op til Kulturstyrelsens minimumsstandarder for opbevaring og håndtering af museumsgenstande. Dette sker ved etablering af et nyt fællesmagasin i samarbejde med flere museer.

Samarbejdspartnere: Kommuner, Østsjællands Museum, Greve Museum, Kulturinstitutioner i Køge (lokalarkiv og KØS) samt private aktører.

Vilkår: Fællesmagasinet etableres i Køge. At der indgås en aftale som mindst muligt belaster museets økonomi. Afdeling Næstved Museums samlinger forventes fortsat opbevaret i magasin i Næstved.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Direktøren

Handleplan

2015:

Der indgås aftale om et fællesmagasin

Resultat:

Museet har siden 2012 undersøgt muligheden for etablering af et fællesmagasin i Køge. Dette lykkedes desværre ikke pga en for højt etableringspris med deraf høje driftsomkostninger. I stedet er eftersøgt alternative muligheder. En af disse er i Fensmark, hvor et magasin kan etableres til en leje svarende til museets nuværende omkostninger. Museets bestyrelse har derfor besluttet at forfølge denne mulighed. De tre kulturudvalg og dermed kommunerne er orienteret om bestyrelsens beslutning og årsag til denne. Der er ikke fremkommet indsigelser mod en placering i Fensmark og museet har derfor forfulgt denne mulighed og forventer, at kunne indgå en aftale i 2016.

Katastrofeplan

Formål: Katastrofeplan i tilfælde af katastrofer forårsaget af ydre begivenheder

Samarbejdspartnere: Bevaringscenter Øst

Vilkår: Planen skal indeholde følgende: Risikovurdering som skal omfatte mulige ydre begivenheder.

Planer over samtlige bygninger og magasiner. Tilkaldeliste: 1) eksterne personer: f.eks. brand- og politimyndigheder; 2) interne personer: f.eks. personalet. Kontaktliste over konserveringseksperter.

Ansvarsfordeling; hvem har ansvar for hvad: f.eks. koordinering af genstandsevakuering.

Værdiredningsplan: hvad skal reddes først, hvordan skal det reddes. Liste over de materialer der er nødvendige ved en katastrofe, f.eks. transportkasser, emballeringsmaterialer. – Og hvor de forefindes.

Plan for nød-genhusning af samlinger – herunder adresser på frysefaciliteter for vandskadede arkiv- og biblioteksmaterialer. Kopier af ovenstående plan skal forefindes eksternt et sikret sted. Planen skal vedligeholdes. Kulturarvsinstitutioner skal til en årlig besigtigelse og dialog invitere brandmyndighederne, så de kender institutionens forhold.

Ressourcetræk: Kulturarvsenhedens samlingsteam

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Katastrofeplan udarbejdes

Resultat: udskudt til 2016

Forskning

Det er Kulturarvsenhedens ansvar at bedrive forskning og opfylde museumslovens forskningsforpligtelser inden for inden for arkæologi, nyere tid og borge.

Museum Sydøstdanmark råder over videnskabeligt uddannede og forskende medarbejdere inden for fagområderne arkæologi, historie-etnologi og kunsthistorie. Museet har en klar ambition om at bidrage med væsentlig forskning på alle disse fagområder. Ved væsentlig forskning forstås her arbejder med en klar problemstilling på et velfunderet teoretisk og metodisk grundlag, som frembringer ny viden eller repræsenterer nye tilgange til området.

Forskningen skal leve op til kulturministeriets forskningsstrategi, bl.a. ved at benytte det almene forskningsbegreb. Det vil sige at forskningen skal tage udgangspunkt i de tre nøglebegreber **Originalitet, transparens og gyldighed**, hvor

- **Originalitet** betyder, at der udvikles ny viden, indsigt og erkendelse.
- **Transparens** betyder, at der anvendes relevante metoder og kontekstualisering i relevante teoridannelser
- **Gyldighed** betyder, at der redegøres for arbejdets forhold til relevante videnområder

Forskningen i Kulturarvsenheden orienteres efter museets visions- og strategiplan samt museets vedtægter. Endelig skal forskningen endvidere forholde sig til de nationale strategier opsat af Kulturstyrelsen og bidrage til deres opfyldelse.

Emnerne der forskes i skal både præsentere grundforskning og anvendt forskning.

Målet er at skabe forskning af høj kvalitet, som

- Bidrager lokalt, nationalt eller internationalt.
- Bidrager med relevante perspektiver og aktuelle problemstillinger til samfundsdebatten.
- Udnytter det potentiale som museets samlinger rummer.
- Bliver publiceret.

Målet er også, at forskningen er til stede i hverdagen, således at den tænkes ind i henholdsvis:

- Kapitel 8-arbejdet og nøddudgravningerne (fx ved at stille forskningsrelevante spørgsmål til udgravningerne, at foretage en evaluering af den enkelte udgravnings forskningspotentiale efter endt udgravning).
- Samlingerne (fx ved at bruge lokale fund som udgangspunkt for forskningen).
- Fortidsminderne (fx ved at studere formidlingen af fortidsminderne).
- Specifikke emner (fx gennem ph.d.studier).

Det er også et mål at skabe et egentligt forskningsmiljø på museet ved

- at sørge for at der løbende foregår forskning inden for museets satsningsområder.
- at have ansatte med ph.d.-niveau, som kan vejlede i forskningsprocessen.
- at støtte vidensdeling og udvikling i afdelingen.

Forskningen i Kulturarvsenhedne skal som udgangspunkt altid publiceres. Publicering på både dansk og engelsk og i fagfællebedømte tidskrifter og monografier prioriteres. At præsentere forskningen på

seminarer – nationale og internationale – prioriteres højt. Endelig skal formidlingen af forskningen for lægfolk generelt tænkes ind allerede i løbet af forskningsprocessen – gennem artikler, foredrag, udstillinger, sociale medier mv.

At gøre Kulturarvsenheden på Museum Sydøstdanmark til en attraktiv forskningssamarbejdspartner er også et mål. Samarbejdet med nationale og internationale forskere, andre forskningsinstitutioner samt universiteter skal prioriteres, lige som museets forskere skal indgå i relevante faglige netværk. Museet skal stille samlinger, arkiv og databaser til rådighed for eksterne forskere, samt være opsøgende i forhold til forskningsmæssige problemstillinger inden for afdelingens virkeområde, som eksterne forskere kan bidrage til at belyse.

Museets forskningsstrategi

Forskningsstrategien for 2015-2018 har som overordnet mål, at opbygge et forskningsmiljø ved Museum Sydøstdanmark, der modsvarer museets ansvarsområder og størrelse. Strategien skal hæve det faglige niveau inden for både arkæologi og nyere tid ved at koncentrere indsatsen inden for få, definerede områder og medvirke til en yderligere systematisering af museets forskning. Målet er at kunne varetage forskningsopgaver af en passende kvalitet og volumen i samspil med de øvrige institutioner på området, herunder hovedmuseerne og Kulturstyrelsen samt de væsentligste eksterne aktører i form af universiteterne og Statens Arkiver samt relevante udenlandske samarbejdspartnere. Strategien skal skabe et øget fokus, som i samspil med de nævnte parter skal søge at åbne mulighed for øgede forskningsbevillinger, både i form af nationale midler og midler fra EU.

Museets forskningsstrategi medfører at i 2018:

- Er Museum Sydøstdanmark et forskningstungt museum.
- Har museet mindst tre ansatte på ph.d.-niveau
- Har museet et tæt forskningsmæssigt samarbejde med danske og udenlandske museer og universiteter
- Arbejder og publicerer museet efter et alment forskningsbegreb.
- Forsker museet i historiske sammenhænge for at forstå og udvikle relevante nutidige samfundsområder.
- Har museet en forskningsstrategi, der løbende forholder sig til den nationale organisering og finansiering af museumsforskningen.
- Fungerer Arkæologi og Nyere tid sammen i en fælles forskningsstrategi (samles også organisatorisk i afdelingen "Kulturarv").
- Udgiver museets sammen med Roskilde Museum sit eget videnskabelige tidsskrift der er på Forskningsstyrelsens autoritetsliste.

Forskningsudvalg

Forskningsstrategien udmøntes i en fokuseret indsats på de nedenfor beskrevne områder. Med forskningsstrategien for 2015-2018 lægges dermed også rammerne for de projekter, som prioriteres i denne periode.

Med henblik på løbende at følge op på og udvikle forskningsstrategien samt sikre at strategien udmøntes i konkrete projekter nedsættes et forskningsudvalg. Forskningsudvalgets medlemmer vil

være: leder af Kulturarvsenheden, medarbejdere, repræsentanter fra universiteter og Kulturstyrelsen. Forskningsudvalget medvirker til at definere krav til forskning ved Museum Sydøstdanmark, dvs faglig kvalitet, publiceringsniveau og formidling. Ved iværksættelse af forskningsprojekter indgår udvalget aktivt i at sikre kvaliteten af det pågældende projekt.

Udvalget udarbejder en liste over relevante tidsskrifter inden for fagområderne arkæologi og nyere tid (historie) i relation til det skitserede forskningsprogram. Listen revideres løbende.

Udvalget evaluerer årets undersøgelser og udgravninger, dels for at vurdere sammenhæng mellem indstilling/forventninger og resultat og dels for at sikre at resultaterne indgår i videst mulig omfang i museets eller anden national forskning.

Publicering

Publicering af forskningsresultater skal foregå i danske eller internationalt anerkendte tidsskrifter, antologier eller i form af monografier. Som hovedregel bør publicering finde sted i fagfællebedømte medier, der lever op til kravene til peer-review, dvs. anonym fagfællebedømmelse, jf. nedenstående afsnit om forskningsindikatorer. For monografier gælder, at disse som hovedregel publiceres på eksterne forlag.

Museet vil løbende tilpasse forskningspubliceringen til de gældende krav, defineret af Kulturstyrelsen og universiteterne samt Forsknings- og Innovationsstyrelsen.

I den 4-årige periode 2015-2018 forventes:

- mindst 4 dansksprogede, fagfællebedømte artikler i eksterne, anerkendte tidsskrifter
- mindst 4 dansksprogede, fagfællebedømte artikler i eget anerkendt tidsskrift
- mindst 2 fagfællebedømte artikler i anerkendte udenlandske tidsskrifter.
- mindst 1 monografi (en monografi ækvivaleres eventuelt af en ph.d.-afhandling)

Målingen af publiceringsomfang foretages ud fra en vurdering af, om manuskripter er antaget til publicering.

Museets medarbejdere deltager desuden i redaktionen af videnskabelige tidsskrifter samt som fagfællebedømmere for videnskabelige tidsskrifter.

Museet udgiver i samarbejde med Roskilde Museum det fagfællebedømte tidsskrift Gefjon.

Forskningsformidling

Forskningsresultater fra Museum Sydøstdanmark skal offentliggøres og være alment tilgængelige. De videnskabelige publiceringskrav er behandlet ovenfor. Det er i dag et krav, at forskningsresultater formidles til et bredere publikum end alene fagfæller. Ved beskrivelse af forskningsprojekter, som Museum Sydøstdanmark deltager i, og ved ansøgning om midler i forbindelse med større projekter, skal en plan for formidling af forskningen indgå i projektbeskrivelsen. Formidlingen kan ske via museumsrelevante medier - f.eks. Historisk Atlas, Museets årbog, Liv og Levn, Gefjon, Folkeuniversitet, foredrag, seminarer og andre aktiviteter integreret med museets øvrige arbejdsfelter, dvs. byvandring, udstillinger, blogs, kronikker, avisartikler og lignende. Formidlingen bør om muligt også ske via de anerkendte kanaler, der benyttes af universitetsverdenen i form af f.eks. forskningsdatabasen.dk og videnskab.dk.

Projekter 2015

Forskningsstrategi

Formål: At forskningen lever op til nationale og internationale standarder ved at rette sig efter det almene forskningsbegreb samt de krav, som stilles til forskningen af Kulturstyrelsen og i Museumsloven. Forskningen skal forskningsformidles.

Vilkår: Museets målsætning for 2018

Forudsætninger: Forskningen i Kulturarvsenheden orienteres efter museets visions- og strategiplan samt museets vedtægter. Endelig skal forskningen endvidere forholde sig til de nationale strategier opsat af Kulturstyrelsen og bidrage til deres opfyldelse.

Samarbejdspartnere: Danske og udenlandske museer og universiteter

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

1. kvartal: Nedsættelse af forskningsudvalg.

Forskningsudvalget foretager en årlig evaluering af årets forskningsaktiviteter herunder forskningspotentialer i årets undersøgelser og udgravninger. Forskningsudvalget bør desuden evaluere forskningsstrategien i forhold til museets aktiviteter og til hverdagen i afdelingen generelt. Forskning forskningsformidles.

Museet udgiver sammen med Roskilde Museum sit eget videnskabelige tidsskrift Gefjon, der er på Forskningsstyrelsens autoritetsliste.

Resultat:

Forskningsudvalg: Kulturarvschef Kristoffer B Pedersen, Afdelingsleder Birte Broch og Jens Ulriksen fra museet. Eksternt deltager Mikkel Sørensen fra Saxo-instituttet og Ning de Coninck-Smith fra AU, DPU.

Gefjon: Udgives primo 2016.

RUCMUS

Emne: Brobygning mellem universitets- og museum

Formål: at tilknytte ph.d.-uddannelser gennem samarbejde med universiteter og at indgå i regionale samarbejder med universitet og andre museer omkring løsningen af museets kerneopgaver særligt omkring brugeradfærd, formidling, kommunikation og teknologi.

Samarbejdspartnere: RUC, Vestsjællands Museum, Greve Museum, Museum Sydøstdanmark, Kroppedal Museum, Vikingeskibsmuseet.

Vilkår og forudsætning: Samarbejdsaftalen mellem samarbejdspartnerne. Denne indebærer bl.a. en række årlige møder, støtte til projektudarbejdelse etc. samt en fælles sekretær ansat ved RUC

Ressourcetræk: Aflønning af sekretær, deltagelse i diverse møder, fælles undervisning o.lign., Museets personale involveres i relevante samarbejdsprojekter.

Ansvarlig: Christian Struckmann Irgens, Keld Møller Hansen

Handleplan

2015:

Oparbejde samarbejdsprojekter inden for især kommunikation og nyere tids området samt phd projekt omkring udstillinger og udstillingsdesign

Resultat:

Nordea og Velux har givet 20 millioner kroner til et nyt stort fælles museumsprojekt, som har fået titlen vores museum. På projektet er der pt. 12 ph.d. der er opslået. En af disse målretter sig udstillinger og udstillingsdesign med udgangspunkt i Danmarks Borgcenter og Køge Museum. Museets direktør sidder i bedømmelsesudvalget.

M V O S R E E U S M

Gefjon

Formål: Udgivelse af et videnskabeligt tidsskrift, som udkommer en gang årligt.

Vilkår og forudsætninger: Redaktionen modtager manuskripter indenfor de kulturhistoriske fag som arkæologi, historie og etnologi. Der vil blive lagt en vis vægt på studier med geografisk udgangspunkt i Sjælland, men arbejder af mere interregional eller generel karakter er også velkomne.

Manuskripter forfattes på et de nordiske sprog med et kort resumé på engelsk.

Manuskripterne bliver fagfællebedømt efter Forsknings- og Innovationsstyrelsens retningslinjer. Det er målet, at tidsskriftet bliver indplaceret på niveau 1 på autoritetslisterne i henhold til den bibliometriske forskningsindikator.

Gefjon udgives på skift på museernes forlag.

Tidsskriftets redaktion består af to museumsinspektører fra hvert museum, inden for hvert af fagområderne arkæologi og nyere tid. Disse oppebærer det redaktionelle ansvar mht. faglige niveau og fremdrift.

Redaktionen er udpeget af de to museers ledelse og virker for min. et år ad gangen. Ved frafald udpeges nyt medlem af redaktionen af ledelsen fra det respektive museum.

Redaktionen fastsætter selv deres mødeform.

Redaktionen varetager den daglige drift og økonomi.

Redaktionen refererer til museernes ledelse på et årligt møde, hvor økonomien gennemgås og fastsættes.

Redaktionen indkalder til dette umiddelbart efter hver udgivelse.

Økonomi: Museet afsætter 50.000 kr

Oplag fastsættes af redaktionen inden for den anviste økonomi.

Det redaktionelle arbejde estimeres til i alt 2 ugers arbejde pr. redaktør samt møder. Udgiften hertil dækkes af de respektive museers drift.

Grafisk opsætning sker inden for museernes ordinære drift efter ligelig fordeling af udgiften. Estimeret til 4 ugers arbejde.

Overskridelse af budget dækkes ligeligt mellem de to institutioner.

Samarbejdspartnere: Roskilde Museum

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Udgivelse af Gefjon

Resultat: Udgivelse skudt til 2016.

Ældre stenalder

En række af de største klassiske europæiske lokaliteter fra ældre stenalder findes i museets ansvarsområde. De første mennesker efter sidste istid er rigt repræsenteret og udgravet på f.eks. de senpalæolitiske bopladser Trollesgave og Stoksbjerg i Holmegaards Mose. Sturvildtjægerne fra den efterfølgende Maglemosekulturen findes i Danmark mest markant i de Sydsjællandske moser med velpublicerede kendte nøglelokaliteter i den europæiske forskning som Barmosen, Holmegaard, Lundby og Sværborg. Lokaliteterne vidner om et stort potentiale, og dette bekræftes af de sidste års helt nye undersøgelser på f.eks. Knudshoved Odde og i Lundby Mose. På førstnævnte er fundet og udgravet den største senpalæolitiske boplads fra Ahrensburgkulturen i Danmark, mens sidstnævnte udfylder et hiat i nordeuropæisk forskning, idet den kan dateres inden for en 1.000 års fundtom periode.

Museum Sydøstdanmark er det eneste museum i Danmark, som udøver dedikeret forskning inden for senpalæolitikum og tidlig mesolitikum og har præsteret en række markante videnskabelige resultater. En sådan position forpligter. Det er således ambitionen fortsat at spille en aktiv rolle inden for den europæiske arkæologiske forskning og metodeudvikling på dette felt.

Holmegaards Mose

Emne: Den ældste stenalder i Holmegård Mose

Formål: At udbygge kendskabet til sen-glacial og tidlig mesolitiske bopladser i Holmegård mose, ved boringer, prøvehuller og rekognosceringer

Samarbejdspartnere: Saxo-instituttet, Københavns Universitet, Miljøarkæologi og materialeforskning, Nationalmuseet, netværket Stone Age Bogsites

Publikation: i internationale tidsskrifter og samleværker, fagfællebedømte

Vilkår og forudsætning: At lodsejer giver lov. At universitetet stiller arbejdskraft til rådighed i form af overbygningsstudenter

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden. 2/12 årsværk til feltarbejde, efterbearbejdning og manuskript

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Kristoffer Buck Pedersen

Handleplan:

2015:

Analyserne er færdige, artikel er produceret og publiceres.

Resultat:

I 2015 blev der skrevet en artikel til Gefjon, der udkommer i 2016.

Strøbygraven

Formål: At publicere den ottedobbelte mesolitiske grav fra Strøby Egede. Publiceringen skal ske i forbindelse med den nye profilforskerudstilling på Køge Museum.

Samarbejdspartnere: Erik Brinch Petersen, Saxo instituttet

Publikation: I Internationalt fagfællebedømt tidsskrift

Vilkår: At ressourcetrækket kan ske i forbindelse med profilforskerudstillingen. At projektet forskningsformidles.

Ressourcetræk: 2/12 årsværk. Kulturarvsenheden.

Ansvarlig: Kristoffer Buck Pedersen

Handleplan:

2015:

indsamling af data.

Resultat:

I 2015 blev der indsamlet data til den videnskabelige publicering.

Forskningsformidling: Videnskab.dk, lokale og landsdækkende aviser.

Forskningsformidling. Nu skal Danmarks ældste mordgåde opklares skrev BT d. 9.6.2015. De var nænsomt lagt side om side, benene forsigtigt henover hinanden som var de lagt til hvile for natten. Fire drengbørn og mænd i den ene ende. Fire pigebørn og kvinder i den anden. Hvilken tragedie tog de otte med sig i graven?

Videnskabelig bearbejdning af de udgravede elge fra Lundby Mose

Formål: Et forskningsprojekt om menneske og natur i præboreal tid.

Samarbejdspartnere: Nationalmuseet (NNU) og Saxoinstituttet

Publikation: I Internationale fagfællebedømt tidsskrifter samt i form af monografi om fundet.

Vilkå: Ekstern finansiering af trykning af monografi.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden/Kristoffer B Pedersen og Keld Møller Hansen 2/12 årsværk

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Kristoffer B Pedersen

Handleplan

2015:

Preboreal elk rituals at Lundby Mose. Etnografiske forklaringer på deponeringerne og beskriver dem som en væsentlig del af pionerernes første tid i det nye landskab.

Resultatet er en international redigeret/fagfællebedømt artikel i et samleværk udgivet på et internationalt akademisk forlag.

Resultat: I 2015 blev der skrevet en artikel, Preboreal elk rituals at Lundby Mose, udkommer i internationalt fagfællebedømt samleværk i 2016.

Borge

Vordingborg Slotsruin er resterne af den middelalderlige kongeborg Vordingborg.

Den første borg blev grundlagt af kong Valdemar den Store omkring år 1160. Men allerede før har der på stedet ligget en stormandsgård. I de næste århundreder flere gange ændret og udvidet, men mest markant under Valdemar Atterdag. Atterdags byggerier medførte at borgen i slutningen af 1300-tallet fremstod som Danmarks største rigsborg. Borgens størrelse understreger, at borgen gennem middelalderen har været af største betydning for den danske kongemagt, hvilket da også bekræftes af de desværre ret få skriftlige kilder, der omhandler borgen. For Vordingborg gælder det særlige forhold, at der er kontinuitet fra ca. 1100-1750, og at det kun her er muligt at følge udviklingen fra gårdsanlæg til barokpalæ. Dette giver mulighed for at følge og undersøge en række opbygnings- og destruktionsprocesser. Vordingborgs udvikling er særegen og udgør en vigtig del af dansk og internationalt borgbyggeri.

Museum Sydøstdanmark har med Danmarks Borgcenter fokus på borgforskning i hele landet.

Udgangspunktet er forskningsrelaterede undersøgelser på borgen i Vordingborg, men også ældre og yngre borge fra museets område inddrages i forskningen.

Danmarks Borgcenter

Emne: Danmarks Borgcenter i Vordingborg arbejder ud fra et alment forskningsbegreb og internationale standarder og sikrer, at forskningsbaseret viden bliver fundamentet for centerets udstillinger, aktiviteter og kommunikation.

Formål:

Det er Danmarks Borgcenters ambition at blive den centrale forsknings- og formidlingsenhed for borge og voldsteder i Danmark og Østersøområdet. Museet ønsker gennem et samarbejde med

Nationalmuseet og universiteterne at kunne udvikle sig som Østersøregionens sektorforskningsinstitution på sit felt.

Danmarks Borgcenter ønsker at skabe et markant internationalt forskningsmiljø.

Forskningsmiljøet vil kvalitetssikre borgcenterets forskning og skabe mange nye lag af mere og mere præcis viden om middelalderens borg, konger og magt. Forskningen skal se på sammenhænge mellem større områder. Havet kender ingen grænser, og regioner er økonomisk og kulturelt ofte blevet bundet sammen af skibe. En region som Femern Bælt, der forbinder et område mellem Tyskland og Danmark, er et godt eksempel på et studiefelt for det nye forskningscenter, ligesom Øresundsregionen og Østersøområdet er regionale felter.

Samarbejdspartnere: Nationalmuseet, Universiteter og museer.

Vilkår og forudsætning: Der indgås bindende og formaliserede samarbejdsaftaler med Nationalmuseet, universiteter og museer.

Netværk: Dansk Borgforskerforum, Castella Maris Baltici, Castles around the Baltic Sea

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden/1/2 årsværk.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden

Handleplan

2015:

Der udarbejdes en forskningsplan som binder museets borgforskning sammen og inkluderer formidling. Borgring vil blive prioriteret som museets store satsning i de kommende år.

Resultat:

Forskningsplan for Borgring udarbejdet. Opmåling af robåd samt træ fra voldgrave prioriteres i den kommende årrække.

Udarbejdelse af fondsansøgning til konservering/formidling af båd fundet i voldgrav.

I 2015 har var Danmarks Borgcenter medarrangør og værter for Østersøsamrådet: Castella Maris Baltici. Gruppen bestod af arkitekter, historikere, museumsfolk og arkæologer, der hvert år samles for at dele ud af deres viden og styrke det internationale samarbejde.

Borgring

Baggrund:

Efter geoelektriske undersøgelser gennemført i august 2013 suppleret af en arkæologisk udgravning i august-september 2014, har det vist sig, at der på en af Vallø stifts marker ligger en fuldstændig cirkelformet vold af samme dimensioner som Fyrkat ved Hobro og Nonnebakken i Odense.

Voldanlægget er landets femte "Trelleborganlæg".

Formål: Undersøgelse og forskning i anlægget.

Samarbejdspartnere:

Århus universitet og Vallø stift

Publikation:

Vilkår og forudsætning:

Der udarbejdes et forskningsprojekt. Den afledte økonomi til gennemførelse af forskningsprojektet sikres gennem Kulturstyrelsen og fonde. Forskningsformidles i tæt sammenhæng med Danmarks Borgcenter og Vallø Stift.

Ressourcetræk:

Kulturarvsenheden/Nanna Holm og Jonas Christensen

Ansvarlig:

Kulturarvsenheden/Jens Ulriksen

Handleplan

2015:

Projektet kvalificeres og godkendes af forskningsudvalg.

Behandling og digitalisering af tidligere undersøgelser samt fund i nærområdet.

Geofysiske undersøgelser af ringborgen og dens omgivelser, med henblik på at afklare forskningspotentialer forud for forstyrrende udgravninger. Især med fokus på at finde spor efter grave, bebyggelse, vejanlæg eller anløbsplads, som kan sættes i forbindelse med ringborgen.

Geologiske undersøgelser (boringer) i ådalen og søen mod nordvest, for at afklare lagdannelsen (herunder belysning af besejlingsforholdene), muligheden for tilstedeværelsen af en voldgrav, bevaringsforholdene for organisk materiale, samt potentialer for analyser af ringborgens omgivelser. Udgravning af den østlige port med nærmeste omgivelser med henblik på afklaring af portens og voldens trækonstruktioner.

1. Kvartal: Udarbejdelse af forskningsprojekt og fondsansøgning

Resultat:

Udarbejdelse af projektbeskrivelse og budget for en periode på tre år fra 2016 til 2018 blev afsluttet i marts, og ansøgningen tilgik A.P. Møller Fonden. I oktober kunne det offentliggøres, at fonden havde imødekommet ansøgningen, og ydermere bevilgede Køge Kommune et stort beløb til projektet. I det sene efterår begyndte museets samarbejdspartner, Geoscience ved Århus Universitet, at foretage geofysiske undersøgelser af borgtomten og de nærmere omgivelser. Omtrent samtidig gennemførte museet en prøvegravning af et areal syd for Køge Å for at afgøre, om der har været bebyggelse eller gravplads fra vikingetiden øst for Lellinge.

Se også projekt under plan- og udviklingsarbejder.

Vordingborgs ydre forsvarsværker – vold og grav; form, udbredelse, funktion og datering

Formål: Projektet falder i to dele:

Del 1: Har til formål at undersøge de ydre volde og grave omkring de tidligste faser af borgen Vordingborg fra den sene vikingetid til senmiddelalderen.

Selv om kendskabet til borgens inderste forsvarsværker og dets datering er velkendt, lader vores kendskab til de ydre forsvarselementer stadig meget at ønske.

Gennem udgravning ønskes først og fremmest at søge afklaring på omfanget af borgens ydre befæstning. Centrale spørgsmål er, foruden omfanget, udviklingen og de enkelte elementers datering sat i relation til de hidtil udredte faser af borgens udviklingshistorie.

Resultaterne skal bidrage til en diskussion af udviklingen af vores tidlige danske borge og perspektiveres til relevante borganlæg fra perioden, fx Borgring vest for Køge, Borgø ved Maribo eller Søborg i Nordsjælland, alle mulige halsgravsborge, samt Hammershus, der som Vordingborg er rettet mod Østersøens univers.

Del 2: Har til formål at undersøge senmiddelalderens Vordingborg bygrav (Aages Grav) og Valdemars Kanal ved herregården Rosenfeldt nordvest for Vordingborg by og deres relation til borgen Vordingborg.

Indtil nu har der ikke været meget fokus på Vordingborg bygrav med tilhørende vold, som kan betegnes som borgen Vordingborgs yderste forsvarsværk. Derfor er det ønskeligt at udvide forskningsområdet til ikke kun at omfatte Vordingborg Slotsruin, men også denne vigtige del af Vordingborgs befæstning. Hertil må regnes Valdemars Kanal.

Gennem udgravning ønskes først og fremmest en datering af anlæggene, men også en afklaring af form, udvikling og dens omfang. Resultaterne sammenholdes med vores nuværende viden om Vordingborg Slotsruin og er med til at tegne et helhedsbillede af Vordingborgs udvikling.

Det hele perspektiveres til andre danske borge med *borg og bybefæstning* som et centralt emne, fx Stege, Kalundborg og Nyborg.

Samarbejdspartnere: Nationalmuseet, Bornholms Museum, Museum Lolland-Falster, Museum Vestsjælland og Østfynske Museer.

Publikation: Fagfællebedømt artikel i landsdækkende tidskrift/skriftserie, fremlæggelse på symposium i 2017

Vilkår: Udgravning: 2-3 arkæologer i 5 uger i 3 år, plus beretningstid.

Videnskabelig bearbejdning og publ.: ½ årsværk. Projektet skal indgå i formidlingen på Danmarks Borgcenter. Del 2 skal godkendes af forskningsudvalget og skal kunne ses i sammenhæng med borgcenterets øvrige forskning.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Dorthe Wille-Jørgensen

Handleplan

2015:

Genudgravning af sektion af Nationalmuseets nordsyd-grøft fra 1941 del 1.

Resultat: Udskudt pga prioritering af Borgring og andre projekter

Vordingborg under belejring

Formål: At anvende den nuværende viden og udgravningsresultater samt de stående bygningsrester til en nærmere beskrivelse af borgens arkitektoniske udformning. At stille borgen over for den våbenteknologiske udvikling og gennemføre en analyse af, hvor stærk borgens forsvar egentlig har været. Samtidig foretages en sammenligning af de tre hovedborgsfaser, der har været på stedet. Gerne sammenholdt med de øvrige af Valdemar Atterdags borge/borge i slutningen af 1300-tallet i det daværende Danmark og måske også Østersøområdet.

Var borgen noget helt særligt – ikke alene pga. sin størrelse, men også i forhold til de andre danske borge? At sammenligne Vordingborg med Hammershus og Helsingborg Slot, der alle er ret anseelige i størrelsen og alle har en helt særlig strategisk placering, er i den forbindelse nærliggende.

Samarbejdspartnere:

Publikation: Artikel i peer reviewed tidskrift.

Vilkår: 2/12-årsværk, godkendes af forskningsudvalg.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen)

Ansvarlig: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen)

Handleplan

2015:

Projektet kvalificeres og godkendes af forskningsudvalg

Resultat: projekt godkendt

Vordingborg – borgens militære, bolig-mæssige og administrative funktioner

Formål: En analyse af borgens militære, bolig-mæssige og administrative funktioner. Var alle de tre funktioner sidestillede eller var der nogle af funktionerne, der var vigtigere end andre? Var der forskel hen over tid, hvilke funktioner der har vægtet størst? Sammenlignet med andre af tidens borganlæg. Det er helt oplagt at sammenligne de tre hovedborgsfaser, der har ligget på stedet og se på, hvorledes funktionerne har skiftet over tid.

Samarbejdspartnere:

Publikation: Artikel i peer reviewed tidskrift.

Vilkår og forudsætning: 2/12-årsværk. Godkendes af forskningsudvalget. Forskningsformidles.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen)

Ansvarlig: Kulturarvsenheden (Susanne Outzen)

Handleplan

2015: Projektet kvalificeres og godkendes af forskningsudvalg

Resultat: projektet er godkendt.

Kunsthåndværk

Museet ejer en imponerende samling af kunsthåndværk og kunstindustriprodukter fra Næstved-virksomhederne Holmegaard og Kähler. 35.000 glas fra Holmegaard samt arkivalier, malerier, fotos og tegninger. Kähler-samlingen rummer 10-15.000 numre, hvoraf 7.000 numre er keramik. Det er

museets ambition at forske i disse rige samlinger med et dobbelt formål. Det ene er at belyse de to virksomheders historie. Virksomhederne er vigtige i landets håndværks- og industrihistorie. Det andet er at forske i glassets og keramikens form, materiale, proces og æstetik. Den nye viden, museet producerer, vil blive stillet til rådighed på internationale platforme; både i forskningsmæssige fora samt i de kommercielle og interessebårne fora, hvor mennesker fra hele verden dyrker og deler deres interesse for design.

Holmegaard-samlingen har også et internationalt potentiale forstået som en del af kunsthistorien. Samlingen belyser alle vigtige perioder i den nordiske stiludvikling, materialeforståelse og formgivning og rummer i sig historien om de sidste 200 års brugskunst-historie.

Etnologisk undersøgelse af Holmegård Glasværk

Emne: Interviewundersøgelse: Lokalidentitet. Relationer og interaktion mellem erhverv og by, mellem ansatte og ikke ansatte, mellem faggrupper etc. Social identitet og hierarki. Arbejdsliv i patriarkalsk virksomhed.

Fokus på arbejdsfunktioner/arbejdsproces, socialt liv, konfliktpotentiale, socialt sikkerhedsnet, migrationsarbejdere, arbejderboliger, familietilknytning (vertikalt og horisontalt tidsmæssigt).

Formål: Belyse samspil og modsætningsforhold mellem glasbyen (Holmegård Glasværks arbejderby) og Fensmark. Belyse arbejdsforhold i en virksomhedstype, der er ved at være forsvundet (den patriarkalske) og hvad der fulgte efter. Undersøgelsen skal være del af fundament for opbygning af udstilling og anden formidling i Holmegård-projektet.

I forb. m. interviews foretages indsamling, hvis informanterne har relevante genstande.

Samarbejdspartnere: Næstved Arkiverne (der har arkivalier fra tidligere interviews. Erhvervsarkivet (der har arkivalier fra Holmegård). Nationalmuseet (Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser – hvis de har interviews?). Københavns Universitet, Saxo-Instituttet. Niels Jul Nielsen (forsker i arbejdsliv og arbejdsforhold).

Publikation: Artikel i peerreviewed tidsskrift. Kapitel i bogen om Holmegård (museets udgivelse)

Vilkår: Publikationsmuligheder og mulighed for overbygning af aktuel forskningsteori afhænger af, om KU deltager.

Ressourcetræk: 20 kvalitative interviews. 10 arbejdsdage (kan evt. udføres delvist af studentermedhjælp). Renskrivning: Sekretær, ad hoc tid.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden, Else Gade Gyldenkærne

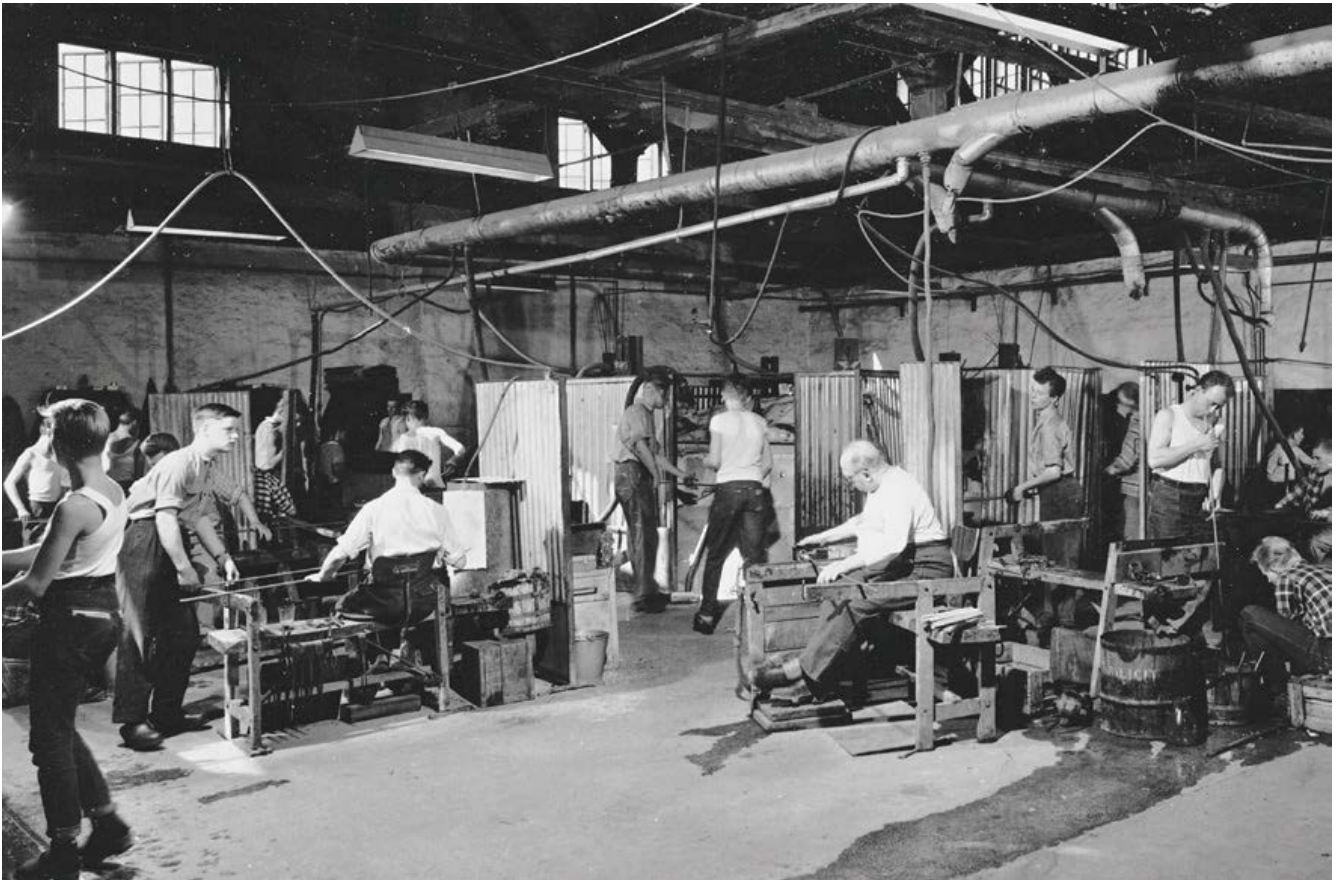
Handleplan

2015:

Interviews med ca. 20 informanter (bruttoliste forefindes). Eventuelle indsamlede genstande registreret. Renskrivning af interviews færdig.

Resultat: Gennemført interviews med ca. 20 informanter. Eventuelle indsamlede genstande registreret. Renskrivning af interviews færdig.

Artikel udarbejdet til museets egen årbog for 2015.

*Etnologisk undersøgelse a Holmegaards glasværk.
"Gammelhytten", 1960. Hver medarbejder har sin fast definerede rolle i produktionen af et glas,
så der kan arbejdes på akkord og uden misforståelser.*

Lamper fra Fyens Glasværk

Emne: Lamper fra Fyens Glasværk/dansk glaslampeproduktion

Baggrund: Holmegaards lampeproduktion tog derfor først for alvor fat i 1965 med fusionen med De forenede Glasværker, der inkluderede Fyens Glasværk.

Produktionen af Fyens Glasværks lamper især fra slutningen af 1950'erne og frem er så vidt vides slet ikke behandlet og en stor del af produktionen er ukendt – også for samlere.

Formål: Med udgangspunkt i Holmegaard Glasværks Prøvesamling at belyse dansk produktion af glaslamper udgået fra Fyens Glasværk fra slutningen af 1800-tallet og frem til lukningen af værket i 1990. Formålet vil samtidig være at belyse dansk belysningskultur i forhold til skandinavisk/nordeuropæisk belysningskultur. Fyens Glasværk producerede ikke alene lamper i eget navn, men blandt også til landets førende lampeproducenter f.eks. Le Klint og Fog & Mørup samt andre endnu ikke identificerede kunder. Lamperne blev designet af glasværkets egne designere eller af kundernes egne designere.

Fyens Glasværk var fra 1907 en del af Kastrup Glasværk og fra 1965 en del af Holmegaard Glasværk. Formålet vil bl.a. derfor være at belyse, hvad disse fusioner betød for værkets overlevelse samt identificere glasværkets kunder og de lamper, der blev produceret her. Der er nemlig en del af

samlingens lamper, der endnu ikke har kunnet identificeres ud fra det nuværende tilgængelige arkivmateriale.

Samtidig vil man kunne foretage en indsamling af arkivmateriale, lampekataloger mv. samt de lamper, der mangler i samlingen (hvilket vist er en del).

Samarbejdspartnere: Designmuseum Danmark, Erhvervsarkivet, Syddansk Universitet (designhistorie), Fynske Glasvenner, lampe-virksomhederne.

Publikation: Monografi

Vilkår: Ekstern finansiering. Godkendes af forskningsudvalget.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden, Susanne Outzen

Ansvarlig: Kulturarvsenheden, Susanne Outzen

Handleplan:

2015:

Registrering af Holmegaard Glasværks Prøvesamling inkl. registrering af lamperne fra Fyens Glasværk, der endnu er i samlingen (en del vides at være gået tabt).

Resultat: Registreringen af glassamlingen pågår. I 2015 er der taget initiativ til afholdelse af et glasseminar om brugsglas. Det afholdes i Næstved i foråret 2016.

Hegnetslund Teglværk og Lervarefabrik

Formål: Med udgangspunkt i museets og arkivets samlinger at inddrage Hegnetslund i museets definerede forskningsområde: Kunsthåndværk.

Baggrund: Muremester Ole Olsen, Tureby, oprettede 1892 Hegnetslund Teglværk vest for Herfølge. 1898 udvidet med lervarefabrik

Med lervareproduktionen tog Hegnetslund konkurrencen op med bl.a. to af datidens kendte keramiske værksteder, Ibsen på Bornholm og Kähler i Næstved.

1943 nedlægges teglværket og navnes ændres i 1944 til A/S Hegnetslund Lervarefabrik

Hegnetslund var i 1931 med til at oprette Den Permanente i København, hvorigennem man eksporterede til udlandet. 1991 ophørte produktionen.

Køge Museum har en stor samling af lervare- og keramikprøver, gipsforme, redskaber, drejeforme m.m. Erhvervet omkring 1990.

Arkivalier findes i Lokalthistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne.

Samarbejdspartnere: Defineres

Publikation: Defineres

Vilkår og forudsætning: Der udarbejdes en strategi- og handleplan. Godkendes af forskningsudvalget.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden/Nyere tid

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Nyere tid

Handleplan:

2015:

Strategi- og handleplan

Resultat: Projektet har emnemæssigt været tænkt sammen med den etnologiske undersøgelse af Holmegaards Glasværk. Medarbejderen er fratrådt, hvorfor strategi- og handleplanen afventer fremtidig fordeling af ressourcer.

Handel, industri og infrastruktur

Forskningsområdet omhandler områdets handel og industri med særligt fokus på relationen mellem erhverv og infrastruktur.

Forskningsområdet tager udgangspunkt i de fem købstæder i Museum Sydøstdanmarks ansvarsområde, og den bosættelses- og infrastruktur, der har præget byerne og deres opland. Byerne har det til fælles, at de alle er opstået som havnebyer i middelalderen, og at havnene og havet siden har spillet en afgørende rolle for deres udvikling. I løbet af de sidste 150 år har anlæggelsen af jernbanen, bygningen af broer og dæmninger og anlæggelsen af motorvejene skabt nye muligheder for handel og industri, som er blevet udnyttet på forskellig måde. Der er store forandringer forude med omlægning af nationale færdselsruter og ændrede bosætningsmønstre.

Museet vil i den kommende årrække bruge vores lokalt forankrede viden til forskning inden for erhverv og infrastruktur og hermed bidrage at vise de muligheder, og kvaliteter, som forandringerne tilbyder. Forskningen vil ikke kun være vedkommende for museets lokalområder, men også have både national og international relevans.

Forskningen arbejder ud fra museets styrker: kulturhistorisk viden om landskab, bygninger, livsformer og præmisser, og vi bruger vores særlige værdi (og styrke) = vores samlinger dynamisk. Samlingerne giver os en særlig og meget præcis (konkret) viden om tidligere generationers værdier og konsekvenserne af omskiftninger. Med vores overordnede vinkling på forandringerne = infrastrukturen producerer vi solid viden til beslutningsgrundlaget for håndteringen af fremtidens ændringer.

Infrastruktur - broforbindelser

Emne: Forbindelsen over Storstrømmen - fra færgedrift til fremtidig bro og udviklingen for områderne på begge sider af farvandet.

Formål: Storstrømsbroen stod færdig til indvielse i 1937. Hvor der i århundreder havde været færgefart, blev områderne nu forbundet af datidens største bro. En fantastisk ingeniørmæssig kraftanstrengelse, som skabte beundring i hele Europa. Det var nu muligt at køre fra København, ned gennem Sjælland, over broen og fortsætte ned over Falster og Lolland. Broen er nu snart 80 år gammel og kravet til infrastrukturen lyder på stadig hurtigere transport af arbejdskraft og varer mellem Europas centre. Den gamle bro ses som en utidssvarende flaskehals i den nye jernbanekorridor mellem København og Berlin, og det er blevet besluttet at erstatte den af en ny bro, som skal stå færdig samtidig med åbningen af Femern Bælt forbindelsen i 2022.

Forskningsprojektet vil beskæftige sig med såvel den gamle broes historie som med optakten til den nye og de ændringer af kulturlandskaberne og levevilkårene på begge sider af broen, som broetableringerne har og vil betyde. Bygningen af den første bro var lige så vel som projekteringen af den nye et resultat af vurderinger af fremtidsmuligheder på nationalt plan, men lokalt fik broen også stor betydning for levevilkårene.

Forskningsemnet forholder sig helt tæt til Museum Sydøstdanmarks overordnede forskningsområde "erhverv, handel og infrastruktur", emner som de sidste hundrede år har stået centralt for den politiske indsats nationalt og regionalt. Op til bygningen af den nye bro er det relevant at sammenligne med processen omkring bygningen af den første og sammenligne de forandringer, der sker med 80 års mellemrum. Projektet vil desuden inddrage relevant materiale fra andre områder i Danmark og Nordtyskland, hvor større landområder er blevet knyttet sammen af broer.

Samarbejdspartnere: Museum Lolland-Falster, Ostholstein-Museum, Museum Vestsjælland og Østfyns Museer

Publikation: Der udgives en monografi med resultaterne, delresultater publiceres i anerkendte tidsskrifter og særpublikationer.

Vilkår: At der afsættes 2 x 3 måneder til 2 medarbejdere (en fra hver institution) fordelt over perioden 2015-2018. Dertil en periode på ca. en måned med forprojektering og ansøgninger til ekstern finansiering. Godkendes af forskningsudvalget.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden, Berit Christensen

Ansvarlig: Berit Christensen

Handleplan

2015:

Strategi- og handleplan

Projekt

Resultat: Har sammen med Museum Lolland Falster startet et fælles forskningsprojekt med fokus på Storstrømsbroen og dens betydning for udviklingen på begge sider af Storstrømmen. Museet har særligt fokus på Masnedø, og det gav sig bl.a. i 2015 udslag i et arrangement i forbindelse med Bygningskulturens Dag på Masnedø.

I samarbejde med Museum Lolland-Falster arbejdes med planlægning af et seminar om emnet.

Samarbejdspartneren på Museum Lolland-Falster er blevet udskiftet i årets løb. Emnet vil være på dagsordenen på et kommende møde i industripuljen i 2016.

Handelsaristokratiet på Sydsjælland og Møn

Emne: Handelsaristokratiet på Sydsjælland og Møn.

Formål: Salget af ryttergodserne på Sydsjælland og Møn i sidste halvdel af 1700-tallet åbnede op for muligheden for, at bønderne kunne købe deres egen jord. Det skete imidlertid kun i et par enkelte tilfælde. Til gengæld blev størstedelen af de nyoprettede godsener købt af borgerlige storkøbmænd. Det var en helt ny gruppe af godsejere, som i kraft af deres herkomst havde rødder "nedad" i samfundet, samtidig med at de ved købet af godserne blev en del af den absolutte overklasse. Størstedelen af de første ejerfamilier mistede hurtigt deres erhvervede godser igen i forbindelse med statsbankerotten i starten af 1800-tallet. Nye ejere kom til, og ligesom de tidligere bestod de også for en stor dels vedkommende af købmænd eller efterkommere af købmænd. Det gælder familier som Wassard, Hage, Scavenius og Suhr. Disse familier havde bedre muligheder for at etablere sig fast, og mange af godserne er siden gået i arv i disse familier af "handelsaristokrati"! Projektet ser nærmere på denne gruppe af familier fra salget af ryttergodserne til op i 1900-tallet. Hvilken forskel gjorde det, at de havde andre rødder end det gamle aristokrati? Blev godserne drevet anderledes? Var man mere eller mindre tilbøjelig til at oprette industrier eller antage nye dyrkningsformer – eller involvere sig i politik – og hvordan iscenesatte man sit herskabsliv? Giftede man sig hovedsagelig indenfor sin egen kreds, eller blev man efterhånden optaget i de gamle adelsfamilier eller i det nye "industriaristokrati"? Sammenligningsgrundlaget vil blandt andet være godser ejet af adelige familier i resten af Museums Sydøstdanmarks ansvarsområde men resultaterne vil blive holdt op imod herregårdsforskningen i hele landet og udlandet.

Forskningsemnet forholder sig tæt til Museum Sydøstdanmarks forskningsområde "erhverv, handel og infrastruktur" i og med at der fokuseres på handelsaristokratiets ageren som godsejere i et område ikke langt fra København, med de muligheder det giver for afsætningsmuligheder og for kontakt med

sociale og politiske cirkler. Godsernes betydning kan i perioden ikke overvurderes ift. betydning for områderne udenfor byerne, da de udgjorde store samfund i samfundet, og da de som ingen andre havde muligheder for at starte virksomheder op og implementere nye dyrkningsmetoder.

Projektet vil behandle delemner som: Det herskabelige liv, Industri og landbrug, Personalhistorie

Samarbejdspartnere: Museum Lolland-Falster og Herregårdsmuseet Gl. Estrup.

Publikation: Der publiceres en række artikler i anerkendte tidsskrifter, og resultaterne formidles i en samlet publikation.

Vilkår: At der skaffes midler til frikøb fra fonde eller fra rådighedssummen. Godkendes af forskningsudvalget.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Berit Christensen

Handleplan

2015:

Strategi- og handleplan

Resultat: Projektet om infrastruktur og broforbindelser er blevet prioriteret som det projekt, Berit Christensen beskæftiger sig med i sin forskning. Projektet om handelsaristokratiet bliver set som en mulighed på et senere tidspunkt.

Industri, globalisering, lokalisering

Formål: Historien om Codan Gummi kan som en prisme belyse Køge som industriby, en historie, der er med til at definere byens identitet og karakter i dag. Den kan bidrage til fortællingen om globaliseringens indflydelse lokalt, lokalisering af virksomheder og arbejdskraftens udvikling og mobilitet samt ændringer i forbrugsmønstre. Codan Gummi var en arbejdsplads for mange kvinder, også gifte kvinder i tiden før, kvinder for alvor kom ud på arbejdsmarkedet.

Baggrund: Codan Gummi. Køge er en gammel købstad, der i en lang årrække var domineret af store industrivirksomheder. Gennem 1900-tallet spillede virksomheden Codan Gummi en helt afgørende rolle i byens liv. Det var Køges største arbejdsplads, med betydning for rigtig mange familiers hverdag. Den var med til at give Køge identitet som en industri- og arbejderby. Også mange fra omegnen arbejdede på de store industrivirksomheder.

Codan Gummi var i mange år beskyttet af importrestriktioner, men fra midten af 1960'erne forsvandt disse, og virksomheden blev en del af den mere og mere globale konkurrence. Produktionen blev efterhånden flyttet ud af landet, og ca. 2008 ophørte den helt i Køge. Produktionen var da blevet ændret fra cykeldæk, cykelslanger, gummisko og gummistøvler til armerede slanger og industrigummi.

Samarbejdspartnere: Relevante institutioner og virksomheder.

Publikation: Formidlingsformen drøftes i forhold til målgruppe

Vilkår: Afhængig af tilstrækkelige ressourcer. Der udarbejdes en projektbeskrivelse således at projektet mere overordnet forholder sig til hele museets ansvarsområde.

Ressourcetræk: Defineres.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Nyere tid

Handleplan:

2015:

Strategi- og handleplan

Resultat: I 2015 er der indsamlet materiale, som kan danne baggrund for en handleplan.

Næstved Havn i Susåen - Sjællands port mod Østersøen

Formål: Forskningsprojektet 'Næstved Havn i Susåen. Sjællands port mod Østersøen' har som målsætning at belyse og formidle Susåens og havnens betydning for Næstved som regional, national og international handelsby fra oldtid til renæssancen.

Baggrund: Gennem tiden er der foretaget adskillige opsamlinger og arkæologiske udgravninger i Næstveds bymidte, som har akkumuleret stor viden om byen fra dens tidligste opståen i yngre jernalder frem gennem middelalder og renæssance til nyere tid. Der foreligger – ved siden af et voldsomt stort genstandsmateriale - et omfattende, overvejende upubliceret materiale i form af beretninger, optegnelser, opmålinger, naturvidenskabelige analyser, kortmateriale og lignende hovedsageligt fra 1950'erne og frem til i dag. Blandt de vigtigste undersøgelsesområder kan nævnes Næstveds gamle havneområde med Bredstræderne, Kompagnistræde, Slagelsevej, Møntergade, Farvergade, Slagkildevej, Susåen og Købmagergade.

Lige så væsentligt er det, at vi udover de mange arkæologiske fund også står foran et stort skriftligt kildemateriale fra middelalder og renæssance, der ikke tidligere er gennemgået og publiceret. Formålet med projektet er at gennemgå de mange års arkæologiske resultater og sammen med de skriftlige kilder fra middelalder og nyere tid at samle den viden sammen som nu foreligger som spredte og oftest svært utilgængelige oplysninger på blandt andet Næstved Museum, Næstved Arkiverne og arkiver i Lübeck, hvorfra en del af den middelalderlige handel kom, og ud fra disse belyse Susåens og havnens betydning for Næstved som handelsby fra oldtid til nutid.

Baggrunden for at vælge netop havnen som udgangspunkt for projektet er, at Susåen har været en vigtigt kommunikationsled for Næstved og nerven i forbindelse med byens oplomstring som handelsby i middelalderen og senere som industrihavn i første halvdel af 1900-årene. Oplandet fungerede som byens kornkammer har ligesom fiskeriet i Susåen og fjordene været af stor betydning for byens handel.

Ejendomsforholdene i Næstved i middelalderen er særegne ved, at byen var underlagt Skovkloster – og ikke som vanlig kongen, og byen var stærkt præget af de mange klostre der lå i byen. Samtidig var Næstved den perfekte indfaldsport til Sjælland for de hanseatiske byer og netop handelsforbindelserne til Hansaen spillede en vigtig rolle for byen i senmiddelalderen.

Samarbejdspartnere: Projektet foregår i tæt samarbejde med relevante institutioner og fagdiscipliner. Bl.a. NæstvedArkiverne, Aarhus Universitet, Vikingeskibsmuseet og Zoologisk Museum

Publikation:

Resultatet af den samlede forskningsundersøgelse vil foruden faglige artikler i relevante tidsskrifter udkomme i form af en større publikation.

Vilkår: At projektet kan støttes via fonde o.a. til frikøb af forskere. Godkendes af forskningsudvalget.

Ressourcetræk: Eksternt finansieret!

Ansvarlig: Kulturarvsenheden, Susanne Outzen.

Handleplan

2015:

Muligheder for finansiering undersøges.

Resultat: udskudt, i 2015 er der i stedet arbejdet med forberedelser til forskning i glasfremstillingens historie.

Vester Egesborg

Emne: Anløbsplads fra vikingetid

Formål: Videnskabelig bearbejdning og publicering af udgravningsresultaterne fra anløbspladsen fra yngre jernalder og vikingetid ved Vester Egesborg. Den videnskabelige bearbejdning fokuserer på to hovedområder:

Anløbspladsens struktur og funktion. Vester Egesborgs struktur adskiller sig fra hovedparten af de komparative lokaliteter, som er undersøgt i større eller mindre omfang i Danmark, Skåne og Sydslesvig. Til gengæld minder den om nabolokaliteten Næs, der er en specialiseret hørfremstillingsplads, og Vester Egesborg har på tilsvarende vis jernsmedning som et meget fremtrædende element. Spørgsmålet er, om der i dette tilfælde er tale om en specialiseret anløbsplads med fremstillingsvirksomhed som primær funktion, eller om der i virkeligheden er tale om en agrar lokalitet, som omkring år 1000 flytter knap en kilometer mod nord og bliver til landsbyen Vester Egesborg, hvor den ligger i dag.

Analysen vil dels basere sig på bebyggelsens struktur, hvor hustyperne og deres funktioner vil blive beskrevet og vurderet, dels det meget omfattende genstandsmateriale, der for størstedelens vedkommende er fundet i grubehuse, affaldsgruber og kulturlag.

I analysen vurderes Vester Egesborg i forhold til udgravningsresultater fra specialiserede anløbspladser og agrare bebyggelser både lokalt, regionalt i forhold til Østdanmark og overregionalt i forhold til Danmark som helhed og landene langs Østersøens kyster med særligt fokus på Nordtyskland, Sverige og de øvrige lande omkring Østersøen. Desuden skal Vester Egesborgs ophør analyseres i forhold til de samfundsmæssige ændringer, der skete i vikingetidens sidste 100-150 år, hvor de første bydannelser af middelalderligt tilsnit etableredes i Danmark.

Netværksdannelse. Vester Egesborg har indgået i flere netværk, som direkte eller indirekte kan aflæses i fundmaterialet. Det lokale netværk udgøres af et opland, der har benyttet pladsen som anløbssted og som i et vist omfang har forsynet pladsen med råmaterialer og mennesker. Det lokale netværk har været styret af en eller flere stormandsfamilier. Især disse bestemmende aktører har haft interesser med et regionalt og overregionalt fokus. Analyser af affaldet fra jernsmedningen skal forsøge at afdække, om råmaterialerne er lokale eller importerede. Uanset ophavet vidner omfanget af smedeprocesserne om, at der er tale om produktion, som ligger ud over eget forbrug. Det betyder, at der har været et eller flere eksterne led i et netværk, som kan have været både lokalt, regionalt og overregionalt. I genstandsmaterialet foreligger flere elementer, som peger på netværkets udstrækning. Glasperler af typer, der er fremstillet i Ribe, trækker et spor til handels- og håndværkspladser omkring Østersøen, og sporet fører også til Vester Egesborg. Ydermere har Vester Egesborg haft sin egen produktion af glasperler. En analyse af glasperler fra oplandets agrare bebyggelse kan afsløre, om de har været beregnet på det lokale område. Hvad angår kamme af ben og tak findes typerne over store dele af Sydslesvig og på de skandinaviske prægede handels- og håndværkspladser syd for Østersøen. Dekorationsmæssigt er der en gruppe af benkamme fra Vester Egesborg, som kan sammenlignes med ornamentik på kamme fra Mellemsverige og det vestligste Rusland. I samme retning peger fund af en karneolperle, en bjørnetandperle, et pilekoggerbeslag og særlige typer af pilespidser og jernfibrer. Mod den sydvestlige Østersø peger en bronzekam, som sandsynligvis er fremstillet i Hedeby. Herfra kan også de frankiske og engelske drikkeglas, der er fundet rester af, være kommet, ligesom en del af en balancevægt kan stamme fra en anglo-irsk type. Typisk upåagtet, men ofte tilstedeværende, er klæbersten og skifer fra Norge.

Det nævnte genstandsmateriale peger på generelle netværk, som har omfattet store del af Sydslesvig, bl.a. repræsenteret ved ovennævnte klæbersten og skifer, men også i form af sølvmonter fra Kalifatet, der kom til området i flere omgange i løbet af vikingetiden. Der er imidlertid

spor af snævrere netværk, der har kastet særlige kamme, våben og fibler af sig, og som peger på, at Vester Egesborg har haft forbindelser mod den østlige Østersø.

Analysen skal undersøge den kronologiske udvikling i netværkene, som allerede kan anes fra 6.-7. årh. til 8.-10. årh., og der skal fokuseres på, at der er netværk, som er generelle, mens andre er specifikke og affødt af særinteresser.

Samarbejdspartnere: Zoologisk museum, museer, universiteter i Nordeuropa.

Publikation: Resultaterne skal fremlægges i en fagfællebedømt, dansksproget monografi med et tysk eller engelsk resumé.

Vilkår: Bevilling fra Beckett-fonden og Krogagerfonden suppleres med midler fra museet.

Ressourcetræk: Der afsættes økonomi svarende til 4/12-årsværk

Ansvarlig: Jens Ulriksen

Handleplan:

2015:

Gennemførelse af projekt, fondsansøgninger til publikation.

Resultat: Publiceringsprojektet fortsatte fra 2014. I efteråret gennemførtes studiebesøg hos Landesamt für Bodendenkmalpflege i Mecklenburg-Vorpommern (Schwerin), på Nationalmuseet, Moesgård Museum, Nordjyllands Historiske Museum og Roskilde Museum. Projektet forlænget ind i 2016.

Andet

Ph.d.-projekt - Ideen om det gode liv

Emne: Samspillet mellem menneske, arkitektur og idealer i vikingetidens samfund. Ph.d.-projektets fokus er vikingetidens arkitekturs kulturelle og samfundsmæssige sammenhæng. Afsættet tages i det udgravede stormandskompleks Toftegård på det nordlige Stevns, hvor stormandens velbyggede haller og bondens almindelige langhuse findes side om side. Her ses tydeligt, hvordan arkitekturen afspejler, efterligner og bryder traditionen i en dynamisk udvikling gennem vikingetiden.

Formål: Projektets formål er at præsentere en ny forståelsesramme for langhuset som kulturbærende element i vikingetiden. Med udgangspunkt i en bearbejdning af materialet fra Toftegård skal der udarbejdes en ny hustypologi for perioden 500-1200 e.Kr., der er opdateret på både den teoretiske baggrund og inddragelse af det nyeste materiale.

Hustypologien skal bruges som fortolkningsredskab til at kortlægge langhusets udvikling i Sydskandinavien som et resultat af både teknologiske, sociale og kulturelle processer. På baggrund af hustypologien skal der laves en samlet analyse og fortolkning af materialet fra Toftegård, der lægger op til en diskussion af samspillet mellem mennesker, arkitektur og datidens ide om 'det gode liv'.

Samarbejdspartnere: Århus Universitet

Publikation: Resultaterne publiceres løbende i fagfællebedømte internationale tidsskrifter og samleværker.

Vilkår: Finansiering gennem projektet Førkristne Kultpladser, Kulturstyrelsen, Aarhus universitet og museet.

Ressourcetræk: Der afsættes per år økonomi svarende til 4 mdr. årsværk

Ansvarlig: Anna Beck

Handleplan:

2015:

1. September 2014. Ph.d igangsat

Resultat: Projektet forløber planmæssigt.

Ph.D.-projektet ideen om det gode liv. Når vi nu af gode grunde ikke kan spørge vikingerne selv, så bliver boligen en vigtig kilde til at forstå – ikke bare vikingernes liv - men også hvad de tænkte og drømte om i livet. Spørgsmålet er derfor kort sagt: Hvorfor så vikingernes bolig ud, som den gjorde? Alle de dele af vikingernes langhuse, der engang stod over jorden er væk i dag. Så kun ved at koble den viden vi har i dag med en vis portion fantasi, kan man forestille sig, hvordan husene så ud.

Bryllupstøj mellem mode og individ

Emne: Delprojekt af projekt om dragter brugt ved livets højtider.

Formål: at belyse samspillet mellem dragt og menneske ved livets højtider samt at vise hvordan museernes fantastiske samlinger kan synliggøres og bruges som et unikt kildemateriale.

Projektet, bryllupstøj mellem mode og individ, tager udgangspunkt i Museum Sydøstdanmarks tekstilsamling fra de fire gamle museer: Møn, Vordingborg, Næstved og Køge. Tilsammen indeholder samlingerne et stort forskningsmæssigt potentiale, dels fordi de er etableret over lang tid og indeholder sjældne stykker, dels fordi de – set i national sammenhæng – er af meget høj kvalitet. Enkelte dele er af høj kvalitet internationalt.

Dragternes betydning har især været stor ved livets højtider, og er det ikke mindst i dag. Livets højtider er noget, der bringer orden i vores liv og markere individets forhold til det omgivne samfund. Til dette bruges rituelle dragter fyldt med symbolsk betydning. Samtidig er de også påvirket af

samfundets udvikling inden for lovgivning, teknik, mode, handel, økonomi, medicin, sociale forhold og egnsbestemt skik.

Frembringelse og brug af bryllupstøj undersøges og analyseres, og der lægges stor vægt på den kulturhistoriske sammenhæng en dragt optræder i – og dermed samspillet med det omgivne samfund. Der lægges vægt på den identitetsfremmende brug tøjet havde, hvor det synliggør et tilhørsforhold og en position.

Projektet er et delprojekt, hvor der er fokus på dragtkulturen ved livets fire højtider: dåb, konfirmation, bryllup samt død og begravelse.

Der udarbejdes spørgeskema med åbne spørgsmål til brug for informanter. Således indsamles et nyt primært materiale. Herunder indscannes billeder fra informanter, der analyseres. Genstande i museernes magasiner undersøges og analyseres, og der foretages en gennemgang og analyse af en lang række forskelligt arkivmateriale mm, herunder lovgivning, skifter, handelsopgørelser, modemagasiner, erindringer og malerier.

Forskningsprojektet ligger i forlængelse af projekter om dåbstøj og dåbstraditioner samt konfirmationens historie og dragt, der begge mundede ud i en monografi og en særudstilling. Siden fortsættes med forskning om død og begravelse med vægt på dragtkulturen.

Vilkår: At projektet kan gennemføres inden for rammerne af den forskningstid Nyere tid kan afsætte. At frikøb finansieres eksternt. At projektet forskningsformidles i form af profilforkningsformidling.

Publikation: artikler om delemner samt en monografi. Artikler til peer reviewed tidsskrifter samt til andre faglige og folkelige tidsskrifter. Fortløbende udstilling, foredrag mm.

Ressourcetræk: Inge Christiansen løbende arbejdskraft samt en periode med frikøb.

Ansvarlig: Kulturarvsenheden/Inge Christiansen.

Handleplan:

2015:

Projekt igangsat. Detaljeret handleplan udformes 1. Kvartal.

Resultat: Projektet er løbende blevet formidlet som profilmforskning i museets udstillinger, ved seminarer og på sociale medier. Der er afsat forskningstid. Projektet indgår i evaluering af Museum Management Modellen.

Hus og Bolig i neolitikum og ældre bronzealder

Formål: At skabe forudsætninger for øget fokus på de svært erkendelige og heterogene huskonstruktioner, der kendetegner denne bebyggelsesmæssigt underbelyste periode, gennem landsdækkende monografi.

Samarbejdspartnere: Projektstyregruppen består af Nationalmuseet, Saxo-instituttet, Kroppedal Museum, Roskilde Museum, Museum Vestsjælland samt Museum Sydøstdanmark.

Publikation: Artikel engelsksproget, fagfællebedømt monografi i serien Nordiske Fortidsminder. Artiklen afleveres med katalog over samtlige lokaliteter, dateringsgrundlag, naturvidenskabelige prøver mv., og – i det omfang det er muligt – rentegnede husplaner.

Vilkår og forudsætning: Finansiering til redigering og tryk (søges når alle artikler er publiceringsklare)

Ressourcetræk: 1/12 årsværk til intern arbejdskraft til efterbearbejdning og manuskript.

Ansvarlig: Mette Madsen

Handleplan

2015:

Ansøgning om finansiering af trykomkostninger mv.

Resultat: artiklen blev skrevet færdig og publiceres.**Sct. Gertruds Kapel**

Formål: Bearbejdning og publikation af Sct. Gertruds Kapel i Køge. Det nedbrudte Sct. Gertruds Kapel i Køge blev udgravet i 1983-84 samt 1989-90 af Køge Museum. I 2012 er det samlede materiale – planer og genstande – blevet bearbejdet og manus ligger nu klar til publikation. Ud over selve Kapellets historie er der særlig fokus på antropologien. Samtidig placeres kapellet i Køge i en europæisk historisk sammenhæng.

Samarbejdspartnere: Nationalmuseet (udblik), Københavns Universitet (antropologi og strontium analyser). Forfattere: Ulla Fraes Rasmussen, Svend Aage Tornbjerg, Nils Engberg, Pia Bennike og Karin Magarita Frei.

Publikation: Monografi

Vilkår: Manuskriptudarbejdelse er finansieret af Kulturstyrelsen. Der søges midler til trykning af bog.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden, Flemming Rieck (redaktionelt arbejde)

Ansvarlig: Kulturarvsenheden, Flemming Rieck.

Handleplan

2015:

Publikation

Resultat: udskudt til 2016Publikationer

Beck, A. S. 2015. En alvorlig leg. Hvorfor arkæologi også skal være sjovt. Arkæologisk Forum 32. 11-17

Bruun, M. 2015 "Sportswear Textiles with Technical Features", in Marie-Christine Grasse, ed.: En mode sport, 12 Juin - 20 Septembre 2015, Musée National du Sport, 2015.

Christensen, J. 2015. Timmesøbjerg - Den skjulte borg. Fund & Fortid, Arkæologi for alle, Jubilæumsudgave 2015.

Niels Engberg, Vivian Etting, Jørgen Frandsen, Finn Ole Sonne Nielsen, Dorthe Wille-Jørgensen: Hammershus - korsfarer- eller ærkebispeborg?. Nationalmuseets Arbejdsmark 2015: 154-168.

Wille-Jørgensen, Dorthe. 2015:

The Danish Castle Centre in Vordingborg. Castella Maris Baltici XII. Lotz, p. 124-132
 Danmarks Borgcenter i Vordingborg – del 1. Fund og Fortid, Højby. Nr.1, p. 14-17
 Danmarks Borgcenter i Vordingborg – del 2. Fund og Fortid, Højby. Nr. 4

Formidling og undervisning

Formidling

Overordnet definerer Museum Sydøstdanmark sin formidlingsstrategi i relation til fire publikumsrettede hovedområder:

- Udstillinger
- Arrangementer
- Byrum og kulturlandskabet
- Undervisning

De fire hovedområder hviler på et fagvidenskabeligt grundlag og udgør tilsammen en samlet formidlingsplatform, hvor de enkelte fortællinger bliver indbyrdes forbundet.

I Museum Sydøstdanmark bidrager alle faggrupper til museumsgæsternes oplevelser. Formidling er på den måde ikke en funktion, der bliver sat på til sidst, når forskning, udstillinger og undervisning er tilrettelagt. Formidling er en integreret praksis. Formidling bliver tænkt, tilrettelagt og praktiseret i et tæt samarbejde mellem de enkelte udstillingshuse og Kulturarvsenheden. Medarbejderne fra forskellige fag er organiseret i teams, der er knyttet til hver sin afdeling (hhv. Møn, Næstved, Køge og Danmarks Borgcenter)

Formidlingen skal ramme et bredt udsnit af befolkningen aldersmæssigt og socialt og bør – om muligt – relatere sig til samfundsrelevante spørgsmål. Formålet er at bruge den viden, som findes på museet til at skabe værdi og identitet både lokalt, nationalt og internationalt samt at skabe kortere vej mellem genstande, fund, viden og formidling.

Kulturarvsenheden skal leve op til museumslovens krav om formidling (§2 og §14) samt museets egen overordnede visions- og strategiplan. Desuden arbejdes der efter anbefalingerne fra projektet *Kulturarven som værdiskaber* som ramme for formidlingen i forbindelse med den bygherrebetalte arkæologi. Nationale, regionale og internationale arkæologiske strategier skal implementeres i prioriteringen af formidlingen, så der sikres et globalt udsyn og museet bliver en relevant kulturproducent.

Kulturarvsenhedens formidlingsarbejde

Museum Sydøstdanmarks Kulturarvsenhed formidler den nyeste forskning og viden inden for museets arbejde. Formidlingen skal være lokalt forankret, men skal også fokuseres nationalt og internationalt, når potentialet er til stede. Formidlingen skal altid prioriteres højt, uanset hvilket projekt der arbejdes med inden for indsamling, registrering, bevaring og forskning og vedrøre både genstande, metode, fortolkninger, aktiviteter så vel som fortidsminder.

Formidlingen kan ske på mange måder alt efter projektets karakter. Det skal derfor altid overvejes, hvilken formidlingsstrategi, der passer til den enkelte opgave. Formidlingen kan bl.a. ske gennem pressen, foredrag, kulturarvsture, sociale medier, hjemmesider, skoletjeneste, relevante internationale

samarbejdspartnere, artikler, monografier, debatindlæg, udstillinger, åbent hus arrangementer mm. Enheden arbejder med at udvikle relevant og debat- og værdiskabende formidling.

Formidlingen er et grundvilkår i hverdagen i Kulturarvsenheden og bør derfor være tilstede i alle lag af enhedens arbejde – fra indsamling og udgravning til forskning. Formidlingen skal ske både til kollegaer, fagfolk og lægfolk og være henvendt lokalt, nationalt og internationalt – alt efter relevans.

Formidlingen foregår i relation til museets udstillingssteder, udgravninger, fortidsminder, i landskabet – og ikke mindst der hvor folk færdes; således at forskellige grupper i befolkningen nås og formidlingen kan synliggøre afdelingens mangeartede aktiviteter.

Der skal sikres en god formidling indadtil i organisationen, og relevante afdelinger skal holdes orienterede og indgå i samarbejder. Derved sikres et bredt favnende miljø, der kan nå større dele af befolkningen. Der skal desuden udvikles en procedure omkring pressemeddelelser mv., som indskrives i den arkæologiske praksisvejledning.

Forud for ethvert projekt, undersøgelse og udgravning vurderes formidlingspotentialer. Hvis projektet, undersøgelsen eller udgravningen rummer potentiale bør der skriftligt formuleres en formidlingsstrategi – gerne med inddragelse af kompetencer fra museets forskellige afdelinger og med fokus på satsningsområderne og forskningstemaerne. Desuden skal der sikres en mere aktiv brug af hjemmesider, sociale medier og udstillingsrum i forbindelse med Kulturarvsenhedens arbejde. Efter færdiggørelse af de enkelte projekter skal rapporter og lignende fremadrettet være tilgængelige via museets hjemmeside.

International formidling af afdelingens undersøgelser og forskning bør sikres samtidig med at den lokale forankring sikres, herunder godt samarbejde med amatørarkæologer, foreninger, detektorfolk, kommunerne og øvrige interessenter.

I museets udvikling af egne udstillinger inddrages Kulturarvsenhedens personale og disses kompetencer bruges.

Der skal desuden oprettes et katalog med gode tilbud med "klassisk formidling" som foredrag og kulturarrangementer, der altid kan udbydes af Kulturarvsenheden, som mulig indtægtsdækket virksomhed.

Afdelingernes formidlingsarbejde

Hver af museets afdelinger (hhv. Møn, Næstved, Køge og Danmarks Borgcenter) har en daglig leder, der sørger for, at der er god sammenhæng mellem byens liv og museets udstillinger, formidling, kommunikation, publikumsbetjening, undervisning og frivillige. Afdelingslederne har også - bistået af udviklingschefen - ansvaret for at de tilknyttede flerfaglige teams fungerer. Disse teams består af fagspektører fra Kulturarvsenheden samt medarbejdere knyttet til den daglige drift af den lokale afdeling.

Afdelingslederen og det flerfaglige team indstiller forud for et nyt år hvilke udstillinger, undervisningsforløb og formidlingsaktiviteter, der skal tilbydes museernes gæster. Desuden tilrettelægger teamet en kommunikationsindsats, der kan oplyse potentielle gæster og samarbejdspartnere om de publikumsrettede tilbud.

Afdelingen er ansatte medarbejdere og tilknyttede frivillige, der kan stå for undervisning og for den praktiske gennemførelse af arrangementer. Opbygning af udstillinger, produktion af grafisk materiale og kommunikation på alle platforme sker i tæt samarbejde med museets afdelinger for drift og kommunikation.

Ressourcer

Museets formidlingsindsats bruger Kulturarvsenheden og de enkelte medarbejders kompetencer i forbindelse med forskellige formidlingstiltag, så der sikres en god tværfaglighed og høj kvalitet af formidling.

Kulturarvsenheden sørger for at finde relevante samarbejdspartnere både internt samt i andre institutioner – lokalt, nationalt og internationalt og på tværs af faggrupper – for derved at opnå endnu bedre formidling.

Museerne

Museum Sydøstdanmark driver tre lokale kulturhistoriske museer, ét i hver kommune. Køge Museum er blevet renoveret og fik nye udstillinger i 2015. Møns Museum, som er kulturhistorisk museum for Vordingborg Kommune, er blevet renoveret siden 2013, og får nye udstillinger i 2016. I Næstved planlægges, at Helligåndshuset gennemgår samme proces som de kulturhistoriske museer i Køge og på Vordingborg.

Museet driver fire specialmuseer. Danmarks Borgcenter, Køng Museum, Museumsgården og Boderne. Museet samarbejder med Næstved Kommune om, at etablere Det Ny Holmegaard i Fensmark og med Køge kommune om at etablere en vikingeatraktion i tilknytning til vikingeborgen Borgring.

Danmarks Borgcenter

Vordingborg Slotsruin er resterne af den middelalderlige kongeborg Vordingborg.

Den første borg blev grundlagt af kong Valdemar den Store omkring år 1160. Men allerede før har der på stedet ligget en stormandsgård.

Borgen blev flere gange ændret og udvidet, men mest markant under Valdemar Atterdag. Atterdags byggerier medførte at borgen i slutningen af 1300-tallet fremstod som Danmarks største rigsborg med 9 fæstningstårne og 12 halvtårne, forbundet af næsten 800 meter fæstningsmur i 8 meters højde. De store fæstningstårne omfatter bl.a. Gåsetårnet, Ormetårnet, Jomfrutårnet, Valdemarstårnet og Møllebæktårnet - navne som dog først kendes fra 1600-tallet og frem.

Vordingborg blev aldrig udbygget med bastioner, der kunne modstå kanoner, og mistede sin militære betydning. Diverse om- og tilbygninger forandrede ikke grundlæggende borgen, og nutidens ruiner afspejler Valdemar Atterdags borg. Efter Svenskekrigene i midten af 1600-tallet blev borgen revet ned. I 1671-73 blev der på den gamle borggrund opført et barokpalæ til Prins Jørgen, søn af Frederik III. Prins Jørgen blev i 1683 gift med dronning Anne af Storbritannien og nåede sikkert aldrig at bo på Vordingborg. Efter at alle kongehusets besiddelser i Sydsjælland i 1744 blev solgt, blev det tomme palæ også revet ned i 1750. Et bindingsværkshus findes i dag der hvor en af mandskabsfløjene til slottet lå. Bindingsværkshuset indgik fra 1917 som en del af Sydsjællands Museum og blev fra april 2014 en del af det nye Danmarks Borgcenter. Bindingsværkshuset rummer billetsalg, toiletter, garderobe og restaurant. Danmarks Borgcenters udstillinger er indrettet i en ny museumsbygning

forbundet med bindingsværkshuset. Den nye museumsbygning har det højeste mulige sikringsniveau og alle moderne udstillingsfaciliteter.

Målsætning 2018: 101.000 besøgende om året. Årets besøgstal blev 107.483 besøgende.

Køge Museum

I 1619 ombyggede Søren Jensen en næsten ny dobbeltgård fra 1610 for at få plads til en international kornhandel. Købmandsgården er et monument over Køges storhedstid som handelsby, dengang byen endnu var en fast station på de store handelsruter til Nederlandene og Baltikum. Efterhånden som København voksede, begyndte det at gå tilbage for Køge. Da købmandshandlen på gården stoppede slutningen af 1700-tallet, blev købmandsgården i stedet indrettet til militærlager og officersherberg. I 1823 blev det fattighus med plads til 80 fattiglemmer, der skulle spinde og væve for føden.

Købmandsgården er et af ladets bedste eksempler på renæssancens byggestil, og mange af de oprindelige elementer i konstruktionen og udsmykningen findes stadig bevaret i huset. Bygningen er hermed også en ypperlig repræsentant for de over 50 bevarede renæssancebygninger i Køge.

Køge Museum flyttede ind i bygningerne i 1910. Museumskomplekset består af hovedhuset mod Nørregade, en hertil hørende længe, en have og endelig Daldorfs Hus, som menes at stamme fra 1500-tallet.

Bygningerne er blevet renoveret og bliver fyldt med ny fleksibel formidling og udstillinger, som fortæller Køgeegnens historie. Udstillingernes koncept indgår i en nytænkning af museets drift under overskriften "Museum Management". Arbejderne er finansieret af Køge kommune, AP Møller Fonden og Nordea Fonden. Det nye lokale kulturhistoriske museum åbnede i juni 2015.

Se afsnittet om Projekter/udstillinger.

Målsætning 2018: 36.000 besøgende om året. Årets besøgstal blev 20.586 besøgende.

Helligåndshuset

Helligåndshuset er en fredet kirkelig forsorgsinstitution fra 1400-årene, som i middelalderen tog sig af fattige gamle og hittebørn.

Helligåndshuset nævnes 1. gang i 1398, og arkæologisk er institutionens første kirke (nu ruin under Museumshaven) dateret til ca. 1390. Det stående hus er sandsynligvis begyndt som en boderække fra 1400-årene og ombygget til den nuværende bygning i begyndelsen af 1500-årene i forbindelse med, at man forsøger at konvertere Helligåndshuset i Næstved til et helligåndskloster. Forsøget mislykkes. Derfor er Helligåndshuset i Næstved det eneste bevarede, egentlige helligåndshus i Danmark.

Helligåndshuset skal betragtes som institutionens hovedbygning i kombination med bindingsværkshuse på den store grund. Helligåndshuset rummer institutionens egen kirke, Vor Frue Kirke med direkte adgang fra Ringstedgade og med tilhørende kirkegård. Ved Reformationen i 1536 bliver Helligåndshuset omdannet til kommunalt sygehus. Senere benyttes huset som arbejdsanstalt, militært sygehus, telefonmagasin og husvildeboliger. Kort efter 1900 var der idéer fremme om at ombygge huset til elværk for Næstved, men det endte med, at Helligåndshuset i 1926 blev restaureret og i 1927 indrettet til Næstved Museum. Huset rummer i dag Næstved egnens kulturhistoriske udstillinger.

Et større revitaliseringsprojekt planlægges i 2016 for at give en forståelse af huset samt indsætte det i en lokal kulturhistorisk ramme, dvs fortælle den kulturhistoriske udvikling i Næstved Kommune, så snart der er opnået finansiering hertil. Helligåndshuset har fælles billet med Boderne.

Målsætning 2022: 26.000 besøgende om året. Årets besøgstal blev 4.868 besøgende.

Boderne

Boderne er opført i 1400-årene som boligbebyggelse. Boderne er i dag Danmarks længste middelalderlige rækkehusbebyggelse.

I danske middelalderbyer betegner ordet "bod" et rum eller et hus, som lejes ud. En lejet bod kan benyttes som bolig (jf. Nyboder i København), værksted eller oplag. Boderne i Næstved består af tre middelalderlige bygninger: Gotschalks Boder fra tiden ca. 1400 med 3 boder, Vesthuset fra ca. 1450 med 1-2 boder og Tuesens Boder fra ca. 1480 med 7 boder. I alt rummer Boderne i middelalderen således 11-12 lejligheder. Nogle af Bodernes kældre kan have været udlejet selvstændigt, medens kældrene under Tuesens Boder med sikkerhed har hørt til de overliggende lejligheder. Forbindelsen er sket via udvendige svaler og trapper. Med en 3. etage under taget har en lejlighed i Tuesens Boder rummet 100 m². Boderne har som teglstenshuse med central beliggenhed været dyre lejligheder, som var forbeholdt de velstående. Vi kender kun en enkelt beboer i middelalderen, nemlig præsten og byskriveren Henrik Gotschalk, som var død før 1484. Boderne fik i 1987 Europa Nostras diplom for Næstved Kommunes veludførte restaurering i årene 1969-1984. Næstved Kommune har i 1984 overdraget brugsretten til Næstved Museum. Boderne rummer i dag museets udstillinger af kunsthåndværk, primært Kähler-keramik og Holmegaard-glas.
Målsætning 2018: 10.000 besøgende om året.

Møns Museum

Fra slutningen af 1700-tallet og helt frem til 1922 har det været købmænd og handelsfolk, der har ejet Empiregården. Gården har oplevet ændringen fra købmandsgård med eget jordtilliggende og husdyrhold på gården til den nye tids købmandsbutik. Jordbrugsdelen forsvandt og længerne brugtes i stedet til lager for den stadig stigende mængde varer købmanden skulle kunne levere. Det oprindelige forhus var 24 fag langt, men i 1813 blev de 18 østligste fag nedrevet, hvorefter den nuværende karakteristiske hovedbygning blev rejst. Bygherren købmand Hendrich Krænchel opfører hovedbygningen til beboelse. Men i den vestre del etableres allerede nogle år senere en butik med egen indgang. Butikken nedlægges i 1900-tallet og rummer herefter bl. a. praksis og bolig for en af Danmarks første kvindelige praktiserende læger, Jensa Thøger Sørensen. Siden 1958 har bygningen huset Møns Museum. I dag fungerer Empiregården som det kulturhistoriske museum for hele Vordingborg Kommune, men med en selvfølgelig hovedvægt på den mønske kulturarv.
Målsætning 2018: 15.000 besøgende om året. Årets besøgstal blev 6.560 besøgende.

Museumsgården

I en stor have, på markerne syd for Keldbylille på Møn, ligger en fredet firlænget gård fra 1800-tallet. Her bor indtil 1964 Hans Hansen – en historisk interesseret gårdejer, Hans Hansen testamenterer sine gamle møbler og gård til Nationalmuseet, og i 1968 åbner Museumsgården første gang dørene for museumsgæster. Tiden er ikke gået sporeløst hen over gården. Den landbrugstekniske udvikling kræver ombygninger og f.eks. er kostalden udvidet og moderniseret. Man kan følge denne udvikling fra landboreformerne omkring 1800 til Hans Hansen i 1930'erne driver et moderne landbrug med en af egnens første traktorer. Traktoren står stadig i gårdens vognskur. Nationalmuseet forærer i 1990 gården til Møns Kommune som overlader driften til Møns Museum. Museumsgården i Keldbylille på Møn fungerer ved hjælp af frivillig arbejdskraft som en levende museumsgård fra 1. maj til 30. august. På stedet formidles gårdens historie og landbrugsliv generelt gennem udstillinger og omvisninger i samarbejde med Museumsgårdens venner. Derudover formidles gamle håndværkstraditioner på aktivitetsdage om sommeren og omkring højtiderne.
Målsætning 2018: 6.000 besøgende om året. Årets besøgstal blev 5.312 besøgende.

Køng Museum

I 1774 køber den københavnske storkøbmand Niels Ryberg et stort jordgods i Køng. Her bygger han et af landets tidligste og fineste fabriksanlæg til fremstilling af hørtekstiler.

Fabrikkens administrationsbygning Gl. Øbjerggård bliver bygget 1781-82 i nyklassicistisk stil. Bygningen er placeret centralt i Køng by og vidner sammen med "hospitalet" og "spindeskolen" om det Rybergske industrieventyr.

Gl. Øbjerggård er for blot 20 år siden en ruin, men et samarbejde mellem ejeren, fredningsmyndighederne, Vordingborg Kommune og ikke mindst engagerede lokale borgere, medfører at huset bliver gennemgribende restaureret og i 1999 kan tages i anvendelse som museum. Her kan man besøge en permanent udstilling om fabrikkens historie og nyde det nænsomt og smukt restaurerede hus. Desuden vises skiftende særudstillinger af kulturhistorisk tilsnit samt udstillinger af kunstnere eller kunsthåndværkere.

Køng Museum fungerer ved hjælp af Køng Museums støtteforening, dvs frivillig arbejdskraft. Støtteforeningen gennemfører aktiviteter og udstillinger.

Målsætning 2018: 3.000 besøgende om året. Årets besøgstal blev 2.788 besøgende.

Danmarks Borgcenter 2015

Introduktion

Ruinen

Danmarks Borgcenters største attraktion er Gåsetårnet og den 3,7 hektar store borgruin. Der er fri adgang til borgruinen. Den fulde oplevelse ud af ruinen fås ved at købe adgangsbillet til Danmarks Borgcenter. Med billetten udleveres en iPad-guide, som både kan bruges inden for i udstillingen og uden for på ruinen.

Gåsetårnet

Gåsetårnet er Danmarks Borgcenters ældste nyhed. Tårnet blev opført af Valdemar Atterdag i 1360'erne og har været Vordingborgs vartegn lige siden. På toppen af Gåsetårnet vogter Guldgåsen over Vordingborg. Når du kravler op i tårnet, får du en ægte middelalderoplevelse. Du bevæger dig op ad de snævre trapper, højere og højere op i tårnet, indtil du til sidst træder ud på tårnets øverste platform. Nu står du samme sted, hvor Valdemar Atterdags soldater engang stod og holdt øje med fjender. Inde i Gåsetårnet kan du få hele historien om tårnet og også finde svar på, hvorfor det hedder Gåsetårnet.

Udstilling

Glem alt om kedelige plancher og dødsige kustoder! På Danmarks Borgcenter smelter autentiske fund fra middelalderen sammen med højteknologisk formidling, moderne design, gigantiske projektioner og rå arkitektur. I udstillingen fortælles historien om middelalderens borge, konger og magt, og er bygget op omkring universelle temaer som magt, alliancer, venskaber, storhed og fald. Historierne fortælles gennem udvalgte genstande, som hver især bidrager med et unikt perspektiv til den overordnede fortælling. Udstillingen er skabt som en filmisk og stemningsmættet oplevelse, der nytænker den traditionelle formidling og gør den relevant for nutiden for både børn og voksne.

iPad-guiden

Nøglen til udstillingen er borgcentrets iPad guide, som alle besøgende får i hånden, når de køber billet. iPad'ens kamera, GPS og skærm bruges til at skabe de perfekte formidlingsrammer. Guidens skærm viser forklarende animationer og film. Der findes også mere uddybende tekster om de enkelte genstande. iPad'en er nem at betjene og giver mulighed for at vælge sin egen vej gennem udstillingen.

iPad guiden er også nøglen til borgruinen. Guiden fortæller historier, viser film og animationer, når man nærmer dig spændende steder på borgruinen. Guiden er desuden udstyret med avanceret Augmented Reality teknologi og spillet Ghost Hunt.

Pavilloner med temaudstillinger

I to udstillingspavilloner på borgterrænet fortælles om de nyeste arkæologiske undersøgelser på borgen og vises mange af fine arkæologiske fund. De første udgravninger på Vordingborg borgruin blev lavet i 1889. Siden har der været mange udgravningskampagner, og hver gang bliver der ført en ny brik til borgruinens historie.

Børnenes Borgcenter

Danmarks Borgcenters egen ridder John står klar til at tage imod børn i alle aldre i Børnenes Borgcenter. Ridder Johns fornemmeste opgaver er at få banket lidt mandsmod og ridderlighed ind i enhver, der tør. I Børnenes Borgcenter kan du prøve forskellige aktiviteter lige som man gjorde det i middelalderen - blandt andet kan du slå dine egne middelaldermønter, lave perlekæder, støbe tinsmykker og rulle vokslys. Aktivitetsbillet købes særskilt og giver ret til to valgfrie aktiviteter i Børnenes Borgcenter.

Middelalderlege

Uden for Børnenes Borgcenter kan man prøve en række af middelalderens sjoveste middelalderlege. Der er åbent frem til midt i oktober og der er fri adgang til brug af lege- og spilledeskaberne for alle.

Rundvisninger

Hver dag i højsæsonen fra 15. juni til 1. september samt i skolernes efterårsferie.

Vore dygtige rundvisere fortæller om borgens bygninger, de arkæologiske undersøgelser på borgen og om andre gode øjeblikke og historier fra borgens lange historie.

Rundvisningerne starter kl. 13.00

100 Borge Applikation til smartphone

En gratis applikation til smartphones. App'en trækker sine oplysninger fra borgcentrets 'Borgdatabase'. Databasen er udviklet af borgcentret til videndeling på tværs af forskningsinstitutioner, men rummer også viden med henblik på formidling i mere populær forstand. Applikationen fortæller om danske, nordtyske og skånske borge. Men derudover er der også henvisninger og viden om de konger og slægter der lod dem opføre. Hensigten er bl.a. at skabe et bedre overblik over hvorledes magten fordelte sig i middelalderens Danmark.

Applikationen kan hentes gratis i Appstore, Google og på Android Market.

Vordingborg Kommunes udvalg for præmiering af god arkitektur præmierede i 2015 bygningen til det nye borgcenter i samspil med den øvrige nyindretning og møblering af borgterrænet, samt genskabelsen af voldgraven omkring borgruinen.

Under belejring - Ny udstilling i Gåsetårnet.

28. marts åbnede borgcenterets nye aktivitet 'Under Belejring' – en animationsfilm omkring en fiktiv borgbelejring af Vordingborg anno 1370. Publikum i Gåsetårnet vil, når de står oppe på øverste etage opleve, at muren bliver ramt af et projekt fra en kastemaskine, så muren styrter sammen lige for næsen af dem. Når støvet har lagt sig, så vil det måbende publikum stå og kigge ud over en slagmark med bål og brand, og opleve hvordan en belejring af borgen har foregået. Slaget bølger frem og tilbage i et par minutter, hvor forskellige elementer på slagmarken bliver gennemgået. Til sidst, så bliver der skudt et skud fra en kastemaskine af som rammer direkte ind i hovedet på publikum (tror de). Ud over at give publikum et lille chok, så bliver den ødelagte mur trukket tilbage og genrejst, og så er man tilbage i nutiden og slaget slut.

Børnenes Borgcenter

Af nye tiltag i 2015 bør nævnes vores udendørs platforme med parasoller og gedigne egetræsstubbe, hvor man på et dejligt blødt fåreskind kan sidde i ly for sol og regn og spille gamle middelalderspil eller bare snuppe sig en pause. Et særligt "scoop" er vores "rustkammer", hvor man kan prøve ridderrustninger og skyde med en lille kopi af en kastemaskine (blide) fra middelalderen. Erfaringen viser også, at Børnenes Borgcenter er det sted, hvor man henvender sig og på en uformel måde kan få svar eller diskutere spørgsmål, der opstår i løbet af dagen.

Vinterferie

Blandt mange andre aktiviteter, som foregik på Danmarks Borgcenter i vinterferien 2015, havde Børnenes Borgcenter også åbent. Indendørs kunne man prøve kræfter med middelalderlige håndværkssystemer og udendørs var de gamle historiske legeredskaber sat frem til fri afbenyttelse. To gange om dagen kunne man melde sig til en spøgelsestur i Gåsetårnet. Her blev der fortalt om det dystre gamle middelaldertårn, hvor Valdemar Atterdag efter sigende går igen, om slattenpatten, om hvordan dronning Helvig kogte Tove i badstuen, om Folke Lovmandssøn i spigertønden, og om hvordan det gik til, at kong Valdemar blev forelsket i sin kammertjener. Oprindeligt var spøgelsesturene kun planlagt til uge 7 men på grund af den store tilslutning blev de forlænget med en uge. Med de

gode erfaringer in mente gør vi det igen i vinterferien 2016.

Sankt Hans

Danmarks Borgcenter, STARS og Vordingborg Handelsforening inviterede til stemningsfuld Sankt Hans aften og gratis koncert med Alberte.

Det blev en aften for hele familien med fantastisk vejr. Masser af aktiviteter for børn som: lave snobrød, lege på middelalderlegepladsen, Det Rullende Naturværksted ved naturvejleder Elise Hvelplund, gå på naturskattejagt eller komme på væbnerskole hos ridder John.

Den Botaniske Have stod i fuldt flor og chefkonsulent Flemming Kruse guidede og fortalte om det spændende planteliv i haven.

Traditionen tro var der båltale og bål med heks på toppen. Det Nye Kor fra Vordingborg kom og sang for til midsommervisen. Bålet blev sejlet ud på en flåde i voldgraven og tændt med flammende pile af bueskytter fra Vordingborg Bueskyttelaug.

Sankt Hans på borgen med bål i voldgraven.

Open Air bio

Danmarks Borgcenter og Vordingborg Handelsforening arrangerede igen i år Open air bio på Slotstorvet i Vordingborg med film, der absolut er værd at se.

Alle film begyndte kl. 21.45. Programmet så sådan ud:

22. juli – “All inclusive”. Læs mere om filmen.

29. juli – “Fasandræberne”. Læs mere om filmen.

5. august – “Kapgang”. Læs mere om filmen.

Efterårsferie

I efterårsferien 2015 havde vi valgt at have fokus på formidlingen af kultur- og naturhistorien i og omkring den reetablerede voldgrav ved borgruinen i Vordingborg. Der er ved tidligere udgravninger på borgen fundet legetøjsskibe, og under de nylige udgravninger af voldgraven er der bl.a. fundet en robåd, en Ege og spor af fiskegårde. Ideen var, at vi sammen med børn, forældre og bedsteforældre skulle lave kopier af middelalderskibe og primitive fiskestænger, som så skulle afprøves i voldgraven. Det blev en kæmpe succes! I løbet af ugen, i ly af nogle middelaldertelte og med varme fra bålpladser, blev der snedkereret og søsat skibe, lavet fiskestænger og fisket til den helt store guldmedalje. Restaurant Borgen leverede snobrødsdej og kakao, og ugen forløb i en utrolig dejlig atmosfære af gode historier, hjælpsomhed, hygge og optagethed.

Der blev fanget rigtig mange fisk, som forsigtigt blev taget op, studeret og sat ud igen - på nær nogle få som vi stegte og spiste.

I efterårsferien inviterede Danmarks Borgcenter på fiskeri i voldgraven

Køge Museum

Køge Museum åbnede 20. juni 2015 med to nye udstillinger og en legeplads i museets have. Den ene udstilling: "Krudtbrødre - mod har ingen alder" er en oplevelsesudstilling henvendt til børn og deres familier. Udstillingen strækker sig ud i museets have med en tematisk legeplads, der forholder sig til udstillingens indhold. Den anden er en caféudstilling om Køges historie fra nutiden til ældre stenalder. Udstillingen bærer titlen: "Gaver fra fortiden".

Krudtbrødre - mod har ingen alder

4. oktober 1710 leder Ivar Huitfeldt den danske flåde mod svenskerne i en træfning ud for Mandehoved på Stevns. Under slaget bryder Huitfeldts skib, Dannebrog, i brand. I stedet for at trække sig ud af kampen og dermed bringe uorden i den danske flådes slagorden, holder Ivar Huitfeldt sin position og kæmper videre. Skibet springer i luften, og næsten 600 mand omkommer.

Flere hundrede år senere finder marinearkæologer to børnekranier på vraket af Dannebrog. Drengene arbejdede og døde på skibet, og deres skæbne er inspirationen til udstillingen: "Krudtbrødre - mod har ingen alder".

Marinearkæologer fandt to børnekranier ved vraket af Dannebrog. I udstillingen viser en animation i hele rummets bredde, hvordan Dannebrog forliste.

Udstillingen snor sig op igennem tre etager i museets forreste hus. Bevægelsen op igennem huset er også en bevægelse i tid og sted på netop den ene skæbnesvangre dag, da linjeskibet Dannebrog forliser. Udstillingen begynder kl. 8 om morgenen i det første rum og slutter kl. 15.30 om eftermiddagen, da skibet eksploderer. Udstillingen er formidlet i to niveauer. Det ene niveau er et hørespil, der er skrevet til børn mellem 8 og 13 år. Hørespillet er skrevet af erfarne børnefilmsforfattere. Historien er indtalt og dramatiseret med en effektiv lydside. Historien handler om de to krudtdrenge, Jens og Pelle, som er brødre, og som arbejder på Dannebrog. Fortællingen er fiktion, men er meget loyal ift. de historiske kilder. Det andet niveau er et voksenniveau, der formidler hver enkelt genstand i udstillingen og perspektiverer de forskellige nedslag i historien med små, aktuelle film. Eksempelvis foregår en af de små film på et moderne krigsskib, en anden følger marinearkæologernes arbejde under havets overflade.

Al formidling er samlet i museets iPad guide, som udstillingens gæster får udleveret i billetsalget. iPad guiden giver adgang til begge niveauer, der har hver sin designidentitet i guiden. Guiden er også

platform for museets anden udstilling: "Gaver fra fortiden". Guiden er baseret på samme teknologi som iPad guiden i Danmarks Borgcenter. En ny feature i Køge udstillingerne er iPad guidens mulighed for interaktion med gæsterne via e-mails generet i iPad systemet.

Alle genstande fra det eksploderede vrak er både forbrændte, forvredne og præget af flere hundrede år i saltvand. Derfor udviklede udstillingsarkitekten en eksplosionsæstetik til udstillingen af Dannebrog-genstandene i udstillingens monter.

Det er tanken, at oplevelsesudstillingen om krudtbrødrene skal være en del af museets tilbud i fire år. I museets have ligger et eksploderet skib. Det er naturligvis Krudtbrødrene skib, som udstillingens gæster kan lege i og på, før eller efter udstillingsoplevelsen. Museet har skabt et helt nyt og indbydende byrum i Køge. Det første halve år har der været ca. 21.000 besøgende.

Køge Museum er en fredet bygning i en tæt bebygget bymidte. Derfor måtte der en kran til for at bære legepladsens version af Dannebrog på plads.

Gaver fra fortiden

Caféudstillingen, "Gaver fra fortiden" formidler Køges historie kronologisk fra nutid til ældre stenalder. Udstillingen er et kontinuerligt bånd af smukke, moderne monter med få genstande. Rumforløbet er kronologisk. Undervejs i kronologien er placeret tre rum, hvor museets profilforskere formidler den forskning, de er i gang med. De tre profilforskere er Inge Christiansen, Anna S. Beck og Kristoffer B.

Pedersen.

Inge Christiansen forsker i brug, betydning og fremstilling af bryllupsdragter. Som en del af i sin forskning beder hun museets gæster om at bidrage med fortællinger og billeder fra deres egne bryllupper.

Anna S. Beck forsker i sammenhængen mellem boliger og det levede liv i Vikingetiden. Et eksempel er indgangene i vikingetidens langhuse, der blev mere og mere udbyggede gennem vikingetiden og i den periode udviklede sig til sit eget fysiske rum; entréen. Den udvikling kan ses i direkte sammenhæng med den fremtrædende rolle, som gæster og gæstebud fik for det sociale liv i vikingetiden.

Kristoffer B. Pedersen forsker i Stenalderen med det formål at udviske de 0,4% af menneskets tid, som er gået af menneskeheds historie, siden vi var stenaldermennesker. Hele 99,6 % af den tid, der har været mennesker med materiel kultur, er foregået i jægerstenalderen. Agerbrug, tøj af uld og dyrkede fibre, bofasthed, rumrakter og iPads er noget, der først er kommet inden for de sidste 0,4 % af vores historie.

Alle genstande er udstillet på en sådan måde, at det er muligt at tage sin kaffe og kage med i udstillingen, deraf betegnelsen: caféudstillingen. I alle rum i caféudstillingen er der møbler, hvor man kan sidde.

Efter at have været lukket i et par år åbnede Køge Museum med helt nye udstillinger ved en reception for indbudte gæster den 19.06. 2015. Receptionen foregik i haven med musik og taler samt mad og drikke. Der var taler ved formanden for Museum Sydøstdanmarks bestyrelse, Torben Nielsen, Formand for Nordea-fonden Mogens Hugo og formanden for Kultur- og Idrætsudvalget i Køge Kommune, Annette Simoni.

Helligåndshuset

Hesten med det blå øje!

I forbindelse med ombygningen af Møns Museum flyttede Oldtidsjagten - en hands on udstilling for børn - til Helligåndshuset i Næstved. Ideen med Oldtidsjagten var, at man skulle gå på opdagelse i nogle "hidtil ukendte kasser" fundet i kælderen under museet og hjælpe arkæologerne med at bestemme indholdet. Undervejs skulle man løse nogle opgaver, som gjorde at man blev klogere på oldtiden.

I Næstved byggede vi videre på Oldtidsjagten og på ideen om at inddrage publikum. Vi skabte et mytisk mystisk univers med fortællerhjørne, offermose, offerhest, træer og dyr, telte og soveposer, græs på gulvet, bålplads, mobiler og montrer med ækelt kryb, som man kun kunne se ved hjælp af lommelygter. Der blev også lavet et lille kreativt værksted, hvor man kunne tegne og forme i modellervoks. En udstilling som i den grad signalerede: kom og vær med!

'Hesten med det blå øje' blev besøgt af børn fra børnehaver og folkeskolens mindre klasser.

Oldtid uden grænser (10. oktober - 31. Marts)

10. oktober åbnede en ny udstilling i Helligåndshuset. I løbet af de senere år er der blevet udgravet en hel del genstande, der peger på, at Danmark i oldtiden har haft større kontakt til omverdenen, end man hidtil har været klar over. Danmark som nation var endnu ikke etableret i oldtiden, og vi valgte derfor at kalde den nye udstilling for "Oldtid uden grænser". Blandt de udstillede genstande er "araberen fra Røstøfte", resterne af et jernalder-skelet, der ved undersøgelse af mitokondrielt DNA kan påvises at stamme fra Arabien. Også Orupskattens over 100 romerske sølvmonter, der blev fundet i 2004, er med på udstillingen "Oldtid uden grænser". Andre udstillede genstande er keramik, perler og pilespidser, der alle er fundet på Sydsjælland, men som oprindeligt stammer fra fjernere egne. Med denne udstilling kan vi ikke alene fremvise nogle af museets exceptionelle fund, men også formidle nogle af de nyeste naturvidenskabelige analysemetoder såsom strontium isotop analyse og DNA-analyse. Analysemetoder, der indgår i de undersøgelser, som Museum Sydøstdanmarks arkæologer sætter i gang, når nye genstande dukker frem af den sydsjællandske muld.

Kulturarvschefen arrangerede og viste rundt i udstillingen: Oldtid uden grænser

Kulturnat i Næstved. Helligåndshuset efter lukketid (2. Oktober)

Der knytter sig mange skæbner til Helligåndshuset, der er Danmarks ældste fattighospital. Her boede fattige syge, fattige gamle og hittebørn... mon nogen af dem er hjemme?
 I bunden af museumshaven lå Bøddelstræde. Her boede bødlen, hvis job havde gjort ham til en upopulær mand... tror du han kigger forbi for at hilse på?
 Der er faktisk en gammel kirkegård i noget af museumshaven og huset var lige ved at blive et kloster. Munken som tog afsted for at få Pavens godkendelse til at oprette klosteret, kom aldrig tilbage... ingen ved hvad der blev af ham ...

Høstmarked (14. oktober)

Traditionen tro holdt museet høstmarked midt i børnenes efterårsferie. Markedet var som vanligt forrest i museumshaven. Museumsforeningens "Æblecafe" var som altid være at finde bagerst i haven. Det blev en spændende dag med interessante boder som bød på traditionsrig håndværk hvor hele familien kan kigge, smage og selv være med til at lave med nogle af tingene.

Høstmarked 2015

Boderne

Geertsen versus i Boderne (-31. Januar)

Udstillingen Geertsen VERSUS er en pottemagers dialog med sit historiske ophav. Igennem 15 tableauer sammenstiller Geertsen værker med udvalgte værker fra Kähler-familiens store produktion gennem 4 generationer i årene 1839-1974. Her vises et slægtskab, der ikke kun har parallel i kraft af form, glasur og teknik, men et helt fælles mindset, der har sine rødder helt tilbage i antikken. Michael Geertsens drivkraft i hans keramiske kunstproduktion har i høj grad været opportunistisk ud fra en idé om, at alt før det moderne gennembrud var "småborgerlig grossererkeramik". Efter 25 års dagligt arbejde med leret må han dog konstatere, at det meste er gjort før, og gentagelserne står i kø. Lerets egen, indbyggede logik og de grundlæggende undersøgelser i materialet er de samme på tværs af tid og kultur. Det er dette kollektive slægtskab mellem alle tiders pottemagere, som udstillingen sætter fokus på.

I Næstved Museums store samling af keramik fra Kählers værksteder i Næstved har Geertsen udvalgt værker, der spænder fra pragtvaser, vist på verdensudstillingerne i slutningen af 1800-årene og begyndelsen af 1900-årene, til dagligdagens hverdagsprodukter og piv-i-røv-dyr. De historiske ting er sammenstillet med værker fra Geertsens egen produktion gennem de sidste 20 år. Disse spænder fra unikaværker, der har været vist på galleri i New York, til små lysestager, masseproduceret i Kina.

Michael Geertsen (f. 1966) er udlært som pottemager i Stensved i 1988 og uddannet fra Danmarks Designskole, linjen for industriel design, i 1993. Hans værker er bl.a. repræsenteret på Metropolitan New York, Cooper Hewitt National Design Museum New York, MAD/Museum of Arts and Design New York, V&A (Victoria & Albert Museum) London og Designmuseum Danmark. Han har i 2012 udført en permanent installation på V&A i London samt i 2009 en murudsmykning i Hanoi. Herhjemme er han repræsenteret af Galleri Specta i København og er desuden repræsenteret på gallerier i New York, Bruxelles og Paris.

10 designere på 300 dage (2. maj – 29. februar)

I udstillingen, der løb over 10 måneder, var det museets unikke samlinger af glas fra Holmegaard Glasværk og keramik fra Kählers keramiske værksted, der var i fokus.

Museet modtog i 2010 Holmegaard Glasværks glasprøvesamling fra Rosendahl, der havde købt Holmegaards brand. Samlingen registreres løbende, og i 2015 nåede vi op på over 26.000 registrerede glas ud af samlingens ca. 35.000 genstande. Fra maj til og med september var det derfor Holmegaardglas af Jacob E. Bang, Anja Kjær, Per Lütken, Peter Svarrer og Sidse Werner, der blev præsenteret. Den første i rækken var den internationalt anerkendte glasdesigner og arkitekt Jacob E. Bang, der som kunstnerisk leder på Holmegaard var med til at sætte glasværket på verdenskortet med blandt andet glasserierne *Viol* og *Primula* og vandt flere medaljer på verdensudstillinger i 1920'erne og 1930'erne. Hvervet som glasværkets kunstneriske leder blev overtaget af Per Lütken i 1942, og han må vel siges at have været en af det 20. Århundredes største danske glasdesignere. Glasdesignere Anja Kjær og Peter Svarrer, der begge var fast tilknyttet Holmegaard Glasværk i 1980'erne og 1990'erne, deltog i de velbesøgte "Mød designeren"-arrangementer, der blev afholdt sideløbende med udstillingen af deres glas. Museets gæster fik dermed lejlighed til at møde mennesket bag de udstillede genstande og hørte dem fortælle om Holmegaards unikke arbejdsmiljø, tekniske finesser i glasfremstillingen og udviklingen af glas fra ide til færdigt produkt. Og endelig præsenterede vi Sidse Werner, hvis skåle og lamper er kendt af mange danskere, selvom hun som person i dag er mere eller mindre ukendt.

Fra oktober til og med februar gik vi så over til at vise fem kunsthåndværkere fra Kählers keramiske værksted. De fem kunsthåndværkere, Svend Hammershøi, Signe Steffensen, Jens Thirslund, Nils Kähler og Karl Hansen Reistrup, repræsenterer forskellige epoker i Kählers produktion, men de repræsenterer også forskellige typer medarbejdere på virksomheden. Fra de verdensberømte kunstnere til den mere anonyme malerdame.

Genstandene er for størstepartens vedkommende deponeret på museet af Næstved Kommune, der købte Kähler i 1974, inden brandet blev solgt til den nuværende ejer Franz Longhi. Museets samling af keramik fra Kähler rummer både brugs- og prydggenstande fra mere end 150 års produktion og er på omkring 7000 keramiske genstande.

Vi lagde ud i oktober med Svend Hammershøi, som kom til Kählers Keramiske Værksted i 1893 og fortsatte med at arbejde for fabrikken til sin død i 1948. I forbindelse med udstillingen fik vi lov til at låne den store krukke fra 1928 af den moderne Kählervirksomhed, som er inspirationskilden til deres aktuelle keramiske serie "Hammershøi". I november satte vi lys på Signe Steffensen, der var malerdame for Kähler fra 1907 til 1934. Kählers keramiske arbejder blev nemlig ikke altid dekoreret af de store designere selv men ofte af damerne på malerstuen. I december viste vi Jens Thirslund, som i en lang årrække var virksomhedens kunstneriske leder, og er kendt for at have udviklet mange af de fantastiske glasurer, som Kähler baserede sit fornemme renommé på.

Herefter fulgte Nils Kähler. Han bevægede sig over i en produktion af stentøj, et mere rustikt formsprog, hvor fokus var på leret som materiale. Han opnåede i sin samtid stor berømmelse og blev

vist i udlandet sammen med andre designkoryfæer som Kay Bojesen, Hans J. Wegner og Arne Jacobsen.

Endelig præsenterede vi i februar kunsthåndværkeren bag de krukke, der etablerede Kählers renommé i udlandet, nemlig Karl Hansen Reistrup. Hans lustreglaserede krukke var medvirkende til, at Kählers keramiske værksted blev et internationalt varemærke, der deltog i verdensudstillingerne fra 1880'erne og langt op i 1900-tallet.

Der blev i forbindelse med Kählerudstillingerne også afholdt to åbne arrangementer. Kählers administrerende direktør Jesper Holst Schmidt førte historien om Kähler op til i dag med det spændende foredrag "Kähler Design - om at genopfinde sig selv som virksomhed og brand". Og i forbindelse med udstillingen af Karl Hansen Reistrup fortalte seniorforsker ved Designmuseum Danmark, Mirjam Gelfer-Jørgensen, om kunsthåndværk og design i perioden omkring år 1900.

10 designere på 300 dage. Designeren - Anja Kjær fortæller til et mød-designeren arrangement.

Møns Museum

Møns Museum er etableret i den lokale kontekst som en aktiv partner og har været vært for spændende udviklingsprojekter det seneste år. De nye udstillinger skal afspejle den rolle, som museet har fået. Museets rolle hænger tæt sammen med, at Møn er en turistattraktion. Derfor bliver der en tæt sammenhæng mellem de faktiske steder ude i landskabet og udstillingerne inde i museet. På den måde kommer udstillingerne og projekterne "Attraktive Byrum", "Stege som middelalderby" og "Camønoen" til at understøtte hinanden.

Arbejdet med den nye permanente udstilling på Møns Museum har været i gang siden sommeren 2015. Udstillingen bliver et Wunderkammer, en skøn, livsbekræftende og kaotisk præsentation af alt mellem himmel og jord. Masser af genstande og finurlige fortællinger. Den lokale kulturhistorie fra Vordingborg kommune fra ældre stenalder til i dag er det skatkammer, tingene bliver hentet fra. Museets ærinde er at berige gæsterne med viden om emner så forskellige som ægteskabets skiftende vilkår, jernaldermenneskets måde at vise rangorden på, det lumske havs dramatiske betydning for livet ved kysten og verdenskunstens veje ud i provinsen. Formidlingen er fortrinsvis analog. De fleste rum i udstillingen har en lille eventyrlig bog liggende, som man kan folde ud, kigge og læse i, hvis man vil vide noget om de ting, man ser i rummet. Enkelte rum har helt andre greb. Et rum er fx beregnet til wunderkammer-leg og undervisning, hvor genstande må flyttes rundt i et univers af reoler, hylder, æsker mm. Og et andet rum fungerer som mødelokale, hvor fortællingerne om bygningens tidligere beboere er printet på mødebordets dug. Udstillingen får i det hele taget en hjemlig atmosfære med masser af hyggelige steder at sidde og samles.

Den nye permanente udstilling er blevet forsinket pga. skimmelsvamp-renoveringen i museets stueetage. Udstillingen åbner den 18. juni 2016.

Særudstillinger

Filmplakatudstilling (8. august - 30. August)

Som dedikerede filmelskere har Judith & Ulrich Breuning samlet på filmplakater i mange år. I

forbindelse med arrangementet *Movie Møn* udstillede museet en udsøgt samling ældre, fængende filmplakater, hvor filmtitler og deres grafiske udtryk signalerer underholdning og smæk for skillingen. Det er plakater fra de gode, gamle dage. Det er i biografernes guldalder, hvor et utidigt utyske som fjernsynsapparatet var ren sci-fi og computer endelige mobiltelefoner kun tankespind. For ældre biografgængere er der dømt nostalgi, når Robert Taylor poserer som den ædleste ridder af alle - *Ivanhoe* - og når Johnny Weissmuller som *Tarzan* gør klar til at udstøde hanabernes sejrsskrig. Men der er også gedigen plakatkunst i Vittorio De Sicas geniale "*Cykelttyven*", og i grafikken i Astrid og Bjarne Henning-Jensens "*De pokkers unger*" ligger der et lille stykke dansk filmhistorie. De gamle filmplakater var oftest tegnede af efter fotos, hvilket i øvrigt kan undre en anelse, da film jo som bekendt er 'levende' fotografier. Men på plakaten til "*De pokkers unger*" fra 1947 er der for første gang brugt fotos. En sensation, som siden dannede skole.

Danmarks Smykkemuseum

Danmarks Smykkemuseum har til huse på Møns Museum. Smykkemuseet viste følgende udstillinger i 2015:

Smykker fra skatkammeret af Karen Strand (1. januar - 1. Maj)

Bjarne Jespersens træskulpturer og sølvarbejder (8. maj - 9. August)

Udstilling fra Smykkemuseets egen samling (12. august - 4. September)

Guldsmed Eva Dora Lamm og guldsmed Jan Lohmann (5. september - 2. Oktober)

Beate Kormannshaus "fra skitse til smykke" (3. oktober - 20. November)

Heidi Sachmann "Vernasi til Vesterbro" (21. november - 31. Januar)

Fastelavn (15. Februar)

Koncept: Børnefamilier inviteredes til fastelavn med historien i fokus. Der blev taget udgangspunkt i skoletjenestens undervisningsforløb "festen mod fasten", de gamle lege blev sat op og der var fortællinger om hvad fastelavn egentlig var for en fejring. Nutidens fastelavn blev dog ikke glemt og der blev både slået katten af tønden, malet vilde og smukke ansigter med ansigtsmaling og spist hjemmebagte fastelavnsboller.

Højtidsarrangementerne på Møns Museum er primært henvendt til lokale børnefamilier

Påske (2.-6. April)

Koncept: I påskedagene kunne man quizze på Møns Museum. Jagten gik ind på påskekyllinger i udstillingen, hver kylling var placeret ved en genstand der var stillet spørgsmål til på quizkortet. Til vinderne var der lidt påskeslik, som kunne nydes mens man klippe/klistrede påskepynt og tegnede påskemotiver i påskeværkstedet.

Antal gæster: 45

Majfest (9. Maj)

Koncept: den meget gamle tradition med at holde en majfest med den symbolske majstang skulle genoptages på Møns Museum. Majsstangen som blev bygget til arrangementet, er en kopi af den majstang museet har i sin samling, sidst brug i Fanefjord Sogn omkring 1862. Alle inviteredes til en hyggelig eftermiddag, hvor vi i fællesskab pyntede majstangen med blomster og grønt som gæsterne selv tog med fra deres haver. Derefter nød vi vores medbragte mad og sang og dansede rundt om majstangen. Musikgruppen Meonia Musica var inviteret til at spille og synge for. Det regnede og blæste desværre hele dagen.

Tirsdagsmarkeder (30. juni, 7., 14., 21. og 28. juli samt 4. August)

Koncept: "De gode gamle dage".

Tirsdagsmarkederne fik i år et nyt tema, som bl.a. havde til formål at vise levemåder og traditioner fra den periode vi kalder nyere tid. Børn og barnlige sjæle kunne snitte skibe og søsætte dem, sjippe i sjippetov, hinke på hinkeruder, gå på stylder og spille historiske spil. Man kunne også lade sig overraske af hvordan planter kan give uld de flotteste farver, eller hvor kompliceret et broderi kan være. Hørrens vej fra plante til tråd blev vist og knofedt fik en helt ny betydning, når gæsterne skulle prøve at få pletter af hvide skjorter ved hjælp af et vaskebræt. Der blev praktiseret tortur, med gamle strafferedskaber blandt andet gabestokken og knibtangen og man kunne høre historier om de hårde straffe, der var i det gamle retssamfund.

Gæster og forbigående kunne også opleve folkedans på gaden og blev lokket ind i gården af de duftende pandekager bagt over bål, og den nybyggede kaffe.

Alt i alt seks hyggelige markedsdage med masser af aktiviteter fra de gode gamle dage.

Der er masser af aktiviteter og masser af mennesker på tirsdagsmarkederne i Møns Museum

Movie Møn (14.-17. August)

Koncept: Movie Møn var et pilotprojekt og et samarbejde mellem museet, Filmfabrikken, Biografen i Stege, Silo Bio i Borre og Møn Bibliotek, om at skabe en filmfestival på Møn. De Mønske film dage foregik d. 14-17. august og pakkede øen ind i spændende filmoplevelser. Der blev både vist film i biografen og til open air i Silo Bio i Borre, men der blev også lavet film. På museet var der filmworkshop, hvor man kunne spille helten i en ridderfilm eller agere som de gør i Morten Korch. På Biblioteket kunne man lære at lave animationsfilm. I forbindelse med filmfestivalen blev der også, i samarbejde med Filmfabrikken, sat en udstilling op på museet med gamle filmplakater. Deriblandt Danmarks første filmplakat med fotografi "de pokkers unger", før denne film tegnede man altid plakaterne.

Kend din Ø (24. September og 29. oktober)

Koncept: Et Camøno-arrangement med foredrag og fællesmiddag. Camønoprojektet har skabt lokal efterspørgsel på kulturhistorisk viden. Kend din Ø aftenerne er på samme tid hyggeligt samvær og kompetenceudvikling af Camønoens netværk af ildsjæle

Æblernes dag (16. Oktober)

Koncept: Æblernes dag er en årlig tilbagevendende begivenhed, hvor Stege sætter fokus på æblet og dets mange muligheder. Møns Museum indgik i et samarbejde med Middelalderhaven og Møn Bibliotek om en quiz. For at kunne svare på quizzens spørgsmål, der selvfølgelig handlede om æbler, skulle man besøge hvert af de tre steder. På Møns Museum var der også roelygteskæring, en gammel tradition før græskaret, samt lækre æblepandekager til arbejdet.

Jul (6. December)

Koncept: Julearrangementet tog udgangspunkt i skoletjenestens undervisningsforløb "Højt fra træets grønne top". Fortællinger om Peter og Anna fra julesangen blev fremført af nissekonen Elsa og historisk julepynt kunne klippes i klippe/klisterværkstedet og der serveredes pebernødder og saft til arbejdet. Arrangementet druknede muligvis i alle de andre julearrangementer på øen.

Museumsgården

Museumsgården - En levende museumsgård fra 1. maj til 30. august.

Formidling af gårdens historie og landbrugsliv generelt. Museumsgårdens venner formidler gårdens historie og gamle håndværks-traditioner på aktivitetsdage om sommeren og omkring højtiderne.

Der er indgået en skriftlig aftale med Museumsgårdens venner om aktiviteter og formidling. Museet påtager sig den løbende drift.

Det urbaniserede bondehjem (1.5-30.9)

Udstilling i stuehus

Hans Hansen, den sidste gårdejer på Museumsgården testamenterede indboet fra Museumsgården til Nationalmuseet, og var dermed indirekte årsag til at Nationalmuseet valgte at købe gården og lade den indrette som museum med åbning i 1968. Udstillingen viser i tekst og billeder Hans Hansens liv og tidligere tiders liv på Museumsgården.

Familiedag (14. maj)

Forår. Traktortræk. Arrangeret af museumsgårdens venner.

Gudstjeneste (14. juni)

Sangeftermiddag (12. juli)

Håndværkstorsdage (uge 27-31)

Museumsgårdens Venner arrangerer "Håndværkerdage" torsdage kl. 11.00-15.00 i ugerne 27-31. - Vi stræber efter at arrangerer temadage over forskellige slags "gammel" håndværk knyttet til landbrugsdrift. Eks. smede-, gørtler-, murer-dage etc.

Høstmarked (primo august)

Hvert år i august arrangeres der høstmarked på Museumsgården i Keldbylille. Det er frivillige fra Museumsgårdens Venner der står for det meget velbesøgte arrangement.

Grillaften (27. august)

Efterårsferie (uge 42)

Aktiviteter og håndværkertorsdag på gården. Museumsgårdens Venner arrangerer

Julemarked (1.12)

Første søndag i advent. Museumsgårdens Venner arrangerer

Køng Museum

Formidling af Ryberg/Køng Fabrik og de internationale forbindelser i 1700-årene

Kulturhistorien der knytter sig til bygningen og byen er omdrejningspunkt for aktiviteter og udstillinger gennemført af Køng Museums Støtteforening, der har til formål at skabe et øget og varieret lokalt engagement på museet.

Der er indgået en skriftlig aftale med Køng Museums Støtteforening om aktiviteter og formidling. Museet påtager sig den løbende drift.

Udstillinger

Støtteforeningen har i 2015 produceret 3 udstillinger af høj kvalitet. Foreningen åbnede museet som sædvanligt Palmesøndag den 29. marts med en meget fin udstilling med titlen "Knipling i Danmark før – og nu" Udstillingen var skabt i samarbejde med Foreningen Knipling i Danmark og lokale kniplere. Hver søndag i hele udstillingsperioden sad kniplere i åbningstiden og viste deres kniplekunst. Og museets gæster kunne også selv prøve at kniple. De arbejdende værksteder skabte et dejligt liv på museet. Sommerudstillingen var en udstilling af værker af den norsk-danske kunstner Britt Smelvær

med titlen fra "væv til maleri, grafik, objekter ..." Britt Smelvær var oprindeligt uddannet væver, men hun udtrykke sin kunst på mange andre platforme. Efterårsudstillingen var en udstilling med vævegruppen Trådens Gangen, som fortrinsvis beskæftiger sig med billedvævning. Igen havde vi stor glæde af at kunstnerne på flere åbningsdage kom og berettede om deres værker og teknikken bag disse.

Det rullende Hørværksted

Der er bud efter Det rullende Hørværksted fra hele landet. Sidste sommer var de endog så langt væk som på Bornholm. Hørværkstedet rejser over hele landet med deres demonstration af hørberedning til tider sammen med vennerne fra Blegem i Vintersbølle. Man skal være hurtigt ude for at sikre sig deres deltagelse i markeder og middelalderdage. I 2015 var hørværkstedet af sted 22 gange – meget imponerende.

Studiegruppe om Køng Fabrik

Studiegruppen er nu gået ind i sin 4. sæson. I studiekredsen mødes frivillige omkring 12 gange om året, dels til møder på Køng Museum og dels til studieture og ekskursioner ud i landet. Nogle af medlemmerne af studiegruppen beskæftigede sig med temaet fattigdom og afsluttede dette tema med en udflugt til Forsorgsmuseet i Svendborg. På samme tur var gruppen rundt på Fyn for at se Rybergs tidligere ejendomsbesiddelser, og de aftryk han havde sat sig forskellige steder. En anden udflugt gik til Rigsarkivet for at affotografere de gamle dokumenter fra fabrikkens produktion. Flere medlemmer har vist stor interesse for at registrere og bevare møller i vores område, og nogle ivrige entusiaster har påbegyndt registreringsarbejder for at redde resterne af Theisens Papirværk ved Blegem, så gruppen spænder meget vidt.

Markeder

Støtteforeningens Familiemarked den 17. maj blev en rigtig god og vel besøgt dag, men den traditionelle regn kom naturligvis hen på eftermiddagen. Selv om foreningen havde udvidet pladsen for veteranbilerne til et ekstra område ved stumpehandlerne bag museet, kom der alligevel flere end forventet. Der kom 130 veteranbiler!. Det er en succes, at der kommer så mange. Hele markedet var godt besøgt, og der var en rigtig god stemning.

Den 1. søndag i Advent den 29. november åbnede det traditionelle Julemarked. Årets julebord var dækket af afdelingsleder Mette Bruun fra Næstved Museum. Der var boder spækket med kunsthåndværk velegnet til julegaver, og præsten i Køng tændte byens juletræ som sædvanligt kl. 16.

Hjemmeside og PR

Foreningens hjemmeside bliver løbende forbedret af webredaktør Karen Schou-Pedersen, der også lægger alle relevante dokumenter fra studiegruppen ud på vores hjemmeside under fanebladet Bibliotek.

Støtteforeningen har investeret i to tablets, som vores gæster kan låne, når de besøger museet. Vi har ligeledes fået et TV sat op i cafeen, som vi kan bruge til at vise film, slides mv. som supplement til udstillingerne. Køng Museum er også på Facebook og i 2015 har vi opnået 143 følgere. Det er et rigtig fint tal for et lille lokalt sted. Enkelte opslag er set af næsten 1.000 mennesker.

Byrum og kulturlandskabet

Museets forskning er fokuseret på genstande og steder og oftest i kombination med hinanden. Kulturarven findes derude og museet findes derfor også derude. Formidlingen af og i kulturlandskabet tager udgangspunkt i museets forskning og geografiske arbejdsområde, primært Næstved, Køge og Vordingborg Kommune.

Formidlingen tilrettelægges så den understøtter de kulturhistoriske levn, der fokuseres på, og gerne i samarbejde med Kulturstyrelse og kommuner. Eksempler på bevarede kulturhistoriske levn er:

gravhøje, storstensgrave, borge, kirker, skanser, diger, renæssancehuse, industribygninger, jernbaner, veje og mindesten.

Museum Sydøstdanmark fører på vegne af Kulturstyrelsen tilsyn med 1.500 fredede fortidsminder på Sydsjælland, Møn og Lolland-Falster. Informationen om de fredede fortidsminder er tilgængelig på Kulturstyrelsens hjemmeside. Museet samarbejder med både kommuner og private med formidling af de fredede fortidsminder.

Formidlingen foregår ved:

- Information på stedet. Skilte og plancher anvendes når dette er hensigtsmæssigt.
- Omvisninger og guidede ture. Aktiviteten varetages og gennemføres hovedsagelig af museets inspektører og projektansatte fagfolk samt uddannede omvisere.
- Folder og guides.
- Events.

Museet kan desuden indgå i produktion af turisttilbud, etablere kulturdannende projekter med lokale unge, igangsætte inklusionsprojekter for tilflyttere, facilitere byernes eksisterende kulturliv, bidrage til store, lokale events og meget meget mere.

Museum Sydøstdanmark ser store potentialer i at udvikle de lokale kulturhistoriske museer til aktive aktører i kommunerne. Dette er helt i tråd med den nye museumslovs fordring om, at museerne skal bidrage til det omgivende samfund ved at deltage i løsningen af andre opgaver end de museale. I 2015 påbegyndte Møns Museum to projekter, som begge dyrker kulturturisme.

Camønoen

Camønoen er et kulturel og eventyrlig vandrerute på Møn, som museet i samarbejde med Vordingborg Kommune har initieret som en del af en samlet strategi for at positionere museet i den turismeudvikling, der er i gang på øen. Møns Klint er udråbt som en af de 20 vigtigste kystdestinationer i Danmark. Projektet har samlet en række gode kræfter om det fælles mål at fordoble turismeomsætningen på Møn fra 440 mio. kr. til 880 mio. kr. 350.000 dagsturister og 875.000 overnatninger er der årligt på Møn, hvilket museet gerne på den lange bane vil kunne se afspejlet i sine besøgstal. Både i museets udstillinger og på museets vandrerute i landskaberne på øen. Camønoen er støttet af Realdanias program Stedet Tæller med 2.4 mio. kr.

Camønoen i 2015

I 2015 har Camønoen taget fart ; fra 200 til 2000 følgere på Facebook, fra 100-150 personer i Camønoens netværk af ildsjæle, ugentlige henvendelser fra vandrere fra hele landet, pressedækning fra DR Regionalen, TV Øst, alle lokale trykte medier og henvendelser fra flere landsdækkende medier f.eks. Kristeligt Dagblad og I Form. Camønoen åbner først 18. juni 2016, men allerede i slutningen af 2015 viste det sig nødvendigt at begynde at håndtere en spirende driftssituation, fordi folk var ivrige efter at indvie ruten og var begyndt at planlægge deres ture på Camønoen.

Styregruppen har gennemført brugerundersøgelser og testture på Camønoen. Målgrupperne er erfarne vandrere, primært danske og tyske, sommerturister og børnefamilier. Her er det tre erfarne vandrere på testtur. Dagens etape er 35 km.

Da 2015 begyndte, var det samtidig begyndelsen på et tæt samarbejde mellem Vordingborg Kommune, Museum Sydøstdanmark og et stort netværk af ildsjæle på Møn, Nyord og Bogø. Sammen skulle vi opdage, forme og realisere Camønoen - Kongerigets venligste vandrerute. Sigtet var og er stadig; at styrke egnens potentialer og at løfte en hel egn om et fælles mål; at fylde kulturhistorie, natur og ultralokale oplevelser i rygsækken hos vandrerne og ind i hverdagen hos lokalbefolkningen omkring Camønoen. Projektet har et samlet budget på 3.5 mio kr. og er støttet af Realdanias program: Stedet Tæller.

Styregruppen; udviklingschef Tine Nygaard fra Museum Sydøstdanmark og to projektledere; Jette Stauner, Vordingborg Kommune og Anette Maria Syska, Museum Sydøstdanmark er ansvarlige for arbejdet, som er fordelt i en fysisk, en kommunikativ og en venlighedens infrastruktur.

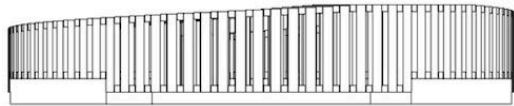
Den fysiske infrastruktur

Den fysiske infrastruktur kommer til at bestå af ni Camønopauer, fordelt med ca. en dagsvandring imellem samt et Dark Sky observatorium.

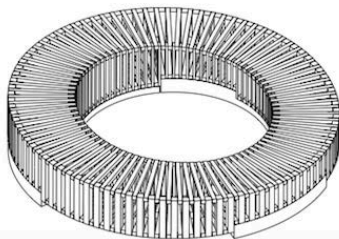
Ved Camønopauerne kan vandrerne få læ og ly, få fyldt vanddunken, få adgang til toilet, bad og information. Pauserne ligger alle i umiddelbar nærhed af overnatning og interessante kulturhistoriske steder. Camønopauerne vil blive vedligeholdt af lokale ildsjæle, der også har forpligtet sig til at tage godt imod vandrerne, når de kommer forbi. Samarbejdet med de lokale ildsjæle er meget frugtbar, og der er udarbejdet kontrakter om drift af alle ni Camønopauer.

Alle pauserne bliver forskellige og bliver forstærkes arkitektonisk med f.eks. udekøkken, overnatningspladser og formidling af stedets kulturhistorie. Forskelligheden er en af Camønoens forcer. Men forskelligheden er også en udfordring, når stederne skal kommunikeres som en samlet fortælling.

Heldigvis har Camønoens arkitekter Norrøn løst udfordringen på fornem vis. De har tegnet Camønobænken. En rund bæk til leg, ophold, formidling og fordybelse. Bag den runde form ligger et godt eksempel på, at det giver mening at smelte faglighed og flere hjerner sammen. Camønoholdet vidste, at den runde form rummer en kulturhistorisk fortælling om fællesskab, fortid, nutid og fremtid. Og arkitekterne omsatte fortællingen til Camønoens tydelige arkitektoniske markør; Camønobænken. Bænken er bygget i bæredygtigt træ, sponsoreret af det norske firma Kebony og den bliver bygget af elever fra produktionsskolen CELF i Nykøbing F. Et projekt i projektet, der er udtryk for Camønoens DNA; projektet er bæredygtigt og støtter lokale potentialer, hvad enten det handler om uddannelse, jobskabelse, forankring eller nye forretningsmuligheder.

Opstalt 1:20
Camønobænken

camønoen

Norrøn Arkitekter har tegnet Camønobænken. Camønoens logo er tegnet af Sille Jensen

Tiden er også blevet brugt på at opdage vandrernes behov og områdets nuværende tilbud. Opdagelserne munder foreløbig ud i produktudvikling blandt lokale overnatnings- og spisesteder, som er gået i samarbejde om at udbyde et Camønomåltid til vandrernes rygsække eller morgenmad til turen. Og i december besluttede to lokale iværksættere at lave Camønobureauet, som kommer til at udbyde pakkerejser, bagagetransport og vejledning til vandrere. Således har Camønoen opnået en af sine drømme; at skabe nye arbejdspladser.

En anden fysisk markør er Camønoens Dark Sky observatorium, som ifølge planerne kommer til at ligge på Naturstyrelsens grund på Gurkebakken på Østmøn. Observatoriet er udformet som en rund ring i flere etager. Bygningen lukker sig om observatorierummet i midten, som indrammer stjernehimlen, når man befinder sig inde i bygningen. Bygningens form understreger Camønoens fortælling om fællesskab og fordybelse. Observatoriet er samtidig en hilsen til Dark Sky projektet, som via Camønoen får et observatorium at formidle ud fra og lave ture til.

Camønoen var i 2015 i dialog med alle høringberettigede parter omkring observatoriet og fandt ud af, hvordan vi kan bakke hinandens projekter op. Dansk Naturfredningsforening vil f.eks. gerne fokusere på endnu bedre forhold for flora og fauna. Og med den viden skrev Camønoens arkitekter et kalkunderlag og insekthoteller ind i projektplanen. Det er en bevidst intention i Camønoen, at vi ønsker at bidrage til at indfri i forvejen eksisterende planer og ønsker.

Skiltning er også en del af Camønoens fysiske infrastruktur. 2015 blev brugt på at registrere og beslutte afmærkningen af rute og til at tegne Camønoens logo i samarbejde med en lokal grafiker. Logoet tager udgangspunkt i bænken og kommer til at pryde skiltene på rutens 175 km samt naturligvis Camønoens kommunikation og markedsføring.

Den fysiske infrastruktur kommer også til at omfatte Camønomodtagelse og et cityshelter på Møns Museum. Møns Museum er velkomstcenter for Camønoen.

Studerende fra CELF i Nykøbing Falster arbejder med at bygge Camønobænkene

Den kommunikative infrastruktur

Den kommunikative infrastruktur bliver tilrettelagt på forskellige platforme og med forskellige greb; hhv. formidling, markedsføring og PR.

Camønoen har i 2015 forberedt Camønoens hjemmeside, hvor vandrere kan købe vandrekort, booke overnatning og holde sig orienterede om, hvad der foregår på Camønoen. Derudover er der blevet arbejdet med rutens vandrekort og forbedringer af ruten. Et vigtigt greb i hele den kommunikative infrastruktur er HUB-funktionen, der betyder, at vi hele tiden henviser videre til nye spændende oplevelser eller til viden. Dette greb gennemføres både på hjemmesiden, i Camønoens app og på Camønopausernes informationsskilte.

Markedsføringen er i 2015 foregået på en midlertidig hjemmeside og på Facebook, hvor Camønoen har opnået et meget aktivt netværk af følgere på små 2000 personer. Et opslag bliver typisk liket mellem 50 og 250 gange, delt mellem 10 og 60 gange og bliver set af op til 15.000 mennesker.

Facebook giver en god fornemmelse af væksten i antallet af følgere og et godt grundlag for kontakt med stadig flere mennesker. Facebook er også blevet brugt til at dele vandrernes vandreerfaringer og til at sælge events på Camønoen, f.eks. Kend din Ø.

Vi har gennemført to Kend din Ø arrangementer på Møns Museum i 2015 med kulturhistoriske foredrag, mad, fællesskab og sidste nyt om Camønoen for lidt over 100 gæster. Arrangementerne blev gennemført for fulde huse. Der bliver holdt yderligere to Kend din Ø aftener i 2016.

I 2015 har Camønoen taget en række digitale hjælpemidler i brug for at styrke kommunikationen. Camønoens nyhedsbrev kom på MailChimp og tilmeldingslisten blev øget fra små 100 til omkring 300 på få uger. Camønoens arrangementer kom på E-billet, hvilket lettede arbejdsgangen for alle medarbejdere og gjorde arrangementerne mere tydelige for interesserede.

Venlighedens infrastruktur

Venlighedens infrastruktur handler først og fremmest om at skabe og kompetenceudvikle et aktivt netværk af ildsjæle, der kan og vil tage imod vandrerne på Camønoen med venlighed, smil og åbne arme. Det er netværket, der driver Camønopauerne, overnatningsstederne, bagagetransporten mm., og det er netværket, der fortæller om livet, naturen og kulturhistorien ude på ruten. Opbygningen af netværket har haft højeste prioritet og haft karakter af mange, spændende møder med mennesker på hele Møn, Nyord og Bogø.

Nogle af de mange mennesker, Camønoen har kontakt med, har ønsket også at arbejde med projektets realisering. Flere frivillige kræfter har tilbudt deres hjælp og er undervejs blevet en del af Camønoens projektorganisation.

Camønoen er for alle. Det er vores ønske, at den giver mening for flest muligt og at den bliver brugt som løftestang for alt fra uddannelse og jobskabelse til social forankring og forretningsidéer. Det er også en del af venligheden.

I 2015 blev der gennemført en uddannelsespraktik i informationsvidenskab i Camønoens regi. Der blev etableret en virksomhedspraktik, som nu har resulteret i to nye jobs i Camønobureauet. Og en specialestuderende bruger Camønoprojektet som baggrund for sit speciale i materiel kulturdidaktik. Camønoen forgrener sig også ud over vandrerutens område. Vi har i 2015 haft kontakt med ildsjæle i alle dele af landet, vi har fungeret som rådgivere for et andet vandreprøje i Nordsjælland, holdt adskillige foredrag om projektet, f.eks. for 250 svenske pilgrimme i Maribo Domkirke, gået i dialog med lokale præster og meningsrådene og igangsat et samarbejde om at udbyde pilgrimsvandringer og fordybelse for vandrere fra ind- og udland, gået i dialog med patientforeninger om vandringer for særlige grupper og skabt samarbejde med Handicaprådet om at tilbyde ture for handicappede.

Camønoen er for alle

Middelalderby Stege

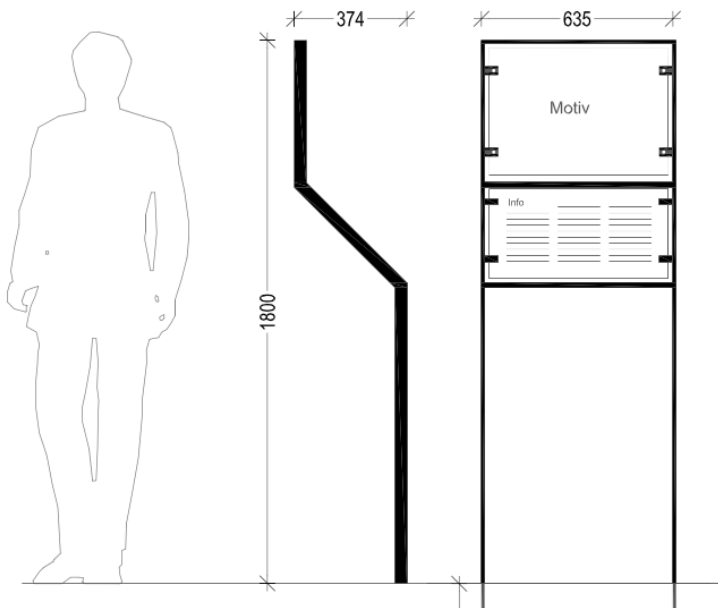
Stege by, som den ser ud i dag, er grundlagt i middelalderen. Byens plan, kirke, voldanlæg og den ikoniske Mølleport har overlevet alle tider siden da. Med projektet 'Middelalderby Stege' fortæller museet i samarbejde med kommunens byplanlæggere og lokale arkitekter historien om de bevarede bygninger fra middelalderen men også historien om de bygninger, der ikke længere er synlige. Blandt andet bliver Stege Borg, som lå der, hvor Netto ligger i dag og Rådhuset, der lå midt på Store Torv, synlige i projektets formidling. Projektet indvies den 18. juni 2016 med formidling på følgende platforme:

Skilte og augmented reality i byrummet

I byrummet vil man møde fem mandshøje skilte, der er sat op ved udvalgte hot spots fra middelalderen. De fem hot spots er Mølleporten, voldanlægget rundt om byen, adgangen til byen fra havnen, Rådhuset og Stege Borg. Skiltene viser ved hjælp af tegninger på glasplader, hvordan de fem steder har set ud i middelalderen. En kort tekst på dansk, tysk og engelsk forklarer, hvad det er, man ser.

Ét skilt skiller sig ud fra de andre. Det er skiltet på torvet. På glaspladen vil man kunne se det rådhus, der lå på torvet i middelalderen, og som siden er blevet gravet ud af museets arkæologer. Aktiverer

man en app på sin telefon vil man desuden kunne se Valdemar Atterdags ridderturneringsbane, som har ligget der, hvor Storegade nu er. Det fysiske skilt fungerer som ankerpunkt for app'en, sådan at man ser den middelalderlige virkelighed præcis der i det nutidige bybillede, hvor det har været. App'ens teknik er augmented reality. Skiltene og app'en med augmented reality udgør tilsammen muligheden for en byvandring med middelaldertema.

Fem skilte i Stege By viser og forklarer, hvordan byen har set ud i middelalderen. Skiltene bliver udformet med The Heidentor Sign som forbillede

Udstilling

Hovedgenstanden i museets udstillingsafsnit om Middelalderby Stege er et stykke bolværk fra Stege Borg. Bolværket er blevet taget op under en udgravning og konserveret, men det har aldrig været udstillet. Det er helt unikt, både fordi det er velbevaret, men også fordi det har været del af en - i ingeniørmæssig henseende - meget imponerende konstruktion. Udstillingen vil også vise en masse andre, dog noget mindre, fund fra Stege borg og fra udgravninger andre steder i Stege. Det er ikke kun i Stege, men også byens opland, at middelalderen har sat sine tydelige fodspor. Middelalderby Stege fortæller også historien om kirkerne, spedalskhedshospitalet og andre spændende steder rundt om byen. I udstillingen vil et afsnit handle om Elmelundemesteren, der udsmykkede kirkerne i Keldby, Elmelunde og Fanefjord med kalkmalerier. Kalkmalerierne er verdenskendte for deres kvalitet og udtrykskraft. Til middelalderafsnittene i udstillingen produceres et katalog.

Pilgrimsvandringer

Pilgrimsvandringer er vandringer i kulturlandskabet, der forbinder Middelalderbyen Stege med de mange spændende steder fra middelalderen, der er i Steges opland. Pilgrimsvandringer var meget udbredte i middelalderen, hvor konger og gejstlige rejste ned gennem Europa til Jesus' grav og til paverne i Rom og Avignon. Pilgrimsvandringerne på Møn har efter middelalderlig tradition et religiøst indhold. De begynder eller slutter i en kirke med messe eller sang. I 2015 blev der afholdt testture med

udgangspunkt i Keldby Kirke. Kirken er bygget i middelalderen for almisser fra pilgrimme og er udsmykket af Elmelundemesteren. Pilgrimsvandringerne åbner Palmesøndag den 20. marts 2016, og det er planen, at der skal være pilgrimsvandring hver år i påsken i samarbejde med øens kirker og menighedsråd.

Den 25/2-2015 blev "Bronzestien" indviet på Køge ås. Stien er en rute gennem det naturskønne område på Åsen, undervejs på ruten er der opstillet skilte med spændende historier om områdets gravhøje og om bronzealderen generelt. Gårdsdagens indvielse var et stort tilløbsstykke, med omtrent 200 deltagere på den guidede tur på stien. Undervejs gav museets medarbejder en række mindre foredrag om bronzealderen. Slutteligt kunne de deltagende få en kop kaffe samt et stykke "gravhøjskage". Stien er blevet til i et samarbejde mellem Køge Kommune og Museum Sydøstdanmark.

600 års byvandring

Det er de færreste byvandring, der kræver at man står stille. Men fra fredag d. 9. oktober var det tilfældet i Vordingborg. Her indviede kommunen en slags stationær byvandring, midt på Slotstorvet. Der er tale om en fem trekantede fotosøjler, der fortæller om byen før og nu, som et led i fejringen af Vordingborgs 600-års købstadsjubilæum.

Her kan man se byens kvarterer, som de tager sig ud i dag, se billeder af hvordan de var engang og læse om den udvikling, den evigt forandrende købstad har været igennem de sidste seks århundreder. Det er var Vordingborg kommune, der har taget initiativet til udstillingen, der består af et lille udpluk fra den fyldestgørende jubilæumsbog om byens historie, *Byen ved borgen*, som udkom til december.

De fem søjler er designet og produceret af museet og vil blive anvendt til formidling af kulturarv og historie i Vordingborg Kommune i årene der kommer. I 2016 således af middelalderhavnen(Nordhavnen).

Undervisning

Museum Sydøstdanmark har en ambitiøs strategi for undervisning på alle niveauer fra børnehaveniveau til ungdomsuddannelserne. Museerne som institutioner er kendt for at tilbyde undervisning om den lokale historie og højtidernes traditioner. Det er undervisningsaktiviteter, som museet vil blive ved med at tilbyde. Det vil vi bruge 40% af vores kræfter på. De øvrige 60% af vores kræfter vil vi bruge på at udvikle undervisningstilbud, der sigter på at uddanne landets børn og unge til at kunne håndtere fremtiden. Fremtiden kræver af de opvoksede generationer, at de skal etablere en ny klima-balance på jorden, at de skal redefinere den finansielle sektor, forny velfærdssamfundet og reflektere demokratiet. Det er store opgaver, som kræver global indsigt, metarefleksion og evne til at arbejde i skabende fællesskaber. International forskning peger desuden på, at børn og unge i en hyperkompleks verden har brug for en høj grad af selvtro for at kunne holde kursen og navigere i forhold til andre. Konkret handler det om at kunne erfare med kroppen, have udpræget empati og etik, at kunne opsøge feedback samt at kende konteksternes betydning for egne kompetencer og egen trivsel.

Vi mener, at museets dybe, historiske viden er et unikt råstof i uddannelsen af fremtidens børn og unge. Desuden er museet som alternativt læringsrum et oplagt sted at arbejde med andre didaktikker end dem, børn og unge bliver mødt af i skolen. Foruden den daglige undervisningspraksis på museet vil vi dele vores didaktiske erfaringer og vores viden om fremtidens kompetencer med kolleger nationalt og internationalt.

Museets undervisningsstrategi relaterer sig til museumslovens §1:

Undervisningsmål:

At give børn adgang til og viden om kulturarven med det mål, at gøre dem fortrolige med dansk kultur og historie, bidrage til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremme deres alsidige udvikling.

At skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst (jf. Folkeskolens formål §1). At give unge adgang til og viden om kulturarven med det mål at bidrage til deres almindelse og personlige udvikling. (jf. love om formål for de gymnasiale uddannelser).

Den åbne skole er ved at blive implementeret i grundskoler og kommuner, og museet er en aktiv samarbejdspartner. I alle undervisningstilbud på Museum Sydøstdanmark tager vi højde både for de fagmål og kompetencemål, som er en del af Skolereformen. Desuden deltager museets skoletjenestemedarbejder i alle relevante netværk omkring skole og kultur.

Skoletjeneste Museum Sydøstdanmark

Skoletjenesten har haft et produktivt år i 2015. I alt 265 skoleklasser har brugt museets undervisningstilbud. I 2014 var tallet 115 klasser. 177 klasser er blevet undervist af museets egne undervisere. 88 klasser har benyttet sig af muligheden for at undervise selv ved hjælp af de e-ressourcer, museet stiller til rådighed.

Målsætningen om at have aktive undervisningsforløb på afdelingerne i Næstved og Vordingborg samt nye undervisningstilbud på Møn og i Køge lykkedes allerede i begyndelsen af året, hvor museets samlede undervisningstilbud blev udgivet i undervisningskataloget: Opladning. Op til åbningen af Køge Museum i juni blev der udviklet e-ressourcer til de nye undervisningstilbud i udstillingen "Krudtbrødre - mod har ingen alder". Og umiddelbart efter kunne Skoletjenesten også udgive e-ressourcer til undervisningstilbuddet Blue Blood Academy på Danmarks Borgcenter. Skoletjenestens

mål er blev nået uden at ansætte yderligere en formidler.

Blue Blood Academy

Blue Blood Academy er Danmarks Borgcenters undervisningstilbud til unge mellem 12 og 18 år. Et besøg i Blue Blood Academy er et besøg i magtens centrum, og det ideelle formål med undervisningen er at forberede de unge mennesker til selv at kunne deltage reflekteret i demokratiet, når de bliver myndige. Blue Blood Academy er en kombination af iPad-teknologi og didaktik baseret på de 7 læringsstile. Hidtil har et forløb i Blue Blood Academy taget 4 timer og kostet 1800 kr. Færre end forventet har brugt undervisningsforløbet. En rundspørge pegede på, at forløbet både var for langt og for dyrt, så derfor har vi i 2015 udviklet to forløb på 2 timer, der koster 900 kr. Det ene forløb handler om Biskop Absalon og det andet om Valdemar den Store. Det har vist sig at være en fornuftig disponering. De korte forløb blev introduceret i august måned og siden da er der kun blevet bestilt ét 4-timers forløb. Alle øvrige forløb har været 2-timers forløb.

Til Blue Blood Academy hører en introduktionsfilm: "Spillet om magten" og en hjemmeside. I 2015 er hjemmesiden blevet udbygget betydeligt med e-ressourcer til lærere, der enten vil undervise selv i Danmarks Borgcenter eller forberede klassen på et forløb i Blue Blood Academy.

Udvikling af e-ressourcer

I 2015 har vi arbejdet med at sikre grundskolens lærere gode muligheder for at varetage undervisningen selv. Der har været en stigende efterspørgsel på gode e-ressourcer, som vi i 2015 har kunnet imødekomme på Køge Museum og på Danmarks Borgcenter.

De tre nyudviklede undervisningstilbud til udstillingen: "Krudtbrødre - mod har ingen alder" på Køge Museum er alle udbudt både som traditionelle undervisningsforløb, hvor en af museets undervisere varetager undervisningen og som 'undervis-selv-forløb'. På museets hjemmeside kan de lærere, der foretrækker at undervise selv, sætte sig ind i udstillingens indhold via små film og tekster samt få inspiration til, hvordan de skal undervise i udstillingen. Se e-ressourcerne på dette link: <http://www.koegemuseum.dk/da/undervisning>. Ligeledes er Blue Blood Academys hjemmeside blevet udbygget med et varieret og spændende materiale bestående af film, historiske kilder og formidlingstekster, som lærere og deres udskolingselever kan bruge som e-ressourcer eller som forberedelse til et besøg på Danmarks Borgcenter. Se hjemmesiden på dette link: <http://www.danmarksborgcenter.dk/da/en-dag-paa-borgen/valdemar-den-store>.

E-ressourcerne på de to museers hjemmesider er samtidig en forberedelse til et stort samarbejdsprojekt med Apples platform iTunes U, der bliver den fremtidige platform for Museum Sydøstdanmarks e-ressourcer. Projektet igangsættes i 2016.

Samarbejde med kulturtjenesterne

Skoletjenesten samarbejder med Kulturtjenesterne i Køge og på Sydsjælland. Museet er repræsenteret blandt 'kulturambassadørene', og museets undervisningstilbud bliver markedsført på Kulturtjenestens hjemmeside: kulturtjenesten.dk (Sydsjælland) og i det trykte katalog (Køge). Kataloget for Kulturtjenesten i Køge kan ses på dette link: <http://www.koege.dk/borger/Kultur-og-fritid/Kultur--og-fritidstilbud/Kultur-og-idraet-til-boern/Til-skoler.aspx>. Skoletjenesten har deltaget i koordinerende møder og været rundt og fortælle om vores skoletjenestetilbud. Det har resulteret i både skolebesøg på Danmarks Borgcenter og Møns Museum samt et 'ud af huset arrangement', hvor

Væbnerskolen rykkede ud til en SFO i Nørre Alslev.

Lejrskolesamarbejde

I 2015 har Danmarks Borgcenter som noget helt nyt etableret et lejrskoletilbud i samarbejde med Geocenter Møns klint, Møn is og Vandrerhjemmet i Vordingborg. Tilbuddet er en lejrskole på 3 dage, hvor eleverne besøger Danmarks Borgcenter den første dag og Geocenteret og Møn Is den næste. Tredje dag tilbringer de på vandrehjemmet. På Danmarks Borgcenter bliver skolerne tilbudt at opleve borgen med iPad guiden samt at komme i træning som riddere i borgcenterets undervisningstilbud "Væbnerskolen". Borgcenterets undervisere får stor ros lejrskoletilbuddet, både ift. håndtering og indhold. I 2015 blev der gennemført 11 lejrskolearrangementer, og 2016 tegner også til at blive et godt lejrskoleår.

Væbnerskolen er et af de mest populære undervisningstilbud på Danmarks Borgcenter. Ridder John underviser under mottoet: Den, der stræber efter de gyldne sporer, er allerede ridder i hjertet!

Undervisningstilbuddene på Museum Sydøstdanmark i 2015

Børns liv og rettigheder - i dag og i 1700-tallet (3.-6. klasse, Køge Museum)

Krudtdrengene Jens og Pelle er hovedpersoner i Køge Museums nye udstilling for børn: "Krudtbrødre - en udstilling om den største eksplosion i Køges historie". I udstillingen følger vi de to drenge på den skæbnesvangre dag, hvor det skib, de arbejder på, sejler ud for at kæmpe mod svenskerne i Køge Bugt. Udstillingen benytter sig af film, lyd og eksploderede ting fra linjeskibet Dannebrog, som arkæologer har fundet i Køge Bugt.

På museet begynder undervisningen med fortællingen "Krudtbrødre". Eleverne får hver en iPad og hører fortællingen, mens de oplever udstillingen. Når eleverne har lært krudtbrødrene Jens og Pelle at kende, mødes vi i hængekøjerne på 2. sal og stiller skarpt på børns liv og vilkår i 1700-tallet.

I samarbejde med Red Barnet anbefaler vi, at eleverne før museumsbesøget arbejder med undervisningshæftet: "Børns rettigheder", som handler om Børnekonventionen og børns rettigheder i dag. Hvis eleverne har indsigt i børns rettigheder i dag, når de besøger museet, vil de have optimale forudsætninger for at forstå forskellen på nu og før. Hæftet er gratis og kan bestilles i klassesæt på megafonen.redbarnet.dk

Undervis selv! På hjemmesiden: koegemuseum.dk er der lærervejledning med ideer, indhold, film- og lydclip, så du kan blive klædt godt på, hvis du foretrækker at undervise selv. Husk at fortælle os, at I kommer og at bestille iPads på undervisning@museerne.dk, så vi kan forberede jeres besøg.

Helt eller ej? – Iver Huitfeldt og søslaget i 1710 (7.-10. klasse, Køge Museum)

Kommandør Iver Huitfeldt tog to skæbnesvangre beslutninger den 4. oktober 1710. Han sejlede ene skib ud mod den svenske flåde i Køge Bugt, og han kastede anker i stedet for at flygte, da hans skib, Dannebrog, begyndte at brænde. 600 mand døde, da skibet eksploderede. 9 overlevede. Iver Huitfeldt er en af Danmarks store søhelte! Men hvordan kan det egentlig være? I udstillingsforløbet "Helt eller ej"? kigger vi nærmere på, hvordan Iver Huitfeldt blev den helt, han er. Først får eleverne hver en iPad og oplever fortællingen: "Krudtbrødre", mens de ser udstillingens mange eksploderede ting fra linjeskibet Dannebrog.

Iver Huitfeldt er en af hovedpersonerne i "Krudtbrødre". I fortællingen følger vi ham på den skæbnesvangre dag i oktober, hvor den svenske flåde uventet dukker op i horisonten. Efter "Krudtbrødre" samles vi i udstillingens hængekøjer, hvor vi ser nogle små film om Iver Huitfeldt og om, hvordan han blev en nationalromantisk helt. Bagefter skal eleverne drøfte om Iver Huitfeldt i deres øjne er en helt eller ej.

Undervis selv! På hjemmesiden: koegemuseum.dk er der lærervejledning med ideer, indhold, film- og lydclip, så du kan blive klædt godt på, hvis du foretrækker at undervise selv. Husk at fortælle os, at I kommer og at bestille iPads på undervisning@museerne.dk, så vi kan forberede jeres besøg.

Rollinger i røg og damp (0.-2. klasse, Køge Museum)

Rollinger i røg og damp er lærende leg, fysisk aktivitet og kreativ udfoldelse for drenge og piger. Det foregår i museets værksted og på legepladsversionen af Dannebrog-vraget fra Køge Bugt.

Legepladsen er en del af udstillingen "Krudtbrødre" på Køge Museum, der handler om Dannebrogens forlis i 1710.

I den danske flåde i 1700-tallet arbejdede børn helt ned til 8 års alderen side og side med de voksne på de enorme skibe. Men hvordan var en hverdag med krudt, kanoner og søslag? Og hvordan smager besøg?

Med udgangspunkt i fortællingen om kruttdrengene Jens og Pelle får I en grundig oplæring i at lade kanoner, løbe efter krudt, slæbe slungebaljer og meget mere.
Kom og vær med, det bliver sjovt!

Hver dag er en vigtig dag! (Alle klasser, Køge Museum)

Den 4. oktober 1710 forliste linjeskibet Dannebrog i kamp mod svenskerne. 600 døde. 9 overlevede. Køge Museums interaktive udstilling fortæller om den skæbnesvangre dag. I fortællingen er skibets kommandør Iver Huitfeldt og kruttdrengene Jens og Pelle vores hovedpersoner. For dem var den 4. oktober 1710 en helt afgørende dag, men hver dag er en vigtig dag. Med kampagnen "Hver dag er en vigtig dag" sætter Køge Museum fokus på hver dags særlige betydning. Vi inviterer alle børn og unge i Køge til at skrive dagbog den 4. oktober 2015, præcis 305 år efter Dannebroges forlis. Dagbogsfortællingerne kan være tekst, billeder eller film. Dagbogsfortællingerne sendes til museet senest den 4. november. Museet sammensætter en lille udstilling af udvalgte bidrag. Udstillingen kan ses på museet fra den 4. januar. Kombinér evt. et besøg i udstillingen med et af museets undervisningstilbud.

Hør fordums tiders klang! (0.-2. klasse, Møns Museum)

"Hør fordums tiders klang!" er middelalderen levendegjort gennem sang, musik og sanglege. Klædt i middelalderdragt og med en kurvfuld af historiske musikinstrumenter fortæller Instrumentmagerens Kone om livet i middelalderen. Sang, musik og sanglege bliver her brugt til at levendegøre børnenes forestilling om en svunden tid. Klangen fra musikinstrumenterne hjælper til.

Historiske musikinstrumenter (3.-10. klasse, Møns Museum)

Hør fordums tiders klang med historiske musikinstrumenter. Klædt i middelalderdragt og med en kurvfuld af historiske musikinstrumenter fortæller Instrumentmagerens Kone om hvert enkelt instruments historie, viser hvordan det fungerer og spiller på det. Børnene bliver inviteret ind i det musiske univers gennem sang og dans.

Kalkmaleriværksted (5.-7. klasse, Møns Museum)

I kalkmaleriværkstedet bliver kalkmaleriernes spændende verden formidlet til børn gennem fortælling og værkstedsundervisning. Børnene får mulighed for at male kalkmalerier, som man gjorde i middelalderen.

Undervisningen består af to dele:

1. del er et oplæg om kalkmalerierne, og den verden de blev til i. De handler om motiver, symboler, de omrejsende malere og om livsvilkår i middelalderen.
2. del er en praktisk del, hvor børnene efter en kort introduktion om farver og teknikker selv prøver kræfter med at male kalkmalerier. Ligesom i middelalderen foregår det på kalkede gipsplader med farvepigmenter oprørt i æggeghvider. Det er vores erfaring, at børnene gennem den kunstneriske proces får øjnene op for kalkmalerier på en helt ny måde.

Dilemmaforløb (5.-9. klasse, Næstved Museum)

Er du inde i varmen? Om at være udsat før og nu

Danmarks ældste fattighospital ligger i Næstved. Helligåndshuset blev bygget i 1300-årene. Murede nicher, som er synlige i Kirkesalens mure, linker os direkte til middelalderens mennesker: de fattige syge, fattige gamle og den helt særlige gruppe af forældreløse børn, som blev plejet i huset.

Hver niche indeholder et dilemma, som eleverne skal forholde sig til. ved at undersøge kilderne tager vi på en rejse fra middelalderen til i dag og stiller os selv spørgsmålet: Hvad vil det sige at være udsat? ved at stille det spørgsmål, er det målet, at eleverne også bliver i stand til at se sig selv som historieskabte og historieskabende. samtidig øger det deres omverdensforståelse og får dem til at reflektere over deres egen kulturelle kontekst.

Vandring i Næstveds historie (3.-9. klasse)

Velegnet som introforløb til middelalderen!

på turen gennem Næstveds gader møder vi hele Danmarks middelalderhistorie. stormænd, munke, håndværkere og fattige – alle har de sat sig spor i vores by. Nogle kender vi ved navn: Valdemar Atterdag, Margrete 1. og Peder Syv. Andre giver sig til kende gennem overleverede kilder: rådmanden, skomageren og fattige hittebørn.

Den røde tråd på turen er de helt unikke middelalderbygninger, som er bevaret i Næstved. eleverne får grundlæggende viden om middelalderens samfund og struktur.

Væbnerskolen (Alle klasser, Danmarks Borgcenter)

Væbnerskolen er en meget fysisk aktivitet for både drenge og piger.

Middelalder, riddere til hest, skønjomfruer og onde drager hører uløseligt sammen. Men hvordan blev man ridder? Hvad lavede pigerne? og hvem var dragen? Med udgangspunkt i eventyret om Sct. Jørgen og dragen får I en grundig basisuddannelse i kampteknikker med forskellige våben, eksercits og ridderdyder.

Og husk! Den, der stræber efter de gyldne sporer, er allerede ridder i hjertet! alle, der overlever, får ridderslaget! de voksne må regne med at blive inddraget.

Blue Blood Academy (6.-9. klasse, Danmarks Borgcenter)

Blue Blood Academy er undervisning om middelalderens borge, konger og magt for unge fra 12-19 år. undervisningen er tilpasset den enkelte klasse, både indholds- og niveaumæssigt. når I forlader akademiet, er I meget klogere på magt, middelalder, historisk metode - og på jer selv!

I Blue Blood Academy sætter vi fokus på magt. Vi tager udgangspunkt i vores egen tid og den magt, vi selv kender fra familien, skolen, medierne og de politiske systemer. Med magtbrillerne på dykker vi ned igennem et hul i tiden - til middelalderen. vi har studeret alle de gamle kilder og fun- det oplysninger, der bringer os helt tæt på middelalderens ikoniske konger og dronninger - nogle af det danske riges mægtigste herskere nogensinde. de var Danmarks mest magtfulde mænd og kvinder, men de var også mennesker. og ere gange i livet traf de svære valg, som i dag er uudforskede gåder. I Blue Blood Academy inviterer vi jer til at forske i gåderne. I skal undersøge udvalgte kilder, studere ægte ting fra middelalderen og gå på opdagelse på borgen. Ingen ken- der det endelige svar på gåden, men til sidst skal I vægte de mange ledetråde, I har fundet undervejs og sammen nde det mest sandsynlige svar. Et undervisningsforløb indeholder:

1. en introduktion til magten og middelalderen i Blue Blood Academy. Undervisningsmetoden er refleksiv samtale og visning af Blue Bloods introduktions lm om "Spillet om magten".
2. et besøg på borgens terræn og i Danmarks Borgcenters udstilling. undervisningsmetoden er gruppearbejde med Blue Bloods ipad-gåder. Gåderne går helt tæt på middelalderens konger og dronninger og er didaktisk bygget op med udgangspunkt i de syv læringsstile.
3. En afslutning, hvor gåderne finder sine løsninger, og vi sammen reflekterer de historiske arbejdsmåder. Undervisningsmetoden er refleksiv samtale.

I Blue Blood Academy har læreren mulighed for at være sammen med sin klasse på en anden måde end i dagligdagen; enten som deltager eller som elevernes medspiller.

Storm på borgen (0.-5. klasse, Danmarks Borgcenter)

Storm på borgen har ikke noget med kraftig blæst at gøre, men derimod gedigen belejringskrig, når den er bedst. Vordingborg var en af Danmarks stærkeste borge i middelalderen, den er faktisk kun blevet indtaget 2 gange, de andre gange var lidt snyd! Vi skal se den spritnye animation "Under belejring" i Gåsetårnet, høre om Christoffer den anden, den kullede greve og svenskere med total dødsforagt, og så skal vi selvfølgelig selv storme borgen.

Kongespejlet (0.-5. klasse, Danmarks Borgcenter)

Hersker i middelalderen

Kongespejle er bøger, der giver kongen gode råd om, hvordan han styrer riget til gavn for ham selv og hans undersåtter. Når kongen holder spejlet op foran sig, er det meningen, at han ikke bare ser et spejlbillede af sig selv, men også et billede af hele rigets tilstand. Vordingborg var kongens mægtigste borg i middelalderen. Her blev truffet vigtige beslutninger for riget, som k betydning også for det Danmark, vi kender i dag.

vi følger kongens veje rundt på borgen og prøver - med udgangspunkt i borgens dramatiske historie, kongespejlene og den viden, I bringer med jer - at få et indblik i, hvad det ville sige at være hersker i middelalderen. vi har for øvrigt et spøgelse på borgen. Det var en konge, der traf en forkert beslutning, men det taler vi helst ikke om!

Kong Valdemars ridt (3.-5. klasse, Danmarks Borgcenter)

et stjerneløb på Vordingborg - cooperative learning

Kong Valdemar Atterdag var en af danmarkshistoriens vigtigste og største konger. Han regerede Danmark med hård hånd fra 1340 til 1375. Kongens mest berømte borg er Vordingborg, som han byggede om til en mægtig pragtborg.

selvom det er mange hundrede år siden Valdemar Atterdag døde og blev stedt til hvile her på borgen, så siges det, at han stadig spøger på Vordingborg! Kong Valdemar Atterdag var nemlig en stor konge, så mægtig at han siges at have modsagt selveste Gud. Men dét slipper man ikke godt fra! Derfor er Kong Valdemar Atterdag dømt til for evigt hver nat at ride fra Vordingborg til Gurre slot. Med sig har han alle sine jagthunde. Det er ganske vist!

"Kong Valdemars ridt" er et lærerigt aktivitetsløb med masser af tempo og faglig udfordring. Ikke mindst kommer I hele vejen rundt om Vordingborgs unikke og fantastiske historie. Bogstaveligt talt! – og hvem ved? Måske løber Atterdag med!

På herrens mark (0.-5. klasse, Danmarks Borgcenter)

I middelalderen betød Herrens Mark den del af verden, der var omvendt til kristendommen. Når vi er på Herrens Mark i dag betyder det, at vi er rådvilde og ikke kan finde hoved eller hale på en sag.

Begge betydninger er på en måde rigtige. Det synlige bevis på Herrens Mark - på borgen i Vordingborg - er ruinerne af Sankt Andreas´ Kirke. I kirken kunne man blive gift, døbt og begravet, men man kunne også få svar på svære spørgsmål som: Hvordan er livet efter døden? Hvordan ser der ud i himmelen? Og er det rigtigt at dem, der lyver kommer i helvede og bliver knebet i tungen med gloende tænger? Med udgangspunkt i Sankt Andreas´ Kirke skal vi høre om tro og overtro, skeletter med mønter i munden, og så skal vi prøve en vaskeægte barnedåb, som den foregik i middelalderen, dog uden vand.

Festen mod fasten (0.-5. klasse, alle museer)

Dengang fastelavn var mere end s og ballade!

se godt på billedet fra middelalderen. Her kæmper den fede, festende mod den fattige, fastende.

Dysten gentages stadig i fastelavnslege. Også på museet i år!

vi fortæller om, hvordan fastelavn har udviklet sig fra at være en

alvorlig, katolsk højtid til nutidens børnefest. derefter deler vi klassen op i to af byens håndværkerlaug og dyster i klassiske fastelavnslege.
Til vinderne er der et "smørbrev" fra paven i Rom.

Højt fra træets grønne top (0.-5. klasse, alle museer)

Vi kender alle julesangen: "Højt fra træets grønne top", men hvem er Peter og Anna og alle de andre, der befolker sangen? Kom og mød dem og vær med til at pynte træets grønne top med historisk julepynt, som I selv laver. Vi serverer julekager til arbejdet.
Ps: vidste I at "Højt fra træets grønne top" også kan synges på melodien til "I en kælder sort som kul"?

Hit med historien

Udarbejdelse af undervisningsmateriale om Køge 1958-1973. Er et led i serien af undervisningsmaterialer, der hedder Hit med Historien. Det består af bøger (pt. 7) og hjemmeside om forskellige perioder af Køges historie. I forbindelse med projektet er der tale om brugerinddragelse, idet der altid er tilknyttet en børnekonsulentgruppe. Denne gang var det en klasse på Hastrupskolen i Køge. Bogen om Køge 1958-1973 behandler de nye tider, hvor der er fuld kraft frem og fremtiden tegner lys. Hvad sker der i Køge med mange nye boliger, kvindernes frigørelse, gæstearbejdere kommer til byens industrier, nye værdier i børneopdragelse og skolegang mm. Bogen blev udgivet i juni 2015 og præsenteret ved en festlig reception. Det er Claus Buttenschøn, der er forfatter til denne bog. Birte Broch er redaktør af hele serien. Museet bidrager med baggrundsoplysninger, kontakter, materiale, gennemlæsning samt deltager i styregruppemøder, hvor øvrig planlægning sker.
Det er et samarbejde med arkiv, bibliotek, museum og skolevæsen i Køge

Publikationsvirksomhed

Emne: Udgivelse af museets bøger

Formål: Målet er i at udbrede og formidle Museum Sydøstdanmarks forskning og samlinger og den viden, der opbygges blandt medarbejderne.

Der udgives en årbog for Museum Sydøstdanmark, en årlig forskningspublikation samt "Liv og Levn".

Vilkår og forudsætning: Der udgives som udgangspunkt kun fuldt finansierede bøger.

Intern ressourcestræk: Kulturarvsenheden.

Ansvarlig: Tine Nygaard

Handleplan:

2015:

Evaluering af museets første årbog og forskningspublikation samt produktion af årets publikationer

Årbog 2015

Årbogen 2015 indeholder 12 artikler, der tilsammen giver et indblik i museets arbejde i det forgangne år. Artiklerne har enten karakter af forskningsformidling eller orientering om museets igangværende og afsluttede projekter.

Jonas Christensen og Nanna Holm fortæller om de foreløbige resultater af udgravningen af vikingeborgen Borgring. Keld Møller Hansen fortæller om "Det Ny Holmegaard". Else Gade Gyldenkærne konkluderer på sine mange etnologiske interviews med medarbejdere fra Holmegaard Glasværk og Michael Kræmmer opsummerer sin phd-afhandling om møntfod og jordmål i

middelalderen. Af mere orienterende karakter er eksempelvis en kommenteret billedserie om tilblivelsen af de nye udstillinger i Køge Museum og en artikel om de mange imponerende Danefæfund, museet tager imod. Årbog 2015 udkommer 30. marts 2016.

Liv og Levn 2015

Liv og Levn 2015 indeholder en beskrivelse af de 10 designere, der i snart 300 dage, har været udstillet i Næstved Museums løbende udstilling i Boderne.

Byen ved Borgen

I 2015 havde Vordingborg 600-års jubilæum som købstad. I den anledning har vi udgivet en bog om byen, der omkranser den borg, vi har vores daglige gang på. Bogen hedder "Byen ved borgen", og er formet som en række nedslag i Vordingborgs 600-årige historie som købstad.

Bogen tager dig med på forskellige vandringer gennem byen, hvor fortællingerne vokser ud af pladser, bygninger, volde og tomter, som du møder på din vej. Du møder middelalderens by. Du møder de store arbejdspladser, der har præget byen gennem tiden: Jernbanen, Oringe hospital, kasernen, slagteriet og mange andre.

Og du møder kendte og ukendte vordingborgensere: Sygeplejersker, fabrikanter, byfogeder og borgmestre, jernbanearbejdere, apotekere, husholdningselever og brobissere.

Bogen er skrevet af Michael Kræmmer og blev udgivet på 600-årsdagen for Vordingborgs anerkendelse som købstad; nemlig 12. december 2015.

Oversigt: arrangementer, foredrag, omvisninger

Næstved Museum

- 03.02. Omvisning på glasmagasin, Sorø biblioteksklub (SUO)
- 19.02. Borgring. Næstved Museumsforening. (JC)
- 24.03. Fagligt oplæg, Næstved Museumsforening. (MBR)
- 04.04. Oplæsningsarrangement for børn i Oldtidsjagten
- 15.04. Fagligt oplæg, Næstved Museumsforenings generalforsamling. (MBR)
- 18.04. Omvisning på glasmagasin for Fynske Glasvenner. (SUO).
- 09.05. Omvisning på Glasmagasin for Holmegaard Glasværks venner. (SUO).
- 12.05. Holmegaard. (SUO)
- 12.05. Foredrag om Kähler, Ældresagen. (MBR)
- 26.05. Omvisning, 10 designere på 300 dage, Næstved Museumsforening. (MBR)
- 04.06. Omvisning 10 designere på 300 dage og byvandring, Sjællandske 28. juni
Mød designeren – Anja Kjær i samtale m. Mette Bruun
- 16.06. Byvandring Nykredit. (SUO)
- 28.06. Mød designeren – Anja Kjær, 10 designere på 300 dage
- 23.07–13.07. Fire Byvandringer i børnehøjde
- 08.08. Omvisning, 10 designere på 300 dage, IDA byg. (MBR)
- 21.08. Omvisning, 10 designere på 300 dage, ZBC. (MBR)
- 23.08. Mød designeren – Peter Svarrer i samtale m. Mette Bruun
- 27.08. Omvisning, 10 designere på 300 dage, Dansk Lærerforening. (MBR)
- 27.08. Omvisning, 10 designere på 300 dage, gruppe v. Henning Jensen. (MBR)
- 02.10. Kultur nat i Næstved. Helligåndshuset efter lukketid.
- 14.10. Høstmarked
- 29.10. Kähler Design - om at genopfinde sig selv som virksomhed og brand v/ CEO Jesper Holst Schmidt, Kähler Design
- 02.11. Byvandring, Næstveds middelalder. Næstved Gymnasium. (JU).
- 09.11. Foredrag om Vester Egesborg. Næstved Museumsforening. (JU)
- 01.12. Byvandring Næstved Gymnasium. (SUO).
- 05.12. Julemarked
- 07.12. Byvandring, Næstveds middelalder. Næstved Gymnasium. (JU).
- 10.12. Omvisning, Oldtid uden grænser. (KBP)

Danmarks Borgcenter

- 07-15. Vinterferie på borgen
- 28.03. Gåsetårnet – Under belejring
- 14.04. Danmarks Borgcenter. Ældre Sagen Gundsø. (BC)
- 20.04. Borg og by. Østfyns Museer (KMH)
- 25.04. Danmarks Borgcenter. Per Nielsen. (BC)
- 25.04. Byvandring i Vordingborg. (BC)
- 06.05. Danmarks Borgcenter. Medarb. VUC Storstrøm. (BC)
- 09.05. Danmarks Borgcenter. Per Kaas. (BC)
- 09.05. Danmarks Borgcenter. Jesper Hjerminde. (BC)
- 12.05. Danmarks Borgcenter. Innerwheel Næstved. (BC)

- 26.05. Danmarks Borgcenter. Robert Harvest m soldaterkammerater. (BC)
- 28.05. Danmarks Borgcenter. Tårnby Bladforening. (BC)
- 29.05. Danmarks Borgcenter. Parkinsonforeningen. (BC)
- 29.05. Danmarks Borgcenter. Vordingborg Kaserne. (BC)
- 04.06. 2 kulturnatsomvisninger i Vordingborg. (BC)
- 11.06. Danmarks Borgcenter. Kirketur Lyngby. (BC)
- 15.06. Offentlig omvisning i Vordingborg ifm. byjubilæet. (BC)
- 19.06. Danmarks Borgcenter. Hjerneskadefor. for Sydsjælland og Møn. (BC)
- 20.06. Danmarks Borgcenter. Rotary Nykøbing. (BC)
- 20.08. Danmarks Borgcenter. Lokalhistorisk Forening. Stubbekøbing. (BC)
- 21.08. Danmarks Borgcenter. Vordingborg Fysioterapi. (BC)
- 23.06. Sankt Hans tale. Vordingborg (KMH)
- 22.07. Open Air: All Inclusive
- 29.07. Open Air: Fasandræberne
- 05.08. Open Air: Kapgang
- 29.08. Danmarks Borgcenter. Skandinavisk Museumsforening. (BC)
- 03.09. Danmarks Borgcenter. Kriminalforsorgen. (BC)
- 24.09. Danmarks Borgcenter. Vagn Boberg. Lokalhist forening. (BC)
- 27.09. Koncert med David Francey
- 12.-16.10. Børn på borgen i efterårsferien
- 02.10. Danmarks Borgcenter. Sejlads med kommuners kulturfolk. (BC)
- 04.10. Danmarks Borgcenter. Næstved Museumsforening. (BC)
- 17.10. Danmarks Borgcenter. Byvandring i Vordingborg. (BC)
- 21.10. Danmarks Borgcenter. Psykiatrien Region. (BC)
- 30.11. Børnehjælpsdag (CJ)
- 06.12. Kongelige julecauserier (DWJ)
- 12.12. 600 års jubilæum, udgivelse af bog.

Møns Museum

- 15.02. Fastelavnsfest
- 15.03. Falsters Piben
- 09.05. Majfest
- 30.06. Tirsdagsmarked. De gode gamle dage.
- 07.07. Tirsdagsmarked. De gode gamle dage.
- 14.07. Historisk byvandring
- 14.07. Tirsdagsmarked. De gode gamle dage.
- 21.07. Tirsdagsmarked. De gode gamle dage.
- 29.07. Tirsdagsmarked. De gode gamle dage.
- 04.08. Tirsdagsmarked. De gode gamle dage.
- 15.08. Filmfestival.
- 24.09. Kend din ø aften 1
- 29.10. Kend din ø aften 2
- 16.10. Æblernes dag
- 14.11. Arkivernes dag

Køge Museum

- 19.02. Mosaikhækling. Kursus. (IC)
 19.03. Dragværk. Kursus. (IC)
 19.03. Køge Museums Venners generalforsamling
 27.05. Køge Kyst og arkæologien. (AKJ, JFJ, MRH, KP, TS)
 23.04. Knipling. Kursus. (IC)
 09.05. Byvandring i Køges middelalderby. (AKJ)
 27.05. Foredrag på Teaterbygningen. Museets arkæologer fortæller om fund i Køge Kyst området
 19.06. Museet åbnede
 23.06. Sankt Hans båltales i Herfølge. Ved Herfølge Kirke. (BB)
 01.07. Opmåling, tegning og formidling af brudekroner. (IC) Sammen med tegner Brita Vendt.
 02.-03.07. Fægtning i museumshaven
 08.07. Opmåling, tegning og formidling af brudekroner. (IC) Sammen med tegner Brita Vendt.
 11.07. Byvandring for et privat selskab. (BB)
 28.07.-01.08 Middelaldermarked i museumshaven
 07.-20.09. Golden Days – Hæng kulturarven til tørre
 08.09. Orienteringsmøde med Køge Maritime Modelbyggerlaug. (BB)
 04.10. Hver dag er en vigtig dag. Opfordring til skolerne
 10.10. Miniudstilling om undertøj gennem tiden
 10.10. Historielørdag. Køge Museums Venner
 13.10. Det er for børn, Charlotte Ring
 15.10. Det er for børn, Charlotte Ring
 02.10. Foredrag om Køge i 1960'erne. Spar Nord, realklassen fra 1965. (BB)
 24.10. Profilmøderarrangement på Køge Museum. (ASB, IC, KBP)
 29.10. Byvandring for deltagerne i årsmøde i Køge for Organisationen af Danske Arkiver (ODA). (BB)
 05.11. Fortæl om dit bryllupstøj. Arrangement i samarbejde med Køge Byarkiv. (IC)
 05.11. Rudesyning. Foredrag ved design- og håndarbejdsdagen. (IC).
 05.11. Indsamling af materiale til forskning i bryllupsdragter, læsesalen.
 08.11. Opmåling, tegning og formidling af brudekroner. (IC) Sammen med tegner Brita Vendt.
 12.11. Foredrag om Køges historie. Sædder Præstegård. (BB)
 18.11. Inge Christiansen og Brita Vendt tegnede og opmålte brudekroner
 05.12. Højt fra træets grønne top
 05.12. Markering af Iver Huitfeldts 300 års dag.
 13.12. Pop-up koncert ved "Udtilbens"

Foredrag andre steder end på museerne

- 02.02. Belysningens design og historie, Kyndelmissetale, Rønnebæksholm (MBR)
 24.03. Foredrag, Næstved Museumsforening (MBR)
 15.04. Foredrag, Næstved Museumsforenings generalforsamling (MBR)
 02.02. Belysningens design og historie", Kyndelmissetale, Rønnebæksholm (MBR)
 25.02. Galleri Dragehøj (Fensmark): Arbejdet med Holmegaard Glasværks Prøvesamling. (SUO)

- 12.03. Foredrag om magt og tegl for lærere på tekniske gymnasier. (DWJ).
- 15.03. Borgring. Historiske Dage Øksnehallen. (JC)
- 16.03. Borgring. Historisk Samfund Roskilde. (JC)
- 16.03. Folkeuniversitetet i Tåstrup: Næstved i tidlig middelalder. (SUO)
- 18.03. Oplægsholder ved internt arbejdsseminar vedr. en ny monografi om middelalderbyens arkæologi og historie. Århus Universitet. (JU)
- 18.04. Hillforts as fortified refuges. Nordic TAG 2015. (JC)
- 26.04. Kalkmalerier i Keldby Kirke, Camønoarrangement i kirken. (BC)
- 12.05. Foredrag om Kähler, Ældresagen. (MBR)
- 18.05. Workshop, Toftegård, Næstved, Museum Sydøstdanmark. Workshop for deltagerne i Toftegård-publikationen. (ASB, MKS)
- 19.05. Indlæg om forskning og ph.d.-uddannelser på Museum SØDK. Arkæologisk Stormøde, Næstved. (JU)
- 19.05. Megalitcenter i Ørslev. Ørslev lokalråd. (KMH)
- 25.05. Økumenisk gudstjeneste. (DWJ).
- 27.05. Færgen Ida, ved foreningen Idas Venners generalforsamling. (BC)
- 28.05. Kalkmalerier i Keldby Kirke, Camønoarrangement i kirken. (BC)
- 05.06. Grundlovstale om 100-året for den kvindelige valgret, i Øster Egesborg. (BC)
- 07.06. Rundvisning Borgring. Næstved Museumsforening.(JC)
- 15.06. Holmegaard. Næstved byråd (KMH)
- 16.06. Pilgrimsspor på Møn, Camønoarrangement i Magleby Menighedslokaler. (BC)
- 17.06. Hulgstad Byvandring Stege. (BC)
- 08-09.08. Weekend for amatørarkæologerne på Vasebækgård, hvor de hjalp med at solde materiale fra udgravningerne i Vordingborg (DN, MKS)
- 12.08. Symboler i dåbstøj. Foredrag ved Nordisk Dragtseminar. (IC)
- 13.08. Brudekroner fra Møn. Foredrag ved Nordisk Dragtseminar. (IC).
- 23.08. Kulturarvstur til Keldby Kirke. (BC)
- 25.08. Rundvisning Borgring. Castella Maris Baltici XIII. (JC)
- 02.09. 'House typology Revisited', Glasgow University. Oplæg ved EAA-konference (ASB)
- 05.09. Jungshoved Slot, Jungshoved Kulturdage. (DWJ).
- 17.09. Et tværsnit i tid og rum – tracégravningers potentiale. Oplæg ved landsbypuljens møde i Odense. (TV)
- 24.09. Stegeborg, Camøno-apetitvækker. (DWJ).
- 28.09. Borgring. Folkeuniversitetet København. (JC)
- 03.10. Oldtiden i Solrød. Vandretur med AOF. (MM).
- 04.10. Masnedø's historie, guidet tur ifm. Bygningskulturens Dag. (BC)
- 06.10. Klintholm Havns historie, guidet tur ifm. kommunalt arrangement. (BC)
- 07.10. Workshop, Toftegård, Næstved, Museum Sydøstdanmark. Workshop for deltagerne i Toftegård-publikationen. (ASB, MKS)
- 26.10. Foredrag om Strøby Egede graven. Historisk Samfund for Roskilde Amt. (KBP)
- 28.10. Gæstelærer vedr. bydannelse i vikingetid og tidlig middelalder. Saxo-Instituttet, Københavns Universitet. (JU).
- 29.10. Kirker på Møn, Kend-din-ø-arrangement på Møns Museum. (BC)
- 07.11. The Danish Castle Center. Estland. (KMH)
- 10.11. Borgring. Borup lokalråd. (KMH)
- 17.11. Køge bugt revisited. Oplæg på ODMs faglige møde i Kolding. (MM, MS & SV)
- 17.11. Køges østkvarter – resultater af de seneste udgravninger . Oplæg på ODMs faglige møde i Kolding. (AKJ)
- 17.11. En pæl gennem Køges Befæstning . Oplæg på ODMs faglige møde i Kolding. (JFJ, KP).

- 17.11. Indlæg om Vester Egesborg. Oplæg på ODMs faglige møde i Kolding. (JU)
- 22.11. Storstensgrave og myter. Kulturarvstur til Kong Asgers Høj. Sammen med Vordingborg kommune. (BC, BFJ)
- 24.11. Næstved Nordlige Omfartsvej. Præsentation ved delåbning af Næstved Omfartsvej. (JC)
- 26.11. Middelalderhaver, foredrag i Reenbergs gård. (DWJ)
- 26.11. Borgring. LOF Slagelse. (JC)
- 03.12. Omvisning, Borgring. Greve Gymnasium. (JU)
- 06.12. Kgl. julecauserier, middelalderjul. (DWJ).

PR, kommunikation og markedsføring

Organisering

Museets kommunikationschef har det overordnede ansvar for PR, kommunikation og markedsføring. Enheden består foruden kommunikationschefen af en grafiker, en markedsføringsmedarbejder og en fotograf.

Nettet og trykte medier

Museum Sydøstdanmark er på nettet og vil have en fortsat stærk digital tilstedeværelse. Viden søges i stadig stigende grad på nettet og via sociale medier, hvorfor museet naturligvis skal være markant til stede der.

Museerne.dk er museets hovedsite. Her skal alle praktiske oplysninger om museets organisation og forvaltning være tilgængelig. Museets faglige viden formidles via diverse platforme såsom Historisk Atlas, 1001-fortællinger og lignende relevante platforme. Museum Sydøstdanmark er desuden tilstede på en række eksisterende sociale platforme. Dette valg er foretaget af to grunde. For det første er disse platforme designet til at være attraktive og genkendelige og har et meget stort antal brugere. For det andet sparer museet ressourcer på at udvikle og vedligeholde egne platforme.

Blandt de vigtigste eksterne platforme, hvor Museum Sydøstdanmark er til stede, kan nævnes:

- Facebook
- Instagram
- Twitter
- Youtube
- Wikipedia

Hjemmesider, mobilsites og apps

Emne: Hjemmesider for Museum Sydøstdanmark, Næstved Museum, Køge Museum, Stege Museum og Danmarks Borgcenter. Udvikling af model for drift og vedligeholdelse af hjemmesider

Formål: At besøgende og interesserede let og overskueligt kan få information og viden om museets og dets attraktioner på alle digitale platforme (computer, mobil, tablet). Danmarks Borgcenter har fået ny responsiv hjemmeside, og der udvikles i den næste firårsperiode nye hjemmesider til museets afdelinger incl. subsites til udstillinger. Formålet er, at styrke hver enkelt attraktions profil, tilgængelighed og dermed også brugernes lyst til at besøge attraktionen. Hovedsiden for Museum Sydøstdanmark, www.museerne.dk, skal klart kommunikere organisationen, museets projekter og attraktioner. Attraktionssiderne er primært henvendt museumsgæster mens [museerne.dk](http://www.museerne.dk) er henvendt samarbejdspartnere, bygherre, myndigheder osv.

Samarbejdspartnere: Køng Museums Støtteforening, Museumsgårdens Venner, Næstved Kommune, Køge Kommune, Vordingborg Kommune samt museumsforeninger o.a.

Eksterne samarbejdspartnere: Helium Webureau

Vilkår og forudsætning: Afdelingslederne, PA'ere og faginspektører afsætter de nødvendige ressourcer. Siderne udvikles i samarbejde mellem kommunikationsafdelingen og de enkelte afdelingers PA'er og afdelingsledere. [Museerne.dk](http://www.museerne.dk) udvikles i samarbejde med faginspektører, chefgruppen. Udvikling af subsites til særudstillinger og forskningsprojekter forudsætter øremærkede

ressourcer. Projektets succes forudsætter, at der udvikles hjemmesider med simpel og brugervenlig CMS. Redigering, upload og vedligeholdelse af hjemmesider håndteres af PA'er, afdelingsledere og inspektører, og kræver derfor at personalet er uddannet til at håndtere hjemmesidernes CMS. Kommunikationsenheden koordinerer driften og støtter med grafik og indhold, dog primært på større projekter. Udvikling af nye sider forudsætter desuden en afvikling af eksisterende aftaler og sider, bl.a.. Aabne-samlinger og Siteloom.

Intern ressourcetræk: Kommunikationsenheden, afdelingslederne, PA-ere, Kulturarvsenheden. Løbende support og kontrol af hjemmesiderne fra kommunikationsenheden.

Ansvarlig: Christian Irgens

Handleplan

2015:

udvikling og implementering af koegemuseum.dk, afvikling af eksisterende aftaler,

Resultat:

Nye hjemmesider for Køge Museum, Næstved Museum og Museum Sydøstdanmark.

Kommunikation og Markedsføring

Emne: Professionalisering af PR- og markedsføringsaktiviteter

Formål: Målet er, at styrke kendskabet til Museum Sydøstdanmarks aktiviteter og forskning samt at styrke incitamentet til at besøge museets attraktioner. Professionalisering af PR- og markedsføringsaktiviteter har ligeledes til formål at opbygge goodwill og samarbejder med private og offentlige aktører i de tre kommuner.

Samarbejdspartnere: Næstved Kommune, Køge Kommune, Vordingborg Kommune, erhvervs- og handelstandsforeninger i de respektive kommuner, markedsføringsbureau, markedsføringseksperter, overnatningssteder, øvrige attraktioner, trafikoperatører, Visit Denmark. Museumsforeninger, Køng Museums Støtteforening, Museumsgårdens venner.

Vilkår og forudsætning: Der skal udarbejdes en kampagnestrategi for museets attraktioner i samarbejde mellem kommunikationsenheden og museets direktør. Det skal undersøges om effekten af museets markedsføring kan forøges gennem samarbejde med eksterne markedsføringsbureau og markedsføringseksperter. Udlicitering af markedsføringen forventes at kunne frigøre ressourcer og dermed være forudsætning for, at der kan bruges ressourcer på udvikling af strategiske samarbejder med erhvervsliv, turismeorganisationer og andre attraktioner. Markedsføringen skal opdeles i større kampagner som varetages af eksterne samarbejdspartnere og i mindre kampagner som produceres internt. Overordnet set skal museets markedsføring udvikles mod flere kampagner rette mod sociale medier og events.

Intern ressourcetræk: Kommunikationsenheden

Ansvarlig: Christian Irgens

Handleplan:

2015: Markedsføringskampagne for Danmarks Borgcenter og Køge Museum , PR- og markedsføringsstrategi.

Resultat:

Danmarks Borgcenter. Årets kampagner er blevet eksekveret med følgende underkampagner: vinterferie, påskeferie, forår, sommer og efterår. Der har været fokuseret på print, online og outdoor i

form af busser og s-tog i hovedstaden. Samt en del strategisk markedsføring i samarbejde med De danske sydhavskyster.

Evaluerings: til sæsonen 2016 bør der laves en kundeanalyse for at få større viden om kundernes adfærd, bopæl og øvrig demografi. Det er vurderingen, at der fortsat er brug for en del tilstedeværelsesmarkedsføring samt traditionelt print til at skabe awareness. En del af markedsføringen bør dog rykkes over til mere event og virale aktiviteter der skaber opmærksomhed og omtale. I lokalområdet bør der fortsat fokuseres meget på samarbejdet med overnatningsstederne. Det er ligeledes ønskværdigt at lave mere permanent synlighed i Vordingborg by a la bytavler, bannere osv.

Køge Museum. Køge kampagnen er eksekveret med fokus på Køge lokalområde og københavnsområdet. Kampagnen er bygget på en del print og outdoor awareness plus store awareness boosts på sociale medier. Markant outdoor med busbagsider og plakater på Hovedbanegården. Målet har været at gøre opmærksom på at Køge Museum genåbner. Visit Køge har støttet incoming markedsføring med 50%. Kampagnen fulgt op i sensommer og efterår med videoer i s-togene.

Evaluerings: Der bør arbejdes videre med lokale ambassadører og stærkere samarbejde med detailhandel, biblioteket, Visit Køge. Alle overnatningsstederne beder om printmateriale

Historiske dage. Deltagelsen i Historiske Dage i Øksne-hallen var en succes. Standen var velbesøgt og meget synlig. De involverede medarbejdere var konstant i snak med gæster. Dog er kontaktpriisen stadig høj, men publikum er i den helt rigtige målgruppe. Arrangementet er ressourcetungt og kræver ca. 50.000 + 4-5 involverede medarbejdere. Det er min vurdering at vores tilstedeværelse er vigtig for kendskabet til Danmarks Borgcenter blandt historieinteresserede i københavnsområdet.

Evaluerings af Historiske Dage viser dog, at de stande som havde en form for event eller happening ratede højest, og vi bør derfor retænke standen med aktiviteter der involverer publikum. Evt. en konkurrence, hvor publikum dystet mod en arkæolog. indholdet skal være skarpt vinklet på borge. publikum er temmelig nørdet så vi kan slippe afsted med meget. Museets inspektører skal fortsat holde oplæg på scenerne. Begge oplæg i 2015 blev overværet af mere end 200 mennesker. Deltagelse i historiske dage skaber desuden en del opmærksomhed hos medier, forlag og andre attraktioner.

De Danske Sydhavskyster (DDS). DDS 2015 kampagne gennemført. Danmarks Borgcenter har fokuseret al markedsføring på det danske marked, og vi har spillet en afgørende rolle for eksekveringen af markedsføringen og har fået forholdsvis stor dækning for vores investering. Den mest positive effekt af initiativet er et markant bedre samarbejde og kendskab til de øvrige attraktioner. Vi har deltaget i kampagnen med det strategiske sigte at styrke hele DDS som destination (hvilket analyser af turistbesøgstillene også viser er nødvendigt). Vores indsats har i mindre grad handlet om direkte ROI. salget af billetter på onlineportalen Ø-ferie.dk har været meget sløvt, men det er også tilfældet for de andre attraktioner og overnatningssteder. Sitet skal redesignes og retænkes før det kan fungere optimalt. Lasse overtager mit arbejde i DDS. Effekten af DDS kan styrkes med øget samarbejde med de andre attraktioner på sociale medier.

Øernes attraktioner. M65 distributionen kører næsten automatisk. Det er vurderingen, at mange gæster på borgcentret finder folderne i sommerhus, på turistinformationer osv. undersøgelser fra 2014 viser at folderen er udslagsgivende for gæstens besøg i 5% af tilfældene, derudover er den til inspiration for mange andre. Mange overnatningssteder efterspørger foldere, og museet bør intensivere vores egen distribution i nærområdet. primært til mindre Bn'B's, kiosker osv. Distribution til sommerhuse er også vigtigt og samarbejdet med Novasol, Dansommer og Feriepartner Møn bør være et meget vigtig indsatsområde for PA. Samarbejdet i ØA giver desuden en tæt relation til de øvrige attraktioner og kan styrkes yderligere. Der bør være en revision i udtrykket på næste års M65 til et mere lyst og familievenligt design, meget gerne med en eventkalender over årets højdepunkter.

Pressehåndtering, strategier og medieanalyse

Formål: at museet formår at kommunikere sine dagsordner og aktiviteter til lokale, regionale og nationale medier. Museet skal bruge medierne strategisk med henblik på at styrke kendskab, besøgstal og anerkendelse. Museet skal kunne sætte dagsordner og rydde forsider med målrettede kampagner. Museet skal kunne håndtere international presse.

Samarbejdspartnere: Nationalmuseet, diverse medier

Vilkår og Forudsætninger: at kommunikationsenheden får styrket sit presseberedskab, så enheden selvstændigt kan iværksætte og supportere større pressekampagner, arrangementer og lanceringer. Museet skal kunne håndtere kriser og uforudsete situationer. Museet har overblik over presseomtale og omtale på sociale medier. En forudsætning er, at museet styrker sin medieovervågning af aviser, web og sociale medier samt forbedrer gennemslagskraften af PM'er til nationale og internationale medier. Projektet forudsætter desuden, at der etableres en effektiv arbejdsdeling mellem PA'er og kommunikationsenheden omkring dag-til-dag kommunikation og strategisk kommunikation. Kommunikationsenheden koncentrerer sig om strategiske projekter og satsningsområder. Det er ligeledes en forudsætning at kommunikationsafdelingen styrker sit medienetværk gennem strategiske samarbejder. Der skal desuden formuleres rammer for samarbejde med kulturarvsenheden i forbindelse med pressesager.

Ressourcetræk: Kommunikationsenheden, PA'er, kulturarvsenheden og Keld Møller Hansen

Ansvarlig: Christian Irgens

Handleplan

2015: styrkelse af medieovervågning, uddannelse af PA'er, samarbejde kulturarvsenheden

Resultater:

Gratis presseovervågning leveret af ODM. Overvågningen giver en rimelig effektiv oversigt over den daglige omtale af danske museer.

Promotion. Der er med stor succes blevet afholdt promotionsture med Scandlines, DSB, TVØST, BT, Sommerliv, BørniByen og i DDS regi. Der bør arbejdes hårdere på incoming presse med svenske, norske og tyske journalister. Den fremtidige omtale i danske medier vil i høj grad handle om aktiviteter i højtider og ferier, og derfor bør vi også være klar med særlige arrangementer til disse perioder

Pressekit. Der er ikke lavet et egentlig pressekit, men de enkelte afdelinger har fået undervisning og vejledning i henvendelse til pressen og sparring i forbindelse med konkrete cases. Pressestrategien er ligeledes gennemgået på medarbejderdag i juni. Der bør stadig udvikles et pressekit, men det er formålstjenstligt at vente til der er formuleret en detaljeret kommunikationsstrategi for de enkelte afdelinger.

Professionalisering af sociale medier.

Formål: at professionalisere organisationens brug og udvikling af sociale medier. Et udviklingsforløb skal sikre, at værter, PA'er og inspektører alle bidrager til formel og uformel kommunikation på sociale medier samt skaber rammerne for interaktion med brugerne. De sociale medier skal udbygges til at være museets primære dag-til-dag kontaktoverflade med gæster og potentielle gæster. Museets sociale medier skal bidrage til at give hvert af museets attraktioner en specifik identitet og skabe en community stemning omkring attraktionen. Brugen af sociale medier skal sigte mod at styrke de besøgenes loyalitet og engagement overfor de enkelte attraktioner. De sociale medier har ligeledes en

vigtig funktion i forhold til intern kommunikation og til uformel deling af budskaber gennem medarbejdernes netværk.

Samarbejdspartnere: turismeorganisationer, andre museer, videnskabssites og eksperter i sociale medier.

Vilkår og forudsætninger: Der skal udvikles en strategi for sociale medier på hver af museets afdelinger i samarbejde mellem kommunikationsenheden, afdelingslederen og direktøren. Projektet forudsætter, at de enkelte afdelingsledere prioriterer brugen af de sociale medier, eks. med opdateringer fra projekter, populær formidling af faglige nyheder, anbefalinger osv. Allokering af ressourcer til kurser i brugen af sociale medier. Allokering af ressourcer til at kommunikationsenheden kan koordinere og overvåge sociale medier samt støtte afdelingerne med visuelle produktioner og opslag. Se næste emne for profilering af profilmforskere og forskning.

Ressourcetræk: kommunikationsenheden, PA'er, afdelingsledere, udviklingsenheden

Ansvarlig: Christian Irgens

Handleplan

2015: formulering af strategi og retningslinjer for sociale medier, involvering af personale og afholdelse af kursusforløb

Resultat: Strategi og retningslinjer er defineret og en special håndbog for museets ansatte er produceret. Kursusforløb afholdt for PA-ere og afdelingsledere.

Strategisk profilering af museets forskere, forskning og nøglepersoner

Formål: at museets forskere og nøglepersoner bliver en del af en offentlig bevidsthed og dermed understøtter kriterierne i museets forskningsstrategi samt kendskab til organisationen. Museet skal være kendt for sin forskning og formidling

Samarbejdspartnere: universiteter, videnskabsjournalister, medietrænere

Vilkår og forudsætninger: Det er en forudsætning at der afsættes ressourcer til udvikling af en kommunikations- og pressestrategi for hvert forskningsområde samt profiler

Ressourcetræk: Kommunikationsenheden, profilmforskere og nøglepersoner

Handleplan

2015-2016: udvikling af strategisk profil for hver forsker samt kommunikations- og pressestrategi.

Resultat:

Kommunikation af profilmforskningen er så småt kommet i gang og særligt med Kristoffers og Inges forskning. Borgring vil kunne profileres voldsomt fra efteråret. Der mangler dog en individuel strategi og handlingsplan for profilering af hver forsker. Artiklerne i BT viser potentialet i en målrettet kommunikation. Ledelsen bør sammen med kommunikation få indarbejdet arbejdsgange og procedure der gør kommunikationen til en mere naturlig del af profilmforskningen. Der bør defineres nedslag og emner som let kan gøres til historier. Kommunikationen af profilmforskere bør også handle om deltagelse i højt profilerede arrangementer, foredrag, indslag osv. CSI har lavet pressekontaktlister for arkæologiske historier.

Ny grafisk identitet til Museum Sydøstdanmark og attraktioner

Formål: at give Museum Sydøstdanmark og museets attraktioner en klar og genkendelig grafisk identitet som forbindes med museet og kommunikere museets arbejdsområder. Distinkt grafisk identitet for hver attraktion som forholder sig til stedets identitet, historie og formidling. Museets grafiske identiteter skal skille sig ud fra typiske museumsidentiteter og kommunikere museets afdelinger som innovativt, interessant og moderne.

Samarbejdspartnere: multimediedesigner og designstuderende

Vilkår og forudsætninger: at museets bestyrelse kan godkende museets overordnede identitet. Museets identiteter udvikles med afsæt i de enkelte attraktioners fysiske rammer, formidling og forskning.

Ressourcetræk: Kommunikationsenheden, afholdelse af møder med chef-gruppen, godkendelse hos bestyrelsen, involvering af ekstern samarbejdspartner.

Handleplan

2015: Implementering af grafisk identitet for Museum Sydøstdanmark og Køge Museum, udvikling af grafisk identitet for Holmegaard og Næstved Museum

Resultat:

Der er defineret en grafisk identitet for Museum Sydøstdanmark, Køge Museum og Næstved Museum

Erhvervsclubber, sponsornetværk,

Formål: at hæve museets anerkendelse og værdi for samfundet samt hæve besøgstal gennem effektiv PR arbejde mod erhvervsliv, politikere, turismeerhverv, interessegrupper, uddannelsesinstitutioner osv. Sekundært at hæve museets indtægt fra sponsorater.

Samarbejdspartnere: erhvervssponsorer, politikere

Vilkår og forudsætninger: Museet skal aktivt sætte dagsordener og samtidig være attraktive samarbejdspartnere i de tre kommuner. Museet skal ligeledes opbygge stærke erhvervsstøttenetværk op omkring de respektive attraktioner. En forudsætning for stabil og konsekvent håndtering af erhvervssponsorer i de tre kommuner kræver på sigt dedikerede ressourcer eller en medarbejder der bliver aflønnet af indtægterne fra sponsorater.

Ressourcetræk: Keld Møller Hansen, Christian Irgens, Tine Nygaard og Thorbjørn Kolbo. Logistisk og administrativ støtte fra Jytte Hansen til fakturering og opkrævning af erhvervsclubber. På sigt en dedikeret sponsormedarbejder, ¼ årsværk.

Handleplan

2015: Opbygning af erhvervsclub i Køge, udbygning og styrkelse af erhvervsclub i Vordingborg

Resultat:

Danmarks Borgcenter. Hovedparten af sponsorerne har gentegnet deres sponsorat og et par stykker er kommet til. Der blev afholdt arrangement for sponsorerne i første kvartal. Rekruttering af nye sponsorer har været sat i bero. Der skal allokeres en del ressourcer, hvis man skal vedligeholde og udbygge sponsornetværket.

Køge Museum. Der er ikke oprettet et sponsornetværk i Køge, men det er skabt gode relationer til handelsstanden, Odd Fellow logen, Kvickly Køge og visit organisationen. Gennem Visit Køge er der et rimeligt stærkt turismenetværk med overnatningssteder, aktiviteter og fødevarerproducenter. Men der mangler en person, som kan stå for opbygningen og vedligeholdelsen af et sponsornetværk. I første omgang bør der etableres nogle praktiske samarbejder med detailhandel og handelstandsforeningen. med rabatorninger, fælles tilbud, henvisning til hinanden osv.

Markedsføring af Køge Museum

Gennem foråret 2015 og især lige op til åbningen af de nye udstillinger på Køge Museum, blev der ført en effektiv og intens kampagne i både digitale og skrevne medier. Alle platforme blev benyttet. Der var forntaler og appetitvækkere i lokale og nationale dagblade, ugeaviser, fagblade samt i radio og TV. Museets facebook-venner kunne følge med i de mange forberedelser i opslag, der løbende blev postet på siden. I løbet af året lagde museet ca. 82 opslag på siden, og antallet af venner kom over 1.000, således at der ved årets udgang var 1090.

En særlig kampagne blev ført i samarbejde med Visitkøge, der gav et stort økonomisk tilskud, der gearede markedsføringen. Helt frem til efterårsferien kørte bybusser rundt i København og i Køge med store bagendeklamer for Krudtbrødre og de andre nye udstillinger. På Københavns Hovedbanegård kan ventende passagerer stadig i januar 2016 nyde synet af fire smukke kæmpeplakater, der markedsfører Køge Museum. De er anbragt på den perron, hvorfra togene til Køge kører. Denne omfattende kampagne har bidraget til at udbrede kendskabet til Køge Museum, hvilket er den første betingelse for et besøg.

På åbningsdagen og dagene inden blev der delt postkort ud i Køge midtby for at gøre opmærksom på åbningen.

Kvickly i Køge ville gerne bidrage til festlighederne og donerede lagkage til 300 personer i museumshaven den dag, museet åbnede for publikum. Den fik hurtigt ben at gå på. Solen skinnede, og det blev en festlig dag.

Siden åbningen er markedsføringen fortsat på alle platforme. I august fratrådte museets kommunikationschef på grund af andet arbejde. Det meget høje aktivitetsniveau inden for markedsføringen har naturligt nok ikke kunnet bibeholdes med færre ressourcer, men der er gjort en høj og aktiv indsats.

Blandt aktiviteterne kan nævnes uddeling af kaffekrusherholdere i hele Køge centrum. Der var ved en fejl leveret et kæmpestort antal holdere til kaffekrus, og nogle af dem blev uddelt med ret til en gratis kop kaffe ved køb af billet på Køge Museum.

Dagbladets læsere blev tilbudt en særrabat ved besøg på museet i hele oktober måned. Man skulle blot medbringe rabatkuponen fra Dagbladet. Samtidig fik museet fin omtale i bladet.

En anden form for markedsføring består af gratis omvisninger/arrangementer for udvalgte grupper eller foreninger, der vil kunne fungere som ambassadører for museet i lokalsamfundet. Her kan nævnes medlemmer af Køge Museums Venner og Byarkivets Venner, Visitkøge, Køge Handelsstandsforening, Køge Rotary Klub, Odd Fellow Logen, lærere i kommunens skoler, pressens medarbejdere, kolleger i andre kulturinstitutioner, ansatte i Køges Kulturforvaltning, områdets hoteller og andre overnatningssteder, campingpladser etc.

Der har været stor interesse blandt faglige kolleger fra hele landet for museets nye udstillinger og den anvendte grafik, designet, teknikken og hele den metodiske tilgang til præsentationen af kulturarven. Også i sådanne tilfælde gives gerne en gratis omvisning.

Markedsføring ved bygningen

Der ligger en særlig udfordring i markedsføring af en gammel fredet bygning som Køge Museum. Siden genåbningen af museet er der blevet arbejdet med udvikling af forslag til mere klar skiltning og information ved facaden og i haven uden, at det skæmmer bygningerne.

Der er A-skilte foran huset mod Nørregade, døren står så vidt muligt åben, og porten ind til haven er åbnet helt. I december måned har gran omkring vinduer og døre været med til at sætte spot på huset. Der inviteres ind i haven og legepladsen, der fremstår åbent og uden de gamle afgrænsende stakitter. Museet vil gerne vise åbenhed mod byen og gaden på alle planer, og der er allerede sket meget. Huset kommer nemt til at virke lukket, selv om det er åbent. Derfor er der nye tiltag på vej i 2016 både mod gaden og i haven for at byde gæsterne indenfor.

Presse og medieomtaler

Kommunikationsenheden arbejder proaktivt med pressehistorier og samarbejder tæt med museets øvrige afdelinger omkring pressekampagner. Pressearbejdet er et strategisk værktøj som både bruges til promovning af aktiviteter og i forhold til politiske agendaer. Pressearbejdet er i høj grad

netværksbaseret og kræver lang tids forberedelse og grundigt kendskab til diverse medier, Kommunikationsenheden arbejder derfor dagligt med pressekontakter. I 2015 har særligt åbningen af Køge Museum og vikingeborgen Borgring ved Køge trukket overskrifter og så profilmforskningen.

Pressearbejdet på Museum Sydøstdanmark fungerer i høj grad decentralt, forstået på den måde at museets afdelinger selv klarer den daglige medieomtale og mediehenvendelser. Kommunikationsenheden styrer større pressesager

Samarbejdsprojekter

- Kommunikationsenheden har været involveret i udvikling af markedsføringskampagner for De Danske Sydhavskyster, et destinations- og markedsføringssamarbejde mellem en række attraktioner, overnatningssteder, transportselskaber og kommuner.
- Øernes Attraktioner er et distributionsfællesskab for m65 brochure som Danmarks Borgcenter deltager i. Fællesskabet fungerer desuden som vigtig netværksressource for museet og kommunikationsenheden.
- Kommunikationsenheden arbejder sammen med Danmark Bliver til om at få Togtet 2016 til Vordingborg. Togtet er en eskadre af vikinge- og middelalderskibe, som kommer til at sejle fra havn til havn.

Økonomi og administration

Museum Sydøstdanmark har én administration, ét regnskabssystem, ét IT system og ét telefonsystem.

Enheden Økonomi og administration skal sikre bedst mulig administration, projekt- og økonomistyring samt intern og ekstern servicering. Enheden indgår desuden i plan- og udviklingsarbejdet. Målet er at understøtte den samlede organisation i arbejdet med indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling af kulturarven.

Økonomi og administrationsenheden blev ledet af en økonomi- og administrationschef til 1.9 hvorefter direktøren overtog ledelsen. Enheden består derudover tre medarbejdere: en løn/HR-ansvarlig, en bogholder og en projektansvarlig (Arkæologi)

Økonomi

Økonomi og udviklingsafdelingen udarbejder budgetter og regnskaber og foretager den daglige økonomistyring, herunder bogføring, forbrugsstyring og styring af indtægtsdækket virksomhed (arkæologi, kulturarvsvaretagelse og andet).

Museet anvender Navision og de muligheder som findes i systemet til projektstyring.

Den arkæologiske Kap. 8 virksomhed er adskilt budget- og regnskabsteknisk fra museets øvrige virksomhed.

Der er i 2015 gennemført flg.:

- Den løbende varetagelse af opgaverne inden for økonomi udgjorde størstedelen af arbejdet, idet er også i 2015 var være fokus på den løbende økonomistyring.
- implementering af elektronisk time/sagsstyring for arkæologer,
- fuld debitorstyring med tilhørende automatisk rykkerprocedure
- elektronisk kassekladdeoverførsler

Administration

Museum Sydøstdanmark administreres centralt fra afdelingen i Vordingborg. Dette er museets hovedadresse og al post stilles til denne adresse. Her indscannes post og fordeles. Journalisering af administrationssager sker i museets fælles filsystem (journalssystem).

Personaleadministration

Økonomi og udviklingsafdelingen varetager ansættelse/afsked, lønforhold, jobordninger, ferie- og fraværsadministration, samt udarbejdelse og styring af regelsæt inden for personaleområdet.

Museum Sydøstdanmark søger at få videreuddannet museernes faste personale bedst muligt på ODM-kurser og andre relevante kurser.

Den løbende varetagelse af opgaverne inden for personaleadministration udgør størstedelen af arbejdsplanen.

Der er i 2015 bl.a. gennemført flg.:

- udarbejdelse af personalepolitikker
- udarbejdelse af relevante skabeloner for tilbagevendende begivenheder (ex.vis intro-forløb, praktik ophold)
- Udarbejdelse af udgravnings APV
- Arbejds miljøundersøgelse
- Trivselsundersøgelse
- Fem MED-møder
- Valg af Arbejds miljørepræsentanter for 2016 og 2017.

På Museum Sydøstdanmark forsøger vi hele tiden at løse opgaverne så godt som overhovedet muligt. Vi gør det sammen og på baggrund af den forhåndenværende økonomi, dvs. de driftstilskud, projektmidler og donationer vi får. En stor del af museets virksomhed har i de sidste år været relateret til arkæologi pga. en række store byggeprojekter: motorvejsudvidelsen, jernbaneudvidelser, nye omfartsveje og Køge Kyst. De projekter er ved at være overstået og det har i de sidste tre år medført et fald i den arkæologiske virksomhed på næsten 50%. Det har desværre vidtgående betydning for en række medarbejdere som af den årsag er blevet opsagt.

Butikker og publikum

Butikkerne fungerer også som modtagelse af publikum. Det er museets målsætning at modtagelse af gæster og brugere sker med venlighed, imødekommenhed, hjælpsomhed og professionel betjening.

Ligeledes skal funktionen sikre driften af indbydende og rentable museumsbutikker med et differentieret og kvalitetspræget sortiment, der afspejler museets arbejdsområder og udstillinger. Ved rundring og opfølgning på sikringsprocedure skal funktionen medvirke til bedst mulig sikkerhed for Museets samlinger og for museernes gæster.

Danmarks Borgcenter i Vordingborg har også fungeret som turist-information.

Museumsværter tilknyttet butikker og publikum

- Foretager også administrative opgaver omkring databasestyring, lagerstyring, journalisering, bogadministration, bookninger til skoletjeneste og lokale lån
- Træder til ved praktiske og administrative opgaver, specielt i forbindelse med museets officielle besøg, ferniseringer eller seminarer. Ligeledes udføres der løbende serviceopgaver for museets øvrige funktioner.
- Varetager publikumsbetjening i forbindelse med museumsbesøg, museumsbutikker (salg og udvikling), turismeinformation samt dagligt sikkerhedsarbejde i udstillinger.

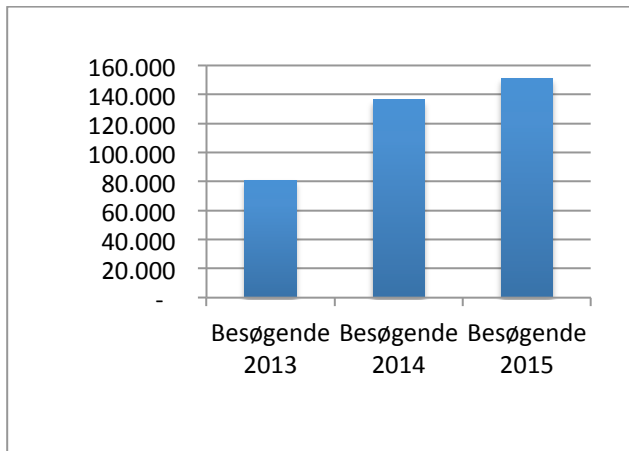
Der er i 2015 gennemført flg.:

- Årlig kursus dag med fokus på det gode værtsskab
- Forsat udvikling af butik og salgsvaresortimentet til museerne. Herunder centralindkøb og varelager.
- Løbende ansættelse af nye timeansatte museumsværter til henholdsvis Vordingborg, Stege, Køge og Næstved.

Køge Museum åbner. Den første gæst får museets iPadguide i hånden. På den ligger fakta, historier, interviews og en dramatisk fortælling om krudtdrengene Pelle og Jens, skrevet af tekstforfatterne Majse Garde og Kalle Bjerkø i samarbejde med museets historikere. Dramasporet, der er tilegnet museets mindste besøgende, er indtalt af skuespilleren Jens Jørn Spottag.

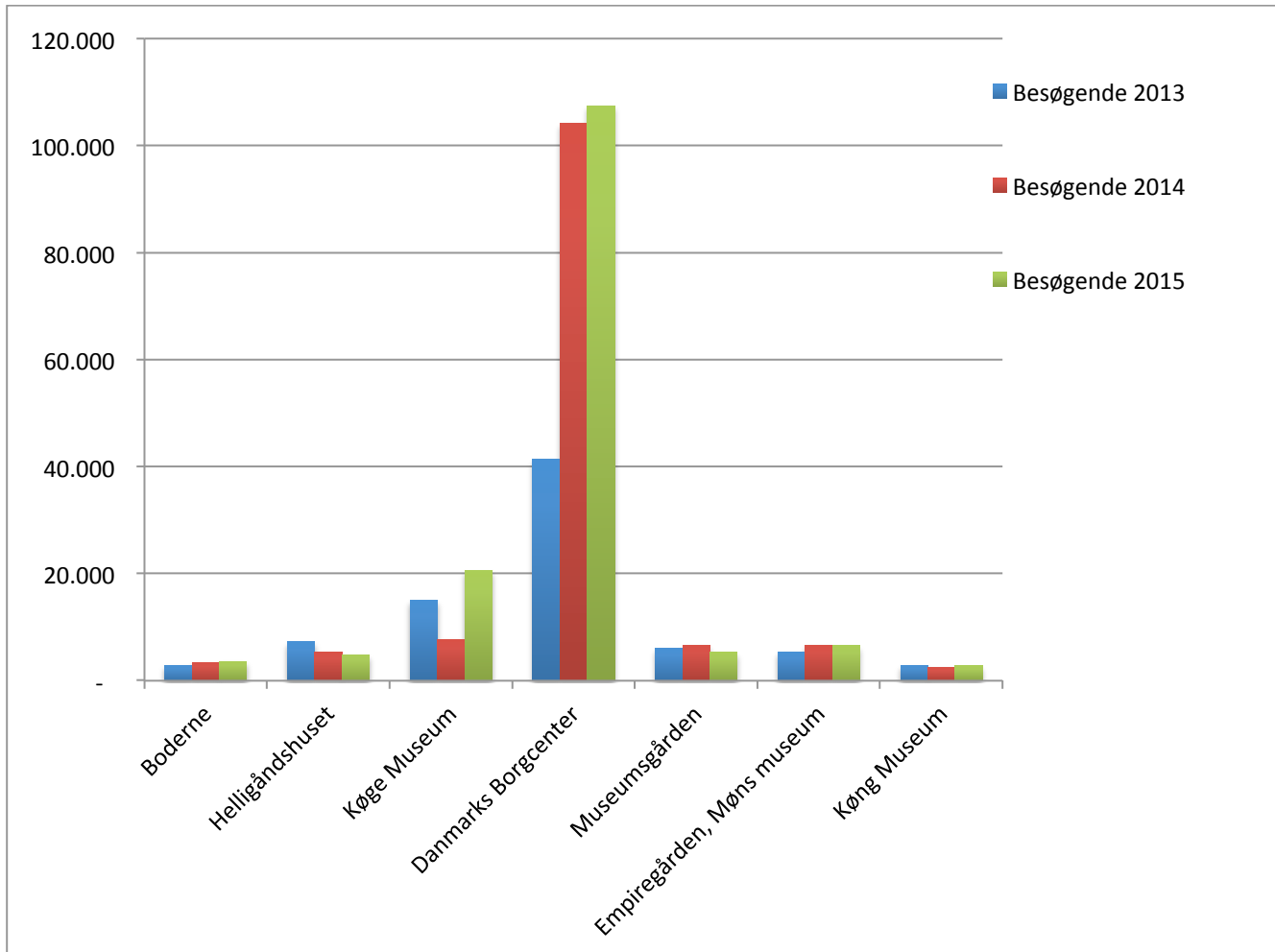
Besøgsstatistik

Museum Sydøstdanmark havde i 2015: 151.229 besøgende.
I 2014 var besøgstallet 136.269 besøgende.

Dvs en samlet fremgang på ca. 14.960 besøgende. Til besøgsstatistikken kan bemærkes følgende:

Besøgsfremgangen på Køge Museum skal ses på baggrund af, at museet genåbnede i juni måned.

Besøgsstatistik

Drift

Drift skal sikre bedst mulig udstillinger, bygninger og teknik ved Museum Sydøstdanmark. Enheden indgår desuden i plan- og udviklingsarbejdet.

Målet er at understøtte den samlede organisation i arbejdet med indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling af kulturarven.

Driftsenheden ledes af en driftschef og består desuden af 5 medarbejdere organiseret i HA-gruppen (Håndværkere og andet).

Driftschefen har desuden det koordinerende ansvar for PA-gruppen (Publikums og arrangementsansvarlige) på tværs af afdelingerne.

HA-gruppen varetager bl.a. vedligeholdelse af Museums Sydøstdanmarks bygninger, udeområder, udstillinger m.m.

Endvidere er det HA-gruppen der udarbejder retningslinjer for design og udtryk i museets udstillinger, butikker, cafeer m.m. Herunder produktion af udstillingselementer.

HA-gruppen har ligeledes ansvar for den daglige drift af IT, herunder IT og teknik anvendt i Museums Sydøstdanmarks udstillinger. Tilsyn og drift af Museum Sydøstdanmarks AIA, IT, ABA, RF systemer varetages ligeledes af HA-gruppen

PA-gruppen varetager opgaver i relation til det museum hvortil hvert enkelt medlem er tilknyttet.

Opgaven kan eksempelvis være: Tilsyn med rengøring, koordinering og planlægning af arrangementer, håndtering af bookninger i forbindelse med omvisninger, opdatering af hjemmesider, infoskærme, publikumsundersøgelser, vagter i museets butikker, ansvarlig for museets turistinformationer, håndtering af publikumshenvendelser m.m.

IT og teknik

Arbejdsområder

- Udformning af Museum Sydøstdanmarks IT-strategi og planer, herunder netudvikling.
- Udvikling, implementering og vedligehold af registreringsdatabaser
- Vedligehold og udvikling af intranet samt administrative hjælpværktøjer
- Vedligehold og udvikling af telefoni
- Ansvar for den tekniske side af websitet.
- Udvikling, implementering og vedligehold af IT-/AV-udstyr i udstillingerne.
- Anskaffelse, installation og registrering af specialudstyr.
- Ansøgning om tilladelser, brugeroprettelser/-nedlæggelser samt varetagelse af sikkerhedsarbejdet i forbindelse med IT.
- Ydelse af support til ansatte i organisationen
- Alarm og sikring (AIA, ITV, ABA) af bygninger og udstillinger

Museums Sydøstdanmark har igennem hele 2015 fortsat en intelligent udbygning af IT og de øvrige tekniske platforme. Museets afdelinger i Køge, Vordingborg, Stege og Næstved er alle forbundet via fibernetværk til serverne i Vordingborg. Fra Museum Sydøstdanmark intranet, der udover den daglige

kommunikation til alle museets medarbejdere, også giver adgang til museets servere, mail, printere m.m. Som medarbejder på Museum Sydøstdanmark har du uanset lokation adgang til alle museets digitale løsninger fra browseren på computeren.

Et nyt tiltag i 2015 har været at skabe en online klima overvågningen af alle vores montre på Danmarks Borgcenter og Køge Museum . Det betyder at Museums Sydøstdanmark kan tilbyde andre museer, hvorfra vi låner genstande, at de selv døgnet 24 timer kan følge klimaet i den montre hvori deres genstand måtte ligge. Den til udstillingerne tilknyttede konservator kan ligeledes følge alle genstandenes tilstand samt modtage fejlalarmer hvis evt. indlagte grænseværdier mod forventning skulle overskrides.

Museums Sydøstdanmarks driftsafdeling arbejder løbende med at omlægge til digitale løsninger der gør at klima, alarmer, overvågning, belysning m.m. kan monitoreres og løsninger supporteres fra en samlet kontrol i placeret på afdelingen i Vordingborg.

Lokaler og bygninger

De nuværende museer har tilsammen en ganske stor bygningsmasse, der dels består af egne bygninger, dels af kommunale bygninger, som museerne får stillet til rådighed, og dels af lejede bygninger. Museets HA-gruppe sikrer en løbende drift og vedligehold af disse bygninger og udeområder.

Oversigt 2015:

- Udarbejdelse af driftsplaner , - herunder gennemgang, registrering og beskrivelse af alle ønsker til bygningsforbedringer
- samlokalisering af Køge Byarkiv og Køge Museum
- Forsat oprydning og vedligehold på eksisterende lager, depotrum m.m. Fokus på Køge og Møns Museum
- Udarbejdelse af vedligeholdelsesplan for udearealer i forbindelse med Museums Danmark.
- Indvendig istandsættelse af Køng Museum
- Indretning af gårdhave og baghus på Møns Museum
- Åbning af Køge Museum
- Udbygning af BBC på Danmarks Borgcenter
- Produktion og design af nye udstillinger
- Opstart på renovering af tilbygningen; Kilden på Møns Museum
- Oprydning og samling af magasin / depoter på Sukkerfabrikken i Stege.
- Forsat udskiftning og installation af nye butiksindele og butiksindele generelt i Næstved, Køge og Stege.
- Installation af fælleskasse -og billet terminaler for alle butikkerne/besøgssteder.

På Museum Sydøstdanmark har året 2015 budt på en større mængde af spændende vedligeholds- og restaureringsopgaver af større såvel som mindre format.

Som altid, er omdrejningspunktet de gamle bygninger og bevaringshåndværket, der dyrkes som et princip og en metode, af museets håndværkere, som nærer stor kærlighed for husenes sjæl og æstetik. Møns Museum har i samarbejde med Vordingborg Kommune fået en større forskønnelse i

det forgangne år, da murværk blev kalket og døre-/vindueselementer genopfrisket med ny linoliemaling. Derudover foregik der yderligere, indvendig renovering, som et led i en flerårig plan, der i sidste ende stiller den charmerende købmandsgård fra 1813 tilbage i tidligere tiders pragt, resultatet udebliver ikke, og i disse år vil brugere såvel som gæster møde en flottere, bedre istandsat Møns Museum end tilfældet har været i mange år.

Når man taler drift af et museum, kan man ikke undlade magasinerne, som igen i år har fyldt en anseelig portion af bestræbelserne. Området er under rivende udvikling på museet, og det forventes at et nyt, moderne stormagasin står klar til at tage imod museets samlinger i år 2017. Indtil da foregår der et tværfagligt samarbejde med kulturarvsenheden om at holde genstandene opmagasineret under så forsvarlige forhold som det tillades. Det betød i 2015, at vi måtte leje nye lokaler til en stor del af genstandene fra den gamle mønske samling og efterfølgende bistå i flytningen af disse, da de gamle lokaler i høj grad var utidssvarende.

I det fusionerede museum, som i den betragtning stadig er ganske ungt, foregår der naturligvis også en del omlægninger af infrastrukturen, og med bygninger fordelt over 1/3 af Sjælland, ligger der en ganske stor opgave i, at være behjælpelig med at forflytte kontorer, personale samt tilhørende materiel. En større opgave i den sammenhæng har i 2015 eksempelvis været samlokaliseringen af Køge Byarkiv og Køge Museum. Dette fordrede en komplet ny-indretning af en læsesal samt kontorlokaler til de mange nye kolleger, herunder planlægning, koordinering og flytning af et arkiv, bibliotek og kassevis af dokumenter.

Museumsgården i Keldbylille står, som altid, tilbage i al sin idyl og charme i det mønske. Her har assistent og multimand, Peter Stolt (drift), i samarbejde med museumsgårdens venner, igen i år formået at holde gården med inventar i flot, oprindelig stand.

I kraft af driftsafdelingens bygningsansvar, har vi igen i år cementeret afdelingens placering som et centralt organ i organisationen, som formår at flyde ud i alle leder og kanter af museet, og dermed har en meget stor kontaktoverflade til de kolleger, som vi er her for at hjælpe.

Årets store opgave = Køge Museum

Efter afslutningen af større bygge og renoveringsopgave i samarbejde med Rønnov arkitekter, påbegyndte driftsafdelingen straks udarbejdelsen og designet af to nye, flotte udstillinger til Køge Museum.

Udfordringen var bl.a. den, at man skulle forsøge at tage den gamle købmandsgård og senere fattiggård fra 1619 og komplimentere den med en meget moderne, digitaliseret udstilling.

Alt udførtes uden indgreb eller kompromis for den fredede bygning, og står således tilbage som veludført arbejde.

Det ny-restaurerede renæssancehus skulle indeholde en permanent kulturhistorisk udstilling. *Gaver fra fortiden* - i baghuset og en 4 årig separat udstilling om linjeskibet Dannebrogens forlis - *Krudtbrødre* - i forhuset.

Selve designkonceptet for udstillingerne blev skabt på baggrund af en fællesproces omkring med kulturarvsenheden omkring koncept, fortællinger og genstande.

Selve huset er museets største genstand. Det er nænsomt istandsat og har en gedigen og gennemført materialitet og farveholdning som er bragt med ind i udstillingsdesignet.

Huset har mange skæve vinkler og forskellige dimensioner. Designet er derfor holdt i et relativt minimalistisk og stramt udtryk i kontrast til selve bygningen.

Genstandene i begge udstillinger er samlet i store solitære montre med 1 -2 montre pr. rum.

Det har vi gjort dels af designmæssige årsager, men også ud fra et en betragtning om økonomi og fleksibilitet for kommende udstillinger eller udskiftning af genstande.

En forudsætning for montredesignet har været at det er godkendt til højeste sikkerhedskrav - grundet bygningens relativt lave sikkerhedsniveau.

Årets anden store opgave = Borgring

Efter at Museum Sydøstdanmarks arkæologer konstaterede fundet af Danmarks femte borgring ved Lellinge, startede arbejdet med at udarbejde koncept og realisering af en udstilling ved udgravningen. Resultatet bliver Danmarks største landskabelige fysiske markering af en Borgring samt en udstilling der i en 3 årig perioder formidler forskernes udgravninger og undersøgelser på borgring. Dette gøres eksempelvis via udstillinger i det åbne landskab samt ved at anvende Virtuel Reality, der i en digital gengivelse bringer de besøgende tilbage til vikingetiden.

Igen arbejder Museums Sydøstdanmarks driftsafdeling internationalt i opbygningen og realiseringen af udstillingen. Eksempelvis er Art+Com fra Berlin og NOUS fra Wien en del af udstillings- og designteamet.

På baggrund af Museum Sydøstdanmarks gode erfaringer med udstillinger i containere på Danmarks Borgcenter, byder den kommende udstilling på Borgring ligeledes på en containerløsning i forbindelse med ankomst til lokaliteten. Ankomsten indeholder udstilling, udsigtspunkt samt billetkonto og cafeudsalg. Ved at sætte 3 containere i en hestesko med den midterste container oven på de 2 andre skabes en løsning der faciliterer de forskellige elementer. På toppen af den øverste container

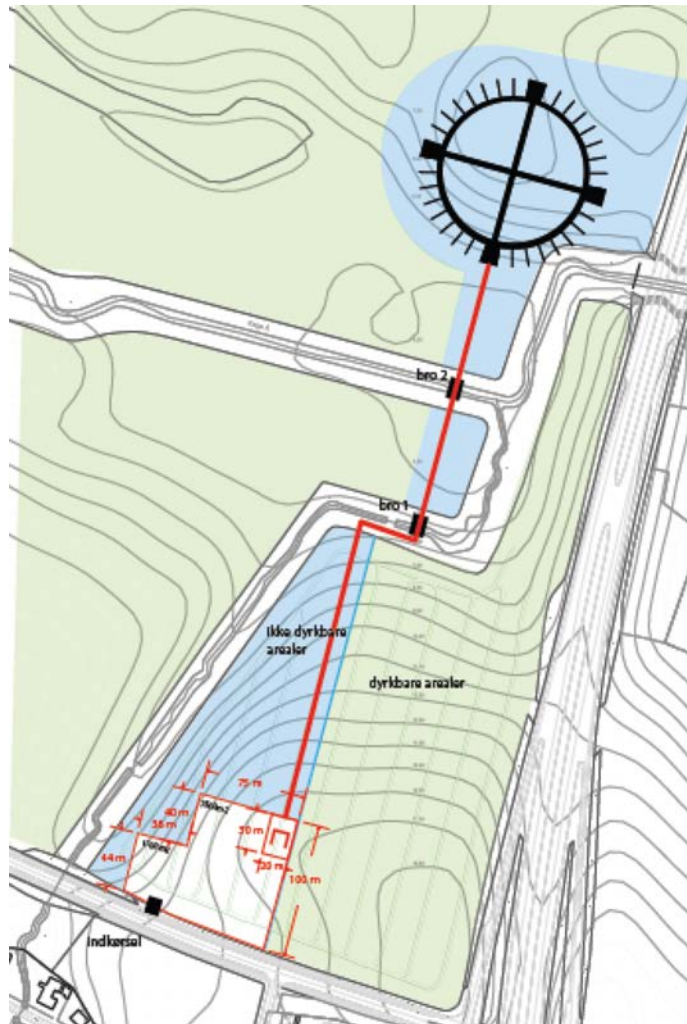
etableres en udsigtsplatform med tilhørende trappeforløb der kommer til at være ca. 6 m over terræn og som giver den besøgende en flot udsigt over selve Borgring.

Fra ankomst området over til selve Vikingeborgen etableres en sti med 8 pauser og 2 broer. Stiens længde (ca.600 m) repræsenterer en tidslinje fra nutid ved ankomst til år ca. 950 (Vikingetiden) - ved selv Borgring. De 8 pauser på stien er nedslag i tidslinjen. Ved hvert nedslag formidles et signifikant dansk forsvarsværk skabt af centralmagten.

På selve Borgring oplever de besøgende den imponerende Vikingborg på tæt hold. – med et omfang på 144 m i diameter og 10 m i højden.

Den hertil udviklede landskabelige markering er en konstruktion der viser de besøgende Vikingeborgens dimensioner. Markeringen består af buer, porte og søjler. Materialet er et rektangulært ubehandlet sortjerns profil som patinerer til rust. Profilet har samme dimension, som det egetømmer voldens indre konstruktion var bygget af.

I ringborgens 4 port områder opsættes de udstillinger der løbende fortæller de besøgende om forskningsresultaterne.

Plan- og udviklingsarbejde

Projekter

Der forestår fortsat et stort plan- og udviklingsarbejde for det nye museum. Direktøren har det samlede udviklingsansvar for museet og vil i samarbejde med ledelsesteamet fastlægge plan- og udviklingsaftaler for den generelle eller særlige udvikling af hver enkelt museumshus og fagligt fællesområde.

Af fusionsaftalen fremgår en lang række anbefalinger for det nye museum som søges gennemført i 2015 og årene som kommer.

Borgring

Dansk kulturarv kom på verdenskortet i 2014, da arkæologer fra Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet kunne afsløre, at de havde fundet en hidtil ukendt vikingeborg fra slutningen af 900-tallet på Vallø Stifts marker få kilometer fra Køge. Den nye borg har været en stor cirkelrund fæstning med en diameter på 142 meter, og er den femte vikingeborg af trelleborgtypen.

Vikingetidens ringborge er en central del af fortællingen om det danske rige i vikingetiden og et af Danmarks bud på UNESCO verdensarv. Borgene er stort set identiske, og de må være opført af den samme bygherre. Men hvad blev de brugt til, har Harald Blåtand opført dem og hvorfor forsvandt de igen?

Det arkæologiske kendskab til disse vigtige anlæg bygger i dag på ældre og utidssvarende undersøgelser. Siden 1970 er der kun foretaget mindre udgravninger på trelleborgene.

Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet har sammen udarbejdet et 4-årigt forskningsprojekt som udnytter den enestående mulighed Borgring giver for at udforske og løse den historiske gåde som trelleborgene stadigvæk frembyder. Med nye metoder vil det på Borgring være muligt at udrede borgbyggeriets praksis og organisation, hvor hurtigt man byggede borgene, deres relative alder og hvilket miljø, landskab og geografi de var en del af. Dermed kan man forstå disse meget store anlæg i relation til vikingetidens historie og til Danmarks tidlige historie som politisk rige.

Den ny vikingeborg er af stor offentlig interesse. Beliggenheden ved en afkørsel til motorvejen, tæt på Køge og kun 20 km fra København, medfører et forventet stort antal besøgende, som projektet ønsker at forholde sig til. Museum Sydøstdanmark har derfor skabt et 4-årigt formidlingsprojekt som sikrer mulighed for, at offentligheden kan følge med i udforskningen, både i forbindelse med undersøgelser på stedet og gennem formidling på forskellige medieplatforme igennem projektperioden.

Museet har i maj 2015 afsendt en fondsansøgning mhp støtte til forskningen og formidlingen af Borgring og vikingetidens trelleborge. Museet har endvidere anmodet Køge Kommune om medfinansiering.

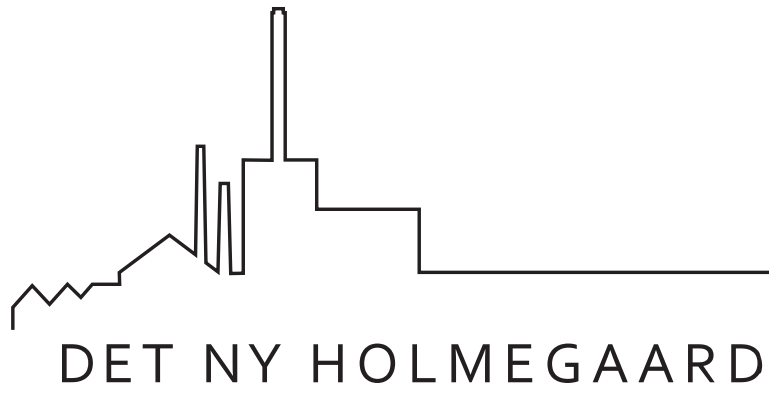
Køge Kommune har bevilliget 4.5 mio kr over en 3-årig periode (2016-2018)

AP Møller Fonden har bevilliget 19.9 mio kr.

Museets egen medfinansiering er 4.5 mio kr.

Projektet er igangsat og allerede i efteråret 2015 blev de første forskningsundersøgelser gennemført. Siden maj har museet udviklet formidlingen og i december 2015 blev denne del sendt i udbud. Udgravningerne og formidlingen på borgen finder i 2016 sted fra 1. Juni til 30. August.

Det nye Holmegaard

Emne: Nyt eksperimenterende udstillingssted for kunst og kunsthåndværk

Formål: At skabe et internationalt pulserende, inspirerende og reflekterende udstillingssted for kunsthåndværk, der med historien om Holmegaard fabrikken og museets samling af Holmegaard glas som fundament sætter fokus på industriel og kunsthåndværksmæssig produktion samt på materialer og formgivning.

Samarbejdspartnere: Næstved kommune. Fonde.

Vilkår og forudsætning: Museet har i samarbejde med Næstved Kommune udarbejdet et koncept samt et prospekt, anlægs- og driftsbudget. Den nødvendige økonomi tilvejebringes i samarbejde med Næstved Kommune og fonde. Næstved Kommune har foreløbig afsat 10 mio. kr. til projektet.

Intern ressourcetræk: Udviklingsenheden, driftsenheden og direktøren

Ansvarlig: Keld Møller Hansen

Handleplan:

2015:

1-2. kvartal: endelig udarbejdelse af projekt og fondsansøgninger

4. kvartal: Realisering. Realiseringen indebærer samarbejde med centrale fonde, projektets mange partnere inden for erhverv, uddannelse og kultur samt Næstved Kommune.

Resultat:

Handleplanen blev fulgt, men afklaringen med diverse fonde pågår endnu.

Konceptet for Det Ny Holmegaard er at bruge museets samlinger af Holmegaard Glas og Kähler Keramik til at medskabe fremtidens nordiske designtradition. Begge samlinger er meget omfattende og har internationalt niveau. Projektets kraft er de mange mennesker, der kan få gavn af den bevægelse, som samlingerne sætter i gang. Det er museets gæster, som bliver involveret i eksperimenterende formidling og kreative processer. Og det er en stor professionel partnerskabskreds, der bringer konceptet ind i kulturelle, uddannelses- og erhvervs-mæssige sammenhænge.

Museets motivation i projektet er naturligvis at arbejde musealt med samlingerne; indsamle, registrere, bevare, forske og formidle, men det er også - og måske endda især - grundigt at undersøge, hvad genstande og samlinger egentlig kan. I 2014 er der blevet opbygget en stor kreds af partnere i Det Ny Holmegaard. Fælles for dem er, at de alle har en reel og konkret interesse i at bruge samlingerne i det

virke, de allerede har. Det er eksempelvis designvirksomheden Rosendahl, der ønsker at bruge samlingerne som materiale i udviklingen af nye designprodukter. Det er også Det kgl. Danske Kunstakademis designskole, der ønsker at arbejde 3 måneder om året i Det Ny Holmegaard, hvor de kan interagere med både samlinger og øvrige partnere. Et tredje eksempel er University College Sjælland, der ønsker at forske i praktisk, æstetisk læring i Det Ny Holmegaard.

Det Ny Holmegaard består af en række udstillinger, et eksperimentarium, professionelle værksteder samt masterclass-, og undervisningsfaciliteter. I 2015 har konsulentfirmaet Carlberg og Christensen i samarbejde med museum og kommune kvalificeret projektet i relation til kulturmiljøet og der er i forlængelse heraf udarbejdet nye anlægsbudgetter og driftsmodeller.

Der er i 2015 indledt dialog med en række store, danske fonde om projektet.

Det arkæologiske værksted - Robåd i voldgrav

Danmarks Borgcenter udgravede i 2011 en enestående robåd fra middelalderen. Båden blev fundet i forbindelse med retableringen af voldgraven omkring kongeborgen i Vordingborg. Gravemaskinen har 'spist' et meget lille hjørne af agterenden, men ellers står den som en fin meget velbevaret klinkbygget egetræsbåd med fæstningshuller til et sæt årer. Båden er dateret til år 1400.

Alene dens bevaringstilstand vil kunne retfærdiggøre en sikring for eftertiden, men dertil kommer, at vi i Norden til dato kun har bevaret ganske få rester af robåde fra middelalderen, - og kun to hele! Den anden blev fundet ved Kalmar Slot i 1930'erne og menes at være omkring 100 år yngre end Vordingborgbåden. Så Vordingborgbåden er altså Nordens ældst kendte middelalderlige robåd.

Båden kan nu gennem en donation på 1.1 mio kr fra Orients Fond dokumenteres i detaljer, og dels indtræde på en central plads i forskningen omkring vikingetidens- og middelalderens småfartøjer, og dels blive digitalt bevaret for eftertiden med mulighed for mange lag af formidling, lige fra skibsteknologi til fiskeri og skibsfart, samspillet mellem menneske og hav.

Dokumentation og konservering

Båden blev overordnet dokumenteret i forbindelse med udgravningen og opbevares i øjeblikket i vandcontainere. En nøjagtig opmåling vil i 2016 blive foretaget gennem en 3D-opmåling med en såkaldt FaroArm og ved hjælp af Vikingeskibsmuseets eksperter.

I dokumentationen indgår desuden fotooptagelser, når det skønnes nødvendigt. Det vil ikke mindst være værktøjsspor, og fotografere dele af "det normale" og afvigelse fra "det normale".

Med 3D-opmålingen vil dokumentationen af fartøjet være sikret på bedst mulige måde. Opmålingen vil være det optimale udgangspunkt for en videnskabelig publikation af jollen, ligesom en eventuel opbygning af en skalamodel eller en egentlig rekonstruktion vil have det bedste udgangspunkt i 3D-opmålingen.

Formidling

På Danmarks Borgcenter findes i dag tre pavilloner som formidler borgens historie på ruineterrænet. I forbindelse med dokumentation og opmåling af robåden etableres endnu en pavillon – Det arkæologiske værksted. Her vil publikum i museets højsæson få mulighed for at følge med på tæt hold, når der arbejdes med afrensning, opmåling og fotografering af skibsdelene.

I forbindelse med undersøgelserne og formidlingen af båden vil borgcenteret desuden udbrede sin formidling til Vordingborg Nordhavn og her gennem informationstavler påbegynde fortællingen om Vordingborgs og middelalderens søfart. Udgangspunktet vil være de to middelalderlige pælespærringer og et skibsvrag som endnu findes i havnen.

Fremtiden

Dokumentationen og konservering af båden vil på kort sigt medføre diverse videnskabelige og populære publikationer. Efter at båden er opmålt vil "Det arkæologiske værksted" fortsat arbejde i museets højsæson. Værkstedet vil nu blive anvendt til opmåling og dokumentation af alt det andet træmateriale som museet fandt under udgravningerne i voldgravene. Dette træ stammer hovedsagelig fra broer og bygninger og udgør en af de største Nordeuropæiske samlinger af middelalderligt tømmer. Der findes her mange års arbejde for Det arkæologiske værksted og dokumentationen og resultaterne vil uden tvivl bidrage væsentligt til forskningen omkring middelalderens trækonstruktioner. På lang sigt samarbejdes der med Vordingborg havn, Vikingeskibsmuseet og lokale bådebyggere om at båden rekonstrueres og bliver en del af borgcenterets formidling på den havn som i middelalderen var på sit absolut højdepunkt.

Vores Museum - Ph. D

Vores Museum er et nationalt forsknings- og udviklingsprojekt om innovativ museumsformidling. Projektet samler forskere fra fem danske universiteter og 13 danske museer 2016-2020. Gennem en række delprojekter undersøges museernes afvejning af oplevelses- og oplysningsdimensioner både historisk og aktuelt for at belyse, hvordan formidlingsformer har ændret sig - og kan ændre sig til gavn for flere brugere. Det nutidige spor omfatter (med)design, dokumentation og evaluering af nye formidlingsformer på et eller flere af projektets museer.

Museum Sydøstdanmark deltager i projektet i samarbejde med RUC og har opslået følgende Ph.d.-stipendium (3 år) ved Institut for Kommunikation og Humanistisk Videnskab, Roskilde Universitet:

Museet som (virtuelt) oplevelsesrum: Fragmentering eller synergi? Med Danmarks Borgcenter som empirisk fokus spørger delprojektet: Hvordan balancerer museet formidling læring og oplevelse, og hvilke typer oplevelse skaber dette hybride museum for brugerne? Som komparativ case inddrages i Køge Museum. De to museer anvender begge digital formidling, men med meget forskellige strategiske målsætninger.

Projektet er finansieret gennem fondsstøtte fra Velux Fonden og Nordea-fonden.

Natur- og Kulturturisme

Med projekt: "Natur- og Kulturturisme" sætter Kulturregion Storstrøms tre statsanerkendte kulturhistoriske museer ekstra skub i indsatsen for at styrke den lokale identitet hos borgerne i regionen og tiltrække danske og udenlandske turister. Det sker gennem tre konkrete vækstprojekter, som er defineret med udgangspunkt i tre helt særlige styrkepositioner som kun findes i Kulturregion Storstrøm:

- **Geologi i verdensklasse** (den unikke kyststrækning fra Stevns over Møns Klint til Gedser i syd)
- **Magt og styrke - fra middelalder til koldkrig** (Østersøen, middelalderborge, herregårde og koldkrigsanlæg)
- **Industrihistorien - design og kunsthåndværk** (en central position i Danmarks industri- og kunsthåndværkshistorie).

Vækstprojekterne skal:

- dyrke og udvikle nye kulturelle produkter gennem:
 - udstillinger
 - aktiviteter
 - formidling
 - en samlende fortælling om områdets helt unikke natur- og kulturarv.
- styrke lokale værdiklynger og skabe en øget og mere målrettet synlighed af styrkepositionerne gennem
 - lokalturisme og turistservice på seks museer
 - udvikling af de seks museers værtsskab til "Danmarks bedste"
 - en markant national og international markedsføring i tæt samarbejde med visitationerne.

De konkrete mål for kulturaftalen skal tilsammen sikre, at 18% flere lokale borgere og turister oplever regionens helt særegne natur- og kulturarv, samt medvirke til at skabe regional sammenhængskraft og positionere Kulturregion Storstrøm som en særlig natur- og kulturdestination med et oplevelsesudbud af højeste kvalitet.

Projektet er udarbejdet i 2015 og igangsættes i 2016.

Fællesmagasin

Formål: Etablering af magasin der lever op til Kulturstyrelsens minimumsstandarder for opbevaring og håndtering af museumsgenstande. Dette sker ved etablering af et nyt fællesmagasin i samarbejde med flere museer.

Samarbejdspartnere: Kommuner, Østsjællands Museum, Greve Museum, Kulturinstitutioner i Køge (lokalarkiv og KØS) samt private aktører.

Vilkår: Fællesmagasinet etableres i Køge. At der indgås en aftale som mindst muligt belaster museets økonomi. Afdeling Næstved Museums samlinger forventes fortsat opbevaret i magasin i Næstved.

Ressourcetræk: Kulturarvsenheden

Ansvarlig: Direktøren

Handleplan

2015:

Der indgås aftale om et fællesmagasin

Resultat:

Museet har siden 2012 undersøgt muligheden for etablering af et fællesmagasin i Køge. Dette lykkedes desværre ikke pga en for højt etableringspris med deraf høje driftsomkostninger. I stedet er eftersøgt alternative muligheder. En af disse er i Fensmark, hvor et magasin kan etableres til en leje svarende til museets nuværende omkostninger. Museets bestyrelse har derfor besluttet at forfølge denne mulighed. De tre kulturudvalg og dermed kommunerne er orienteret om bestyrelsens beslutning og årsag til denne. Der er ikke fremkommet indsigelser mod en placering i Fensmark og museet har derfor forfulgt denne mulighed og forventer at indgå en aftale i 2016.

Foreninger og frivillige

Emne:

Samarbejde med foreninger og frivillige

Formål:

Museum Sydøstdanmark samarbejder med Museumsforeningerne og foreninger der støtter museet og skaber folkelig opbakning til museerne.

Samarbejdspartnere:

De tre museumsforeninger (Køge, Næstved og Vordingborg) og de to støtteforeninger (Museumsgårdens Venner og Køng Museums Støtteforening), arkæologigrupper/detektorfolk, Køge Maritime Aktivitetscenter, Skovbo Lokalhistoriske Forening og frivillige

Vilkår og forudsætning:

Det forventes at foreningerne bidrager positivt til de af Museum Sydøstdanmark opstillede retningslinjer og strategier generelt.

Museet er som udgangspunkt positiv over for nye ideer og initiativer inden for institutionens overordnede rammer.

De mennesker, der frivilligt melder sig til at yde en ekstraordinær indsats på museet er på en gang museets kernepublikum, dvs. den mest engagerede publikumstype overhovedet, samtidig med at de indgår i et gensidigt forpligtende forhold til institutionen, der kan sammenlignes med en ansættelse, om end relationen er ulønnet.

Intern ressourcetræk:

Afdelingsledere og direktør.

Ansvarlig: Keld Møller Hansen

Handleplan:

2015:

1. Kvartal. Der udarbejdes en forenings- og frivilligpolitik.

4. Kvartal. Årsmøde med information af museets og foreningernes arbejde samt evaluering af samarbejde

Museet har haft løbende kontakt til museumsforeninger, støtteforeninger og frivillige mhp at skabe det bedst muligt samarbejde. Museet har udarbejdet en frivillig politik og frivilligaftale.

Museet har på baggrund af kommunikationen med foreninger og frivillige valgt, at foreningerne og frivillige knyttes til afdelingslederen på det lokale. På årsmødet i 4. Kvartal blev museets frivilligpolitik adresseret og foreningerne fik den efterfølgende til udtalelse. På baggrund af foreningernes tilbagemeldinger revideres frivilligpolitikken på visse punkter.

På årsmødet gennemgik museumsdirektøren museets arbejdsplaner for 2016 og museumsforeningerne drøftede disse og samarbejdet i øvrigt.

Medarbejderinddragelse

Emne: Samarbejde på tværs af fag og afdelinger

Formål: At der tilrettelægges og gennemføres processer, som sikrer medarbejdernes indflydelse på museets opgaver og på museets strategiprocesser og arbejdsplaner. Desuden er formålet at sikre, at nye projekter og opgaver bliver interessante og givende at være med i.

Samarbejdspartnere: Museets medarbejdere samt eksterne samarbejdspartnere

Intern ressourcetræk: Ledelsen og medarbejderne

Ansvarlig: Tine Nygaard

Handleplan:

2015:

Alle medarbejdere involveres i arbejdet med museets planarbejde for 2016. Der afholdes medarbejderdage for hele personalet 2 gange i løbet af året.

Igangværende og nye udviklingsprojekter involverer medarbejdere på tværs af afdelinger og fag. I 2015 er det udvikling og implementering af formidlingsstrategien, definering af de flerfaglige teams og deres arbejdsfunktioner, Skoletjenesten, Køge Museum, Det Ny Holmegaard, Camønoen, ny udstilling på Møns Museum, udvikling af museumsinspektørrollen i det senmoderne museum samt videndeling faggrupper imellem.

Museet afholdte i løbet af året en række, faste medarbejdermøder på den enkelte afdelinger og en medarbejderdag hvor hele personalet blev samlet. Møderne anvendes til at opdatere medarbejderne samt til at involvere disse i museets planlægning. Museets medarbejdere er på baggrund af kompetencer og interesse blevet inddraget i museet store og små projekter. Der er afholdt fem MED-møder i løbet af året.

Bestyrelse og Personale

Bestyrelse

Bestyrelsen har ansvaret for den overordnede strategiske ledelse, udvikling, drift, økonomi, afrapportering til kommuner og Kulturstyrelse.

Bestyrelsesmedlemmer:

Torben Nielsen, tidligere Nationalbankdirektør, Formand
Christian Wedell-Neergaard, Godsejer, Næstformand
Ulla Neergaard, Professor Københavns Universitet
Tina Damgaard Sørensen, Museumsdirektør, Vikingskibsmuseet
Ole Madsen, Advokat
Ib Poulsen, Rektor RUC
Bo Manderup, Vordingborg Kommune
Paul Christensen, Køge Kommune
Linda Frederiksen, Næstved Kommune
Kasper Johansen, Medarbejderrepræsentant

Personale

Ledelse

Museumsdirektør Keld Møller Hansen
Mag.art. i forhistorisk arkæologi

Økonomi og Administration

Økonomi- og administrationschef Karin Boisen
Projektkoordinator Janne Smed Rasmussen
Lønadministrator Marianne Jørgensen
Bogholder Jytte Nielsen
Sekretær Helle Christensen

Arkæologi

Kulturarvschef, Vicedirektør Kristoffer Buck Pedersen

Cand.mag. i forhistorisk arkæologi

Overinspektør Kasper Wurr Stjernquist
Cand.mag. i middelalderarkæologi

Overinspektør Maja Schultz
Cand.mag. i forhistorisk arkæologi

Museumsinspektør Jonas Christensen.
Tillidsmand for akademikere, Museum Sydøstdanmark
Mag.art. i forhistorisk arkæologi

Museumsinspektør Birgitte Fløe Jensen
BSc i heritage conservation

Museumsinspektør Henrik Høier
Cand.mag. i forhistorisk arkæologi

Museumsinspektør Nanna Holm
Cand.mag. i middelalder- og renæssancearkæologi, erhvervsøkonomi

Museumsinspektør Anna Beck,
Mag. art. i forhistorisk arkæologi, MA

Museumsinspektør Mette Madsen
Cand.mag. i forhistorisk arkæologi

Museumsinspektør Lisbeth Langkjær
Cand.mag. i forhistorisk arkæologi

Museumsinspektør Dorthe Wille-Jørgensen
Mag.art. i forhistorisk arkæologi

Restaureringsarkitekt Trine Hjort Skovbo
Arkitekt MAA

Restaureringsarkitekt Mia Louise Nørregård
Arkitekt MAA

Arkæolog Flemming Rieck

Arkæolog, Annemette Jørgensen

Arkæolog, Dan Nielsen

Arkæolog, David Brink

Arkæolog, Emil Winther Struve

Arkæolog. Jeanette Ørskov
Arkæolog, Jeppe Færch-Jensen
Arkæolog, Jesper Bork
Arkæolog Karen Bork Pedersen
Arkæolog, Kim Christoffersen
Arkæolog, Lehne Sissel Mailund Christensen
Arkæolog, Majken Ryeholm Hansen
Arkæolog, Mathias Søndergaard
Arkæolog Michael Vennersdorf
Arkæolog, Pernille Rhode Sloth
Arkæolog, Sune Villumsen
Arkæolog, Tim Slumstrup Nielsen
Arkæolog, Tina Villumsen
Arkæolog, Bo Jensen
Arkæolog, Rasmus Ole Mathiesen

Nyere tid

Afdelingsleder (Køge) og chef for Nyere Tid Birte Broch
Cand.mag. i historie

Overinspektør Berit Christensen
Cand.mag. i historie og forhistorisk arkæologi

Museumsinspektør Else Gade Gyldenkærne
Cand.mag. i etnologi

Museumsinspektør Inge Christiansen
Cand.mag. i etnologi

Museumsinspektør Susanne Outzen
Cand.mag. i middelalderarkæologi og arkitektur

Afdelingsleder (Næstved) Mette Brun
Cand. phil i kunsthistorie

Registrator Dorte Feldvoss

Formidling

Udviklingschef Tine Nygård
cand. phil. i kunsthistorie

Formidler Charlotte Ring

Formidler John Lentz

Formidler Elsa Meta Mortensen

Formidler Michael Kræmmer

Projektleder (Camøno) Anette Syska

Kommunikation

Kommunikationschef Christian Irgens

Kommunikationsmedarbejder Lasse Hallqvist

Grafiker Cecilie Antonsen

Museumstekniker og fotograf Jens Olsen

Drift

Driftschef Thorbjørn Kolbo

Tømrer Kasper Johannsen

Gartner Lars Westermann

Designer Jens Ole Pfaltz

Publikums- og arrangementsansvarlig (Danmarks Borgcenter) Claire Johansen

Publikums- og arrangementsansvarlig (Næstved Museum) Vivi Bang

Publikums- og arrangementsansvarlig (Møns Museum) Ditte Schrøder

Publikums- og arrangementsansvarlig (Køge Museum) Lone Nielsen

Teknisk servicemedarbejder Peter Stolt

Rengøringsassistent Betina Vestergård Olsen

Konservator Simon Botfeldt

Medhjælp Gitte Kolbo

Publikum og Butik

Museumsassistent Kirsten Hansen

Museumsvært Mette Nissen

Museumsvært Helle Hyldelund

Museumsvært Laila Kristensen

Museumsvært Kirsten Lindemann

Museumsvært Lene Nielsen

Museumsvært Charlotte Henckel

Museumsvært Henriette Brun Jensen

Kurser, efteruddannelse, symposier, faglige møder o.a

- 12.01. Censor i forhistorisk arkæologi, bachelorprojekter. Århus Universitet (JU)
- 13.01. Censor i forhistorisk arkæologi, mundtlig eksamen. Saxo-Instituttet. (JU)
- 20.01. Censor i forhistorisk arkæologi, mundtlig eksamen. Saxo-Instituttet. (JU)
- 23.01. Seminar om: Mindesmærker i dag – mellem kollektiv tabshistorie og nye kunstneriske strategier. Arrangør KØS. (BC)
- 20.02. Deltager i seminar om tekstilproduktion i vikingetiden. Saxo-Instituttet. (JU).
- 04.03. Næstved Bymidte workshop. (MBR)
- 06.03. Deltagelse i dialogmøde med Nationalmuseet om Danefæ (KWS)
- 09.-10.03. Why museums? ODMs formidlingsseminar, Aarhus (ASB)
- 13.-15.04. Projektledelse Prince2 foundation, Rovsing Management. MM.
- 16.-18.04. Nordic TAG 2015. Københavns Universitet. (ASB, JC)
- 27.04. Borgforskerforum i Helsingborg. (DWJ).
- 06.05. Oplev Næstved Forum. (MBR)
- 11.-12.05. Medarrangør og deltager i Middelalderarkæologisk Byseminar i Ribe. (JU).
- 18.05. Ekstern deltager i Saxo-instituttets dagseminar for lektorerne i arkæologi. (JU)
- 18.05. Workshop, Toftegård, Næstved, Museum Sydøstdanmark. Workshop for deltagerne i Toftegård-publikationen. (ASB, MKS)
- 19.05. Afholdelse af Stormøde for sjællandske arkæologer (KWS)
- 03.06. Censor i forhistorisk arkæologi, mundtlig eksamen. Saxo-Instituttet. (JU)
- 11.06. Deltagelse i Arkæologisk GIS forum samt MUDs generalforsamling (KWS)
- 16.06. Deltagelse i dialogmøde med Nationalmuseet om Danefæ (KWS)
- 22-24.06. Deltagelse i Sjællands middelalders seminargravning på Eriksholm (KWS)
- 10.-14.08. Nordisk Dragtseminar 2015 med foredrag. 10.-14. august. (IC).
- 24.-25.08. Deltog i - og var medarrangør af årsmøde og seminar i dansk dragt- og tekstil netværk. (IC).
- 23.-28.08. Castalla Maris Baltici og Magt- borg og landskab symposium. Planlægger og vært. (DWJ, SUO)
- 28.08. Oplev Næstved Forum. (MBR)
- 02.-05.09. EAA i Glasgow. (ASB)
- 17.09. Møde i landsbypuljen om Den middelalderlige landbebyggelse - Den nationale strategi i forundersøgelser og praksis. Odense. (ASB, TV)
- 26.09. Kultur Aktion Næstved conference. (MBR)
- 07.10. Deltagelse i kursus om Fund og Fortidsminder (KWS)
- 07.10. Workshop, Toftegård, Næstved, Museum Sydøstdanmark. Workshop for deltagerne i Toftegård-publikationen. (ASB, MKS).
- 22.10. Netværksmøde i Dansk Bygningsarv i Nakskov om tilpasning og kulturarv som potentiale i udviklingsprocesser. (BC)
- 30.10. Deltagelse i dialogmøde med Nationalmuseet om Danefæ (KWS)
- 30.10.-01.11. Land og By i Ry. (DWJ).
- 10.11. Arkiv lederkursus, modul 5. Vejle. (SUO)
- 12.11. 'How to track cultural change', Aarhus Universitet. (ASB)
- 12-13.11. Deltagelse i Kursus om forvaltningsret, ODM (KWS, AKJ, LGL)
- 16.-17.11. Kultur og naturhistorisk orienteringsmøde ODM. (MM, AKJ, JFJ, KP, SV, MS, JU, KC)
- 17.11. Arkiv lederkursus, modul 5. Vejle. (SUO)
- 15.12. Historier om Danmark, Kulturstyrelsen. (MBR)
- 15.12. 'Archaeology of Households', Aarhus Universitet. (ASB).

Repræsentation og medlemskaber

Medlemskab i Arkæologiudvalget dækkende region Sjælland
Medlem af den arkæologiske arbejdsgruppe, Kulturstyrelsen (KBP)
Næstformand Megalithic Routes (KBP)
Repræsentant i miljørådene i Vordingborg og Faxe kommuner (JC, KBP)
Formand for det videnskabelige råd for Center for maritime og regionale studier ved SDU (FR)
Korresponderende medlem af det tyske arkæologiske institut (FR)
Initiativtager til Bebyggelsesarkæologisk Tænketank (ASB)
Redaktionsmedlem af tidsskriftet Arkæologisk Forum (ASB)
Repræsentation i Facaderådet i Vordingborg (BC)
Repræsentation i Facaderådet i Præstø (BC)
Repræsentation i Facaderådet i Stege
Repræsentation i landbrugspuljen
Repræsentation i Herregårdspuljen
Medlemskab, formand i Arkivsamvirket, Vordingborg Kommune (EG, SO)
Repræsentation i ABM-styregruppen under Kulturregion Storstrøm
Repræsentation i styregruppen for Beværterhuset i Vintersbølle Skov (BC)
Repræsentation i SLA's (Sammenslutningen af Lokalarkiver) styrelse (EG; SO)
Repræsentation i Håndværks- og Industripuljen
Repræsentation i Boligpuljen
Repræsentation i Dragtpuljen
Medlem af den kulturelle koordinationsgruppe for Køge Kyst (BB)
Medlem af bestyrelsen for Kjøge Mini-By Laug (BB)
Medlem af Køge Kulturfond (BB)
Medlem af styrelsen for selskabet Hit med Historien (BB)
Redaktør af serien Hit med Historien (BB)
Medlem af Kulturledergruppen i Køge Kommune (BB)
Tilknyttet Køge Fonden (BB)
Medlem af Kulturtjenestenetværk i Køge (BB)
Visit Køges bestyrelse (KMH)
Rødeled Fonden (KMH)
Møn-Sydsjællands turistforening (KMH)
Visit Sydsjælland-Møns repræsentantskab (KMH)
Feriepartner Møn (KMH)
Vores Museum, styregruppen (KMH)
Danmarks historien, Århus Universitetsforlag, redaktionsgruppen (KMH)
RUCMUS (KMH)